

Ο νέος Διοικητής, Δρ Χρ. Χριστοδούλου

Χρ. Χριστοδούλου
Διοικητής

Ο Δρ Χριστόδουλος Χριστοδούλου είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος στο Εργατικό Δίκαιο από το Πανεπιστήμιο της Ουαλλίας. Είναι, επίσης, πτυχιούχος Νομικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Πολιτικών Επιστημών του Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών και Παιδαγωγικών της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Κύπρου.

Ο Δρ Χριστοδούλου υπηρέτησε, μεταξύ άλλων, στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών από το 1964 μέχρι το 1968 και σε ανώτερη θέση της Υπηρεσίας της Βουλής των Αντιπροσώπων από το 1968 μέχρι το 1972. Το 1972 διορίστηκε στη θέση του Διευθυντή του Κυβερνητικού Τυπογραφείου, όπου υπηρέτησε μέχρι το Φεβρουάριο του 1985. Το Μάρτιο, 1985, προήχθη στη θέση του Γενικού Διευθυντή στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Από τον Ιούνιο, 1989, μέχρι το Νοέμβριο, 1994, υπηρέτησε ως Γενικός Διευθυντής στο Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

Μεταξύ των διαφόρων αξιωμάτων που κατείχε και αρμόδιοτήτων που άσκησε ο Δρ Χριστοδούλου, αναφέρονται εκείνα του

Προέδρου Διοικητικών Συμβουλίων αρκετών Ημικρατικών Οργανισμών, όπως της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου, του Ανώτερου Τεχνολογικού Ινστιτούτου, του Κέντρου Παραγωγικότητας, του Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης, της Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος, του Συμβουλίου Γεωργικών Ερευνών και Εφαρμογών καθώς και πολλών άλλων Συμβουλίων και Επιτροπών. Ο Δρ Χριστοδούλου αντιπροσώπευσε την Κύπρο στα Διοικητικά Συμβούλια του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (I.L.O), του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (F.A.O) και του Παγκόσμιου Συμβουλίου Τροφίμων (W.F.C).

Ο Δρ Χριστοδούλου διορίστηκε στις 7 Νοεμβρίου, 1994, Υπουργός Οικονομικών, θέση στην οποία υπηρέτησε μέχρι τις 19 Μαρτίου, 1999, οπότε διορίστηκε Υπουργός Εσωτερικών, όπου παρέμεινε μέχρι την 1η Μαΐου, 2002. Από τις 2 Μαΐου, 2002, υπηρετεί ως Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.

Ως Υπουργός Οικονομικών εκπροσώπησε την Κύπρο στις Ετήσιες Διασκέψεις της Διεθνούς Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και στις Ετήσιες Συναντήσεις των Υπουργών Οικονομικών της Κοινοπολιτείας. Έλαβε επίσης μέρος σε πολυάριθμα διεθνή συνέδρια και διασκέψεις οικονομικού περιεχομένου. Ως Υπουργός Εσωτερικών ο Δρ Χριστοδούλου μετέσχε σε πολλά διεθνή συνέδρια και συναντήσεις πολεοδομικού σχεδιασμού, οικιστικής ανάπτυξης και διατήρησης της αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς και επί θεμάτων αλλοδαπών και μετανάστευσης, πολιτικής άμυνας, εναρμόνισης με το κοινοτικό κεκτημένο κ.ά.

Έχει γράψει πολυάριθμα άρθρα και μελέτες και έχει δώσει διαλέξεις συνδικαλιστικού, οικονομικού και νομικού περιεχομένου και γενικότερου ενδιαφέροντος.

Ο Δρ Χριστοδούλου είναι έγγαμος και έχει μία ύπανδρη θυγατέρα.

1. Εισαγωγή από το Διοικητή

Το έτος 2002 αποτελεί σημαντικό ορόσημο στη διαχρονική πορεία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, αφού στις αρχές του Ιουλίου ψηφίστηκε η νέα νομοθεσία που αναποδοιορίζει την ύπαρξη και τη λειτουργία της. Με βάση το νέο νόμο για την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου και τις τροποποιήσεις των σχετικών άρθρων του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, η Κεντρική Τράπεζα έχει αποκτήσει καθεστώς πλήρους ανεξαρτησίας και, γενικά, ένα νομικό πλαίσιο αυτόνομης λειτουργίας που συνάδει με το κοινοτικό κεκτημένο, καθόσον αφορά τις σχετικές πρόνοιες της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Πρωταρχικός σκοπός και βασική επιδίωξη της Τράπεζας παραμένει, εν πάσῃ περιπτώσει, η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών, όπως σαφώς προνοείται στο σχετικό κοινοτικό κεκτημένο.

Πέραν της ουσιαστικής διασφάλισης της ανεξαρτησίας όλων των βασικών λειτουργιών και αρμοδιοτήτων της Κεντρικής Τράπεζας, δηλαδή της θεσμικής και της οικονομικής ανεξαρτησίας και της αυτονομίας των μελών των οργάνων διοίκησης και λήψης αποφάσεων, η νέα νομοθεσία έχει τερματίσει τη δυνατότητα πρόσβασης του δημοσίου σε απευθείας χρηματοδότηση από τη νομισματική αρχή. Στα πλαίσια πάντοτε της θεσμικής ανεξαρτησίας της Τράπεζας, ο Διοικητής μπορεί, σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία, να παρίσταται στις συνεδριάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου και των αρμόδιων Επιτροπών του, καθώς και στις συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, όταν συζητούνται θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της Τράπεζας. Ο Διοικητής καταθέτει, επίσης, κάθε χρόνο, για

ενημέρωση της Βουλής, έκθεση για τη νομισματική πολιτική. Επιπλέον, η Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής, η οποία λειτουργεί πάνω σε συμβουλευτική βάση, έχει αναβαθμιστεί με το νέο νόμο και επιφορτίσθεί με την αρμοδιότητα να αποφασίζει για τη χάραξη και την άσκηση της νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής.

Της σημαντικής αλλαγής στο νομικό συστατικό υπόβαθρο και το λειτουργικό πλαίσιο της Κεντρικής Τράπεζας προηγήθηκε, κατά δύο μήνες, η αλλαγή στο πηδάλιο της, αφού, στις αρχές Μαΐου, 2002, ο Δρ Χριστόδουλος Χριστοδούλου διορίστηκε από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας ως ο νέος Διοικητής της Τράπεζας, σε διαδοχή του κ. Ανδέντη Αυξεντίου, ο οποίος υπηρέτησε αδιάλειπτα ως Διοικητής και κράτησε σταθερά τα ηνία της Κεντρικής Τράπεζας για μια εικοσαετία. Ευθύς μετά την ανάληψη των καθηκόντων του, ο νέος Διοικητής προώθησε σειρά νέων οργανωτικών μέτρων και διοικητικών αλλαγών σε διάφορες πτυχές του φάσματος των εργασιών της Τράπεζας, δίνοντας το δικό του στίγμα και προσέγγιση στην όλη λειτουργία και την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Τράπεζας.

Ανάμεσα στα μέτρα, που προώθησε άμεσα ο νέος Διοικητής, περιλαμβάνεται η εφαρμογή του Σχεδίου Εσωτερικής Επικοινωνίας, με σκοπό την περαιτέρω ουσιαστική βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ των στελεχών της Τράπεζας σε διάφορα επίπεδα και τη συνεχή και έγκαιρη ενημέρωσή τους, ενώ έχει θεσμοθετηθεί σχετικό πρόγραμμα τακτικών συναντήσεων. Συναφώς, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στη στοχοθεσία με βάση χρονοδιαγράμματα ως μέσο επίτευξης των στρατηγικών

επιδιώξεων και σκοπών του Οργανισμού. Η κάθε μια από τις Διευθύνσεις της Τράπεζας οφείλει να θέτει στόχους με βάση την υφιστάμενη στρατηγική πολιτική της Τράπεζας, στη διαμόρφωση και υλοποίηση των οποίων να εμπλέκονται ενεργά, λειτουργώντας αμφίδρομα, όλα τα στελέχη της Διεύθυνσης. Όσον αφορά οργανωτικές ανακατατάξεις, επισημαίνεται η κατ'ευθείαν υπαγωγή στο Διοικητή της Υπηρεσίας Προσωπικού και Διοικητικών Θεμάτων και των Τμημάτων Πληροφορικής και Εσωτερικού Ελέγχου. Ο Διοικητής χειρίζεται, επίσης, απευθείας θέματα νομικής φύσης, συννφασμένα με την ευρύτερη αρμοδιότητα και πολιτική της Τράπεζας, καθώς και τα θέματα ασφάλειας, προϋπολογισμού, δημοσιότητας και δημόσιων σχέσεων. Παράλληλα, η Διεύθυνση Οικονομικών Ερευνών και Διοικητικών Υπηρεσιών μετονομάστηκε σε Διεύθυνση Οικονομικών Ερευνών και Στατιστικής, αποτελούμενη από τα δύο αντίστοιχα Τμήματα. Ιδιαίτερα, καθόσον αφορά το θέμα του προϋπολογισμού, εισήχθηκε η παρακολούθηση πάνω σε διαρκή βάση των εξελίξεων των εσόδων, ταυτόχρονα με την αντίστοιχη παρακολούθηση των δαπανών της Τράπεζας, καθώς και η συστηματική διερεύνηση των αποκλίσεων μεταξύ προϋπολογισθέντων και πραγματικών εσόδων και δαπανών και η τακτική ενημέρωση του Διοικητή, του Διοικητικού Συμβουλίου και της Επιτροπής Διοικητή.

Στο νευραλγικής σημασίας τομέα της χρηματοοικονομικής εποπτείας, προωθήθηκε με πρωτοβουλία της Κεντρικής Τράπεζας και υπεγράφη με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου, 2003, Πρωτόκολλο Συνεργασίας μεταξύ της Κεντρικής Τράπεζας, της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της Υπηρεσίας Ασφαλίσεων. Βασικός σκοπός του πρωτοκόλλου είναι η ουσιαστική, συστηματική και

διαρκής συνεργασία των τριών εποπτικών αρχών, ώστε η εποπτεία του χρηματοοικονομικού τομέα να καταστεί ακόμη πιο αποτελεσματική και να αντιμετωπισθούν με επάρκεια και επιτυχία τα προβλήματα που ανακύπτουν από τον πολυτεμαχισμό στην αρμοδιότητα παρακολούθησης και ωθητικότητας του εν λόγω τομέα. Περαιτέρω, καθώς έχει διακηρυχθεί, θα καταβληθεί προσπάθεια ώστε το Πρωτόκολλο Συνεργασίας να υιοθετηθεί και από την εποπτική αρχή των Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων, μετά την έγκριση της σχετικής τροποποιητικής νομοθεσίας. Ο συντονισμός και η συνεργασία των εποπτικών οργάνων στον τομέα της παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών ευθυγραμμίζεται, επίσης, και με την προωθούμενη πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μεγαλύτερη δυνατή ομοιομορφία σε σχέση με τους ουσιαστικούς κανόνες και τη διαδικασία ωθητικότητας και εποπτείας των παρεχομένων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε κάθε κράτος-μέλος.

Όσον αφορά τις εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα κατά το υπό επισκόπηση έτος, σημειώνεται ότι επιδιώχθηκε με σταθερότητα και αποφασιστικότητα η καθιέρωση και συστηματική εφαρμογή μιας συνετής πρακτικής που στοχεύει στην εξυγίανση των ισολογισμών των τραπεζικών ιδρυμάτων και το ξεπέρασμα των σοβαρών προβλημάτων, τα οποία δημιουργήθηκαν σ' αυτά κυρίως λόγω της χαλάρωσης στην παροχή δανείων κατά τη διάρκεια της χρηματιστηριακής φούσκας το 1999. Σημειώνεται με ικανοποίηση το γεγονός ότι οι τράπεζες αποδέχτηκαν την προτροπή του Διοικητή για τη μη καταβολή μερίσματος για το 2002 ώστε να ενισχύσουν την κεφαλαιογενή τους βάση και να βελτιώσουν το δείκτη της κεφαλαιογενής τους επάρκειας, παρόλο που το μέτρο αυτό, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες που επικρα-

τούσαν στη χρηματιστηριακή αγορά καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, δεν ήταν ιδιαίτερα προσφιλές. Παρά τη σημειωθείσα ήδη βελτίωση, τα τραπεζικά μας ιδρύματα εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσχέρειες οι οποίες, πέραν των δυσμενών επιπτώσεων της χρηματιστηριακής κρίσης του 1999-2001, συναρτούνται και με τα νέα προβλήματα που επέφεραν ο σκληρός ανταγωνισμός, η μείωση των επιτοκίων και η συνακόλουθη μειωμένη κερδοφορία. Με βάση αυτά τα δεδομένα και το ψηλό λειτουργικό τους κόστος, οι κυπριακές τράπεζες είναι υποχρεωμένες να συνεχίσουν με συνέπεια τη δυσχερή αλλά μόνη, υπό τις περιστάσεις, επιβαλλόμενη πορεία της εξυγίανσης, του εξορθολογισμού και της ανάκτησης της ευρωστίας τους. Η Κεντρική Τράπεζα θα εμπείνει απαρέγκλιτα σ' αυτή τη στόχευση, η οποία θα πρέπει να συνδυασθεί και με επιθυμητές διαρθρωτικές αλλαγές και διοικητικό και λειτουργικό εκσυγχρονισμό. Ο τραπεζικός τομέας αποτελεί σημαντικό πυλώνα της οικονομικής μας ανάπτυξης και σταθερότητας και σημαντικό προαπαιτούμενο για την επιτυχή αντιμετώπιση της πρόκλησης από την επικείμενη ένταξή μας στην Ενωμένη Ευρώπη.

Το Νοέμβριο του υπό επισκόπηση έτους, ο Διοικητής μαζί με στελέχη της Τράπεζας μελέτησαν επισταμένα το Σχέδιο Ανάν για την επίλυση του κυπριακού προβλήματος και επιδόθηκε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας εμπεριστατωμένο έγγραφο με τις τεκμηριωμένες απόψεις της Κεντρικής Τράπεζας επί των προνοιών του Σχεδίου που αφορούν, ιδιαίτερα, τις αρμοδιότητες και τη δομή και τη λειτουργία της Κεντρικής Τράπεζας. Νέα έγγραφα και μελέτες έγιναν και επιδόθηκαν από το Διοικητή στον τέως και τον νυν Πρόεδρο της Δημοκρατίας για τις πρόνοιες των δύο αναθεωρημένων

Σχεδίων Ανάν που αφορούν την Κεντρική Τράπεζα και τις επιπτώσεις τους στην κυπριακή οικονομία.

Όσον αφορά τις οικονομικές εξελίξεις, σημειώνεται ότι η οικονομική δραστηριότητα παρουσιάστηκε υποτονική το 2002, με το ρυθμό μεγέθυνσης του πραγματικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (Α.Εγχ.Π.) να επιβραδύνεται στο 2,0%, περίπου, σε σύγκριση με 4,1% τον προηγούμενο χρόνο. Η επιβράδυνση αυτή, που συνάδει με το δυσμενές κλίμα που επικρατούσε στην παγκόσμια οικονομία κατά το 2002, σχετίζεται τόσο με την αρνητική πορεία του τουρισμού, όσο και με την επιβράδυνση της ιδιωτικής κατανάλωσης.

Ο πληθωρισμός κατά το 2002 ανήλθε στο 2,8%, σε σύγκριση με 2,0% τον προηγούμενο χρόνο, κυρίως λόγω των αυξήσεων του συντελεστή Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) και άλλων φόρων κατανάλωσης. Στην αγορά εργασίας, ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανέργων, ως ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, αυξήθηκε από 3,0% το 2001, στο 3,2% κατά το υπό επισκόπηση έτος, αντικατοπτρίζοντας την επιβράδυνση που παρατηρήθηκε στο ρυθμό μεγέθυνσης του Α.Εγχ.Π.

Η σημαντική μείωση που καταγράφηκε στις τουριστικές αφίξεις και στο εισόδημα από τον τουρισμό, οι δαπάνες για αγορά αεροσκαφών από τις Κυπριακές Αερογραμμές, καθώς και οι αυξημένες αμυντικές δαπάνες, οδήγησαν σε περαιτέρω διεύρυνση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών που υπολογίζεται γύρω στο 5,3% του Α.Εγχ.Π.

Σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών, το δημοσιονομι-

κό έλλειμμα κατά το 2002 διευρύνθηκε στα £215,7 εκατ. ή στο 3,5% του Α.Εγχ.Π., σε σύγκριση με £166,5 εκατ. ή 2,8% του Α.Εγχ.Π. κατά το 2001, ή 2,4% του Α.Εγχ.Π. που είχε προϋπολογισθεί, ως αποτέλεσμα, κυρίως, της δυσμενούς επίδρασης της φορολογικής μεταρρύθμισης η οποία εφαρμόστηκε στα μέσα του 2002, αλλά και της εν γένει επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας κατά το υπό αναφοράν έτος. Σημειώνονται, ιδιαίτερα, ως παράγοντες με αρνητική επίδραση στο δημοσιονομικό έλλειμμα, όπως επανειλημένα επισήμανε η Κεντρική Τράπεζα, οι λανθασμένες εκτιμήσεις για τα έσοδα και τις δαπάνες, που έγιναν κατά τη διαμόρφωση της φορολογικής μεταρρύθμισης, καθώς και η μη επίτευξη της απαιτούμενης δημοσιονομικής εξυγίανσης και πειθαρχίας.

Στο νομισματικό τομέα, οι ασταθείς διεθνείς πολιτικές εξελίξεις, σε συνάρτηση με την αναμενόμενη παγκόσμια οικονομική ανάκαμψη και τις εγχώριες υποβόσκουσες πληθωριστικές πιέσεις, ώθησαν την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου να τηρήσει στάση αναμονής κατά το μεγαλύτερο μέρος του 2002. Το Δεκέμβριο, η Κεντρική Τράπεζα αποφάσισε να μειώσει το επιτόκιο της διευκόλυνσης οιαιακής χρηματοδότησης (Lombard) κατά μισή (0,5) εκατοστιαία μονάδα, δηλαδή από 5,50% σε 5,00%, αφού έλαβε υπόψη τη μεγέθυνση του ανοίγματος της ψαλίδας μεταξύ των κυπριακών και των ευρωπαϊκών βασικών επιτοκίων, την αποδυναμωμένη και παραπαίουσα διεθνή ανάκαμψη, καθώς και την υποχώρηση του εγχώριου πληθωρισμού. Όσον αφορά τα νομισματικά μεγέθη, ο ρυθμός αύξησης της προσφοράς χρήματος κατέγραψε επιβράδυνση, φτάνοντας στο 10,3%. Επιβράδυνση παρουσίασαν και οι πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα οι οποίες αυξήθηκαν κατά 8,0%, σε σύγκριση με 12,3% το

2001. Κατά το υπό ανασκόπηση έτος, το τραπεζικό σύστημα παρουσίασε συνθήκες πλεονάζουσας ζευστότητας, με αποτέλεσμα η Κεντρική Τράπεζα να παρεμβαίνει συνεχώς στην αγορά χρήματος μέσω δημοπρασιών αποδοχής καταθέσεων (depos), απορροφώντας κατά μέσο μηνιαίο όρο ζευστότητα ύψους £314,3 εκατ. και επωμιζόμενη το συνακόλουθο κόστος.

Η πολεμική σύρραξη στο Ιράκ αναμένεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας και, κατά συνέπεια, στον εγχώριο ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης ο οποίος το 2003, λόγω κυρίως αναμενόμενων μειωμένων τουριστικών αφίξεων, προβλέπεται χαμηλότερος εκείνου του 2002, ενώ η ανεργία αναμένεται να σημειώσει περαιτέρω μικρή άνοδο. Ο πληθωρισμός, υπό την επίδραση των αυξήσεων στο βασικό συντελεστή ΦΠΑ και σε άλλους φόρους κατανάλωσης και της σωρευτικής επίδρασης της Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής (ATA), αναμένεται να σημειώσει επιτάχυνση και να κυμανθεί γύρω στο 4,5%.

Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών δυνατόν να παρουσιάσει μικρή βελτίωση το 2003 και να μην ξεπεράσει το 5,0% του Α.Εγχ.Π. Η προβλεπόμενη μικρή βελτίωση του ελλείμματος στηρίζεται στην υπόθεση εργασίας ότι οι αμυντικές δαπάνες το 2003 θα μειωθούν σημαντικά και ότι δεν θα υπάρξει επιβράδυνση από αγορά αεροσκαφών των Κυπριακών Αερογραμμών όπως συνέβη το 2002.

Η οικονομική επιβράδυνση, η οποία αναμένεται κατά το 2003, θα επηρεάσει δυσμενώς και τα δημόσια οικονομικά, με το έλλειμμα του δημοσίου να υπολογίζεται ότι θα παρουσιάσει περαιτέρω διεύρυνση και, το χειρότερο, ακόμη μεγαλύτερη απόκλιση από το προ-

βλεφθέν στο Προενταξιακό Οικονομικό Πρόγραμμα που η Κύπρος υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2002.

Επισημαίνεται, εν τέλει, ότι, το 2002 δυσμενείς διεθνείς συνθήκες με αναπόδραστες σοβαρές εσωτερικές επιπτώσεις, αλλά και εγχώριες συγκυρίες επιδείνωσαν την κατάσταση της κυπριακής οικονομίας, και είχαν δυσμενή επίδραση στα δημόσια οικονομικά. Η κυπριακή οικονομία θα διέλθει μέσα από δυσχέρειες και προβλήματα και το 2003. Έχει, όμως, τη δυνατότητα να ανακάμψει και να συνεχίσει την ανοδική της πορεία, αρκεί να επιστρατευθούν έγκαιρα και να αξιοποιηθούν δεόντως όλες οι δυνατότητές της. Η οικονομία μας διαθέτει υγιείς βάσεις και γερά θεμέλια, αλλά και πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα, τα οποία πρέπει να ενεργοποιηθούν και να ενισχυθούν με την έγκαιρη λήψη τολμηρών, συνετών και ζεαλιστικών αποφάσεων. Θα ήταν σφάλμα να υπάρξει επανάπτωση ή επιφανειακή θεώρηση της κατάστασης. Απαιτείται δραστική μείωση των μη παραγωγικών δημόσιων δαπανών και ουσιαστική αύξηση των δημόσιων εσόδων. Πρόκειται για μέτρα μη προσφιλή και αντιδημοφιλή, αναπόφευκτα, όμως, για να επιτευχθούν οι εξαγγελθείσες, επίσημες στοχεύσεις και δεσμεύσεις για ικανοποίηση των δεικτών του Μάαστριχτ, για προσχώρηση στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II ευθύς μετά την ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και για ονομαστική και πραγματική σύγκλιση, ώστε να καταστεί δυνατή η εισδοχή μας στη ζώνη του ευρώ το συντομότερο δυνατό.

Εν κατακλείδι, εκφράζονται θερμές ευχαριστίες στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τα μέλη της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής για την πολύτιμη συμβολή και βοήθειά τους καθώς και σε όλο το προσωπι-

κό της Τράπεζας για την αφοσίωση, την εργατικότητα και τη στήριξη των προσπαθειών μας για την πραγμάτωση των στόχων και την επίτευξη των σκοπών και επιδιώξεων της Τράπεζας. Ευχαριστίες εκφράζονται, επίσης, στον κ. Χαροκόπειο, ο οποίος αφυπηρέτησε την 30ή Νοεμβρίου, 2002, από τη θέση του Πρώτου Ανώτερου Διευθυντή μετά από μακρά, ευδόκιμη υπηρεσία στην Κεντρική Τράπεζα. Ο κ. Αχνιώτης εξακολουθεί να προσφέρει τις υπηρεσίες του ως Σύμβουλος του Διοικητή και Μέλος της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής.

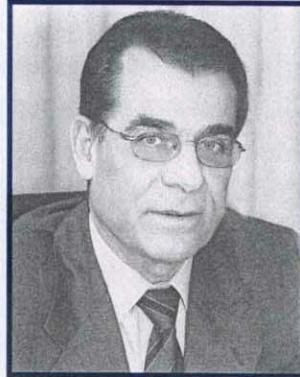

Χριστόδουλος Χριστοδούλου
Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου

2. Διοίκηση και οργάνωση της Τράπεζας

(31 Δεκεμβρίου, 2002)

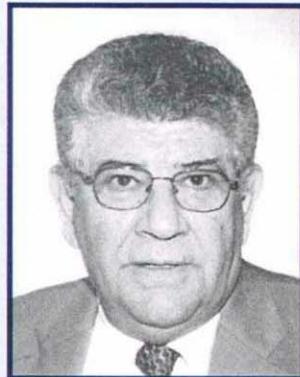
2.1 Διοικητικό Συμβούλιο

Χρ. Χριστοδούλου
Διοικητής, Πρόεδρος

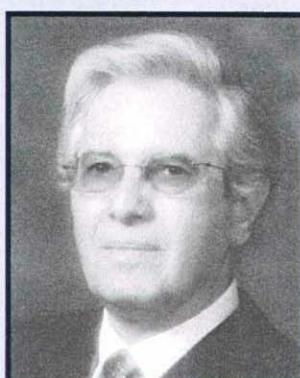
Κ. Τσελεπής

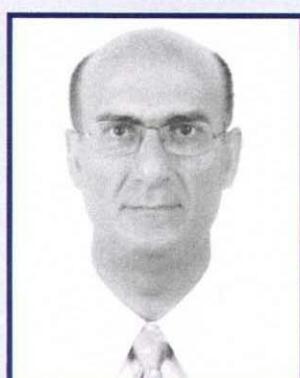
Χρ. Θεοκλή

Κ. Δάμτσας

Φ. Ζαχαριάδης

Ελ. Χατζησαχαρίας

Κωνσταντίνος Τσελεπής: Διευθύνων Συνέταιρος σε οίκο λογιστών ελεγκτών, του οποίου είναι και ιδρυτής. Είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας από τον Ιούλιο του 1983.

Χρυσόστομος Θεοκλή: Σύμβουλος Εταιρειών και μέλος σε διάφορα διοικητικά συμβούλια εταιρειών. Διετέλεσε Συνέταιρος σε οίκο λογιστών ελεγκτών. Είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας από το Δεκέμβριο του 1988.

Κωνσταντίνος Δάμτσας: Διευθύνων Σύμβουλος ιδιωτικής εταιρείας. Πάρεδρος του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών. Μέλος διοικητικών συμβούλιών σε εταιρείες ιδιωτικού και δημόσιου δικαίου, ημικρατικούς και επαγγελματικούς οργανισμούς. Είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας από τον Απρίλιο του 1990.

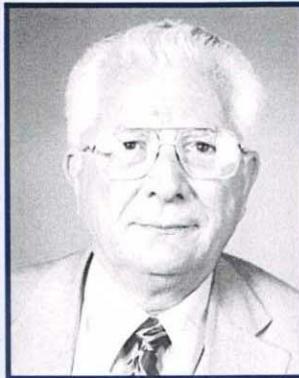
Φίλιος Ζαχαριάδης: Γενικός Διευθυντής ασφαλιστικής εταιρείας. Πρόεδρος του Συνδέσμου Ασφαλιστικών Εταιρειών και μέλος της Συμβούλευτικής Επιτροπής Ασφαλίσεων. Αντιπρόεδρος της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων Κύπρου. Είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας από το Νοέμβριο του 1993.

Ελευθέριος Χατζησαχαρίας: Συνέταιρος σε οίκο λογιστών ελεγκτών από το 1984. Είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας από τον Ιούνιο του 1999.

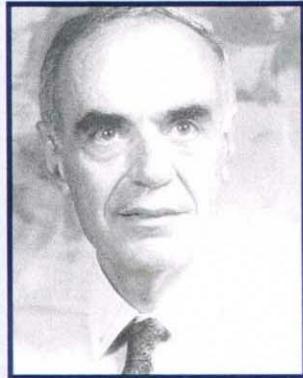
2.2 Επιτροπή Νομισματικής Πολιτικής

Χρ. Χριστοδούλου
Διοικητής, Πρόεδρος

Χαρ. Αχνιώτης

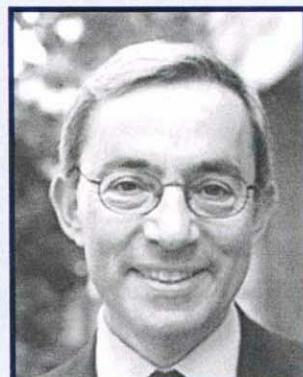
Α. Φιλίππου

Α. Μαλαός

Α. Μάτσης

Χρ. Πισσαρίδης

Χαράλαμπος Αχνιώτης: Πρώτος Ανώτερος Διευθυντής, Διεύθυνση Οικονομικών Ερευνών και Διοικητικών Υπηρεσιών, Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, μέχρι της 30ής Νοεμβρίου, 2002. Είναι μέλος της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής από το Νοέμβριο του 2000.

Ανδρέας Φιλίππου: Πρώτος Ανώτερος Διευθυντής, Διεύθυνση Ρυθμίσεως και Εποπτείας Τραπεζικών Ιδρυμάτων, Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Είναι μέλος της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής από το Νοέμβριο του 2000.

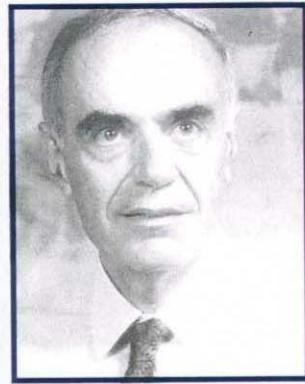
Αντώνης Μαλαός: Διευθυντής του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Κύπρου. Διετέλεσε Γενικός Διευθυντής των Υπουργείων Οικονομικών και Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης. Είναι μέλος της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής από το Νοέμβριο του 2000.

Ανδρέας Μάτσης: Επιχειρηματίας. Πρόεδρος Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αμμοχώστου. Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και της Εκτελεστικής Επιτροπής του Κυπριακού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου. Είναι μέλος της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής από το Νοέμβριο του 2000.

Χριστόφορος Πισσαρίδης: Καθηγητής Οικονομικών, London School of Economics and Political Science. Είναι μέλος της Επιτροπής Νομισματικής Πολιτικής από το Νοέμβριο του 2000.

2.3 Ανώτερη Διευθυντική Ομάδα (Επιτροπή Διοικητή)

Χρ. Χριστοδούλου
Διοικητής, Πρόεδρος

Χαρ. Αχνιώτης
Πρώτος Ανώτερος Διευθυντής
Διεύθυνση Οικονομικών
Ερευνών και Διοικητικών
Υπηρεσιών

Α. Φιλίππου
Πρώτος Ανώτερος Διευθυντής
Διεύθυνση Ρυθμίσεως και
Εποπτείας Τραπέζικών
Ιδρυμάτων

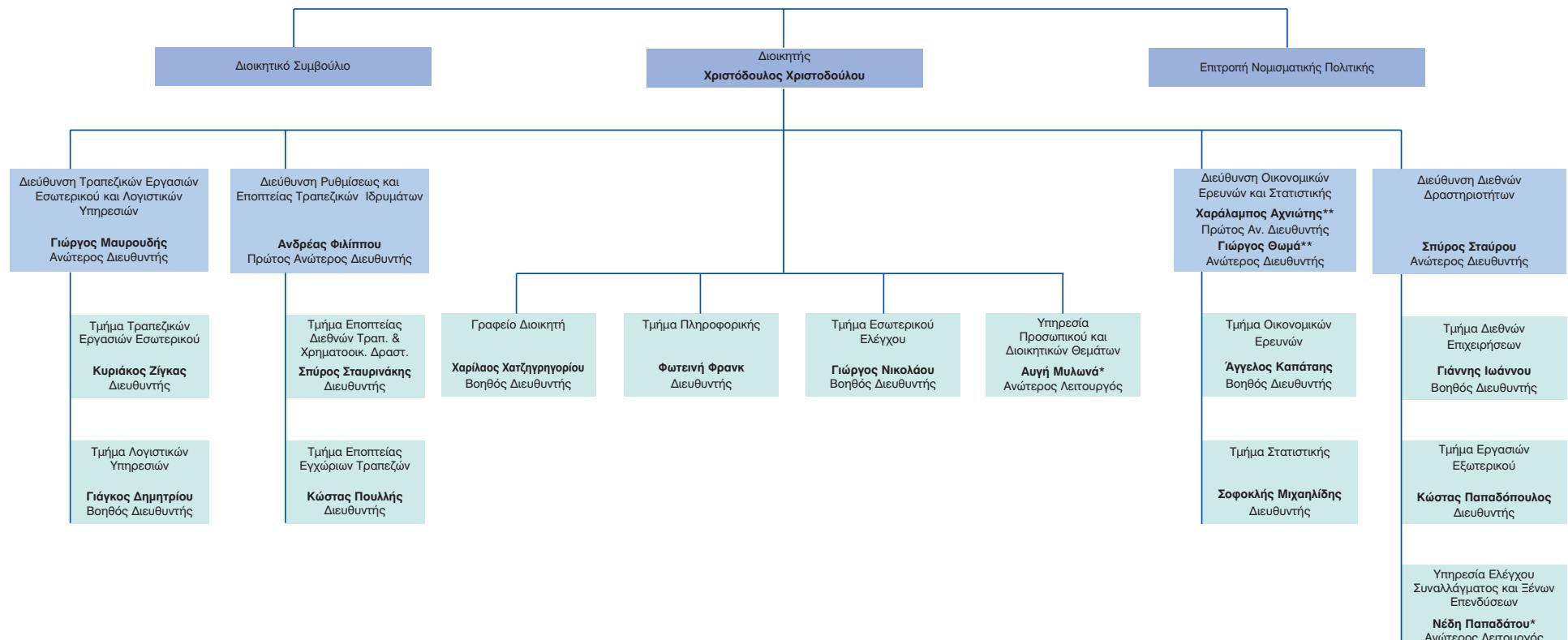
Σ. Σταύρου
Ανώτερος Διευθυντής
Διεύθυνση Διεθνών
Δραστηριοτήτων

Γ. Μανουσούδης
Ανώτερος Διευθυντής
Διεύθυνση Τραπέζικών
Εργασιών Εσωτερικού και
Λογιστικών Υπηρεσιών

Γ. Θωμά
Ανώτερος Διευθυντής
Διεύθυνση Οικονομικών
Ερευνών και Στατιστικής

Σημείωση: Ο κ. Χαρ. Αχνιώτης αφυπηρέτησε την 30ή Νοεμβρίου, 2002 και η Διεύθυνση Οικονομικών Ερευνών και Διοικητικών Υπηρεσιών μετονομάστηκε σε Διεύθυνση Οικονομικών Ερευνών και Στατιστικής με επικεφαλής τον κ. Γ. Θωμά.

2.4 Οργανωτική και Διευθυντική Δομή

* Των Υπηρεσιών Προσωπικού και Διοικητικών Θεμάτων και Ελέγχου Συναλλάγματος και Ξένων Επενδύσεων προΐστανται Ανώτεροι Λειτουργοί.

** Από την 1η Δεκεμβρίου, 2002 η Διεύθυνση Οικονομικών Ερευνών και Διοικητικών Υπηρεσιών μετονομάστηκε σε Διεύθυνση Οικονομικών Ερευνών και Στατιστικής και ανέλαβε ως επικεφαλής ο κ. Γ. Θωμά από τον κ. Χαρ. Αχνιώτη, ο οποίος αφυπηρέτησε την 30ή Νοεμβρίου, 2002.

3. Η οικονομία το 2002

3.1 Οικονομικές εξελίξεις

Γενική επισκόπηση

Η κυπριακή οικονομία παρουσίασε σημαντική επιβράδυνση κατά το 2002, με το Α.Εγχ.Π. να σημειώνει, σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, άνοδο της τάξης του 2,2% σε σταθερές τιμές, σε σύγκριση με 4,1% κατά το 2001. Η εξωτερική ζήτηση παρουσίασε σημαντική μείωση σε σύγκριση με το 2001 λόγω, κυρίως, των δυσμενών εξελίξεων στον τομέα του τουρισμού οι οποίες καταγράφηκαν μετά τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου, 2001, τη διεθνή υποτονική οικονομική δραστηριότητα και την πτώση που παρατηρήθηκε στις εξαγωγές προϊόντων. Η εγχώρια ζήτηση σημείωσε μικρή επιβράδυνση λόγω μείωσης του ρυθμού αύξησης τόσο της δημόσιας όσο και της ιδιωτικής κατανάλωσης, ενώ ο ρυθμός αύξησης των ακαθάριστων επενδύσεων πάγιου κεφαλαίου σημείωσε επιτάχυνση. Από την πλευρά της παραγωγής, οι τομείς των υπηρεσιών σημείωσαν σημαντική επιβράδυνση, λόγω κυρίως της προαναφερθείσας ύφεσης στον τουριστικό τομέα, ενώ η επίδοση των δευτερογενών τομέων ήταν σχετικά καλύτερη, ως αποτέλεσμα της ανάκαμψης που παρουσίασε ο τομέας των κατασκευών, από το 2001.

Ο πληθωρισμός κατά το 2002 ανήλθε στο 2,8%, σε σύγκριση με 2,0% τον προηγούμενο χρόνο, αντικατοπτρίζοντας, κυρίως, την επιτάχυνση που παρατηρήθηκε στις τιμές των εγχώριων βιομηχανικών προϊόντων και την αύξηση των τιμών των υπηρεσιών, που οφείλονται, εν πολλοίς, στην αύξηση του συντελεστή ΦΠΑ και άλλων φόρων κατανάλωσης από τον Ιούλιο του 2002. Όσον αφορά την αγορά εργασίας, ο αριθμός των

εγγεγραμμένων ανέργων, ως ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, αυξήθηκε από το 3,0% το 2001, στο 3,2% κατά το υπό επισκόπηση έτος, αντικατοπτρίζοντας την επιβράδυνση που παρατηρήθηκε στο ρυθμό μεγέθυνσης του Α.Εγχ.Π.

Παραγωγή

Οι δευτερογενείς τομείς της οικονομίας παρουσίασαν γενικά μικρή βελτίωση, όπως αυτή αποτυπώνεται με την άνοδο που παρατηρήθηκε στο ρυθμό μεγέθυνσής τους σε πραγματικούς όρους. Η επίδοση αυτή σημειώθηκε παρά τη συνεχιζόμενη στασιμότητα στον τομέα της μεταποίησης, καθώς και την επιβράδυνση στον τομέα του ηλεκτροισμού, υγραερίου και υδατοπρομήθειας, και οφείλεται στην καλή πορεία του τομέα των κατασκευών. Συγκεκριμένα, η προστιθέμενη αξία στη μεταποίηση σε πραγματικούς όρους μειώθηκε κατά 0,3% το 2002, αντικατοπτρίζοντας τα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τομέας. Η μειωμένη δραστηριότητα που παρατηρήθηκε στον τομέα της μεταποίησης αντανακλάται και στο δείκτη όγκου βιομηχανικής παραγωγής, που επίσης μειώθηκε κατά 2,6% το 2002, σε σύγκριση με μείωση της τάξης του 2,0% κατά τον προηγούμενο χρόνο. Όσον αφορά τον τομέα των κατασκευών, παρατηρήθηκε αύξηση της τάξης του 4,2%, σε σύγκριση με μείωση κατά 2,7%, το 2001. Η θετική πορεία που διέγραψε ο τομέας αυτός μέσα στο 2002 αντικατοπτρίζεται καθαρά στην άνοδο που παρουσίασαν τόσο ο δείκτης όγκου και αξίας αδειών οικοδομής όσο και οι πωλήσεις τιμέντου στην εγχώρια αγορά, και οφείλεται στη σημαντική άνοδο που σημείωσαν οι κατασκευές κατοικιών από τον ιδιωτικό τομέα.

Οι τομείς των υπηρεσιών παρουσίασαν

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά οικονομική δραστηριότητα

£ εκατ.

Οικονομική Δραστηριότητα	Τοξεύουσες τιμές αγοράς				Σε σταθερές τιμές (1995)			
	1999	2000	2001	2002 (προσ.)	1999	2000	2001	2002 (προσ.)
Πρωτογενής τομέας	218,7	216,1	243,5	267,0	221,4	211,0	224,6	237,2
Γεωργία, Θήρα και δασοκομία	191,4	187,8	214,7	236,2	193,7	178,1	191,5	202,6
Αλειά	12,4	11,4	11,4	11,8	12,4	15,8	15,9	16,2
Ορυχεία και λατομεία	14,9	16,9	17,4	19,0	15,3	17,1	17,2	18,4
Δευτερογενής τομέας	998,9	1.048,7	1.102,2	1.152,3	895,9	908,3	917,3	938,5
Μεταποίηση	532,8	560,5	581,7	593,9	476,6	487,8	477,6	476,2
Ηλεκτρισμός, υγραέριο και νερό	94,9	114,2	123,1	128,1	101,7	109,9	120,7	130,0
Κατασκευές	371,2	374,0	397,4	430,3	317,6	310,6	319,0	332,3
Τριτογενής τομέας	3.623,0	3.995,4	4.257,9	4.403,2	3.193,6	3.414,1	3.579,5	3.650,7
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	626,6	681,4	720,7	752,6	574,9	603,5	626,6	638,9
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	442,5	503,0	544,7	506,9	406,7	446,9	464,8	432,1
Μεταφορές, αποθηκεύσεις και επικοινωνίες	446,6	494,5	557,8	569,6	420,9	477,5	527,1	549,9
Ενδιάμεσοι χορηγητοποιητικοί οργανισμοί	345,6	392,8	391,6	386,6	268,8	293,1	306,0	308,9
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμίσθωση και επιχειρηματικές δραστηριότητες	677,0	738,9	781,1	842,2	600,6	632,0	659,6	693,1
Δημόσια διοίκηση και άμυνα	446,4	485,6	515,2	543,8	381,9	395,7	406,8	416,6
Εκπαίδευση	247,5	270,6	289,8	313,4	205,0	212,8	220,4	228,4
Υγεία και κοινωνική μέριμνα	172,4	186,4	199,2	211,9	141,6	146,2	150,7	155,0
Άλλες κοινωνικές, κοινωνικές και προσωπικές υπηρεσίες	194,6	215,6	227,3	242,7	169,4	179,8	187,0	194,3
Ιδιωτικά νοικοκυριά που απασχολούν οικιακό προσωπικό	23,8	26,6	30,5	33,5	23,8	26,6	30,5	33,5
Σύνολο Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας	4.840,6	5.260,2	5.603,6	5.822,4	4.310,9	4.533,4	4.721,4	4.826,4
Μείον: Τεκμαρτές τραπεζικές επιβαρύνσεις	188,8	223,0	265,2	244,6	168,1	192,2	223,5	202,7
Συν: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας και εισαγωγικοί δασμοί	378,4	474,6	541,6	615,0	458,3	497,7	541,5	527,9
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε τιμές αγοράς	5.030,2	5.511,8	5.880,0	6.192,9	4.601,1	4.838,9	5.039,4	5.151,6

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά κατηγορία δαπανών

£ εκατ.

Κατηγορία Δαπανών	Τοξεύουσες τιμές αγοράς				Σε σταθερές τιμές (1995)			
	1999	2000	2001	2002 (προς.)	1999	2000	2001	2002 (προς.)
Ιδιωτική κατανάλωση	3.316,3	3.764,1	3.999,4	4.224,1	3.063,6	3.313,3	3.480,2	3.563,4
Δημόσια κατανάλωση	860,3	913,3	1.038,2	1.097,1	747,3	748,7	835,1	861,4
Ακαθάριστες κεφαλαιουχικές επενδύσεις	984,9	1.092,8	1.077,8	1.229,7	908,8	983,4	948,6	1.047,9
Αυξομείωση αποθεμάτων	75,0	124,3	60,0	72,3	68,1	108,0	51,0	59,6
Ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου	909,9	968,5	1.017,8	1.157,4	840,7	875,4	897,6	988,3
Εγχώρια ζήτηση	5.161,5	5.770,2	6.115,4	6.550,9	4.719,7	5.045,4	5.263,9	5.472,7
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	2.236,8	2.554,9	2.751,7	2.642,7	2.036,3	2.225,9	2.315,4	2.200,7
Μείον: Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	2.387,2	2.868,6	3.031,2	3.003,1	2.246,5	2.475,7	2.571,4	2.497,6
Στατιστική διαφορά	19,1	55,3	44,1	2,3	91,6	43,3	31,5	-24,2
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε τιμές αγοράς	5.030,2	5.511,8	5.880,0	6.192,9	4.601,1	4.838,9	5.039,4	5.151,6
Συν: Καθαρές εισροές εισοδήματος								
από ξένες χώρες	17,6	18,7	11,6	12,2	13,3	9,0	11,0	12,0
Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν σε τιμές αγοράς	5.047,8	5.530,5	5.891,6	6.205,1	4.614,4	4.847,9	5.050,4	5.163,6

συνολικά επιβράδυνση, σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 2,0% σε πραγματικούς όρους, σε σύγκριση με άνοδο κατά 4,8% το 2001. Οι πλείστοι επί μέρους τομείς των υπηρεσιών σημείωσαν επιβράδυνση ή μείωση. Συγκεκριμένα, ο τομέας των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών παρουσίασε οριακή αύξηση κατά 0,9%, σε σύγκριση με άνοδο κατά 4,4% τον προηγούμενο χρόνο, αντανακλώντας, κυρίως, τη συνεχιζόμενη υποτονικότητα των χρηματιστηριακών δραστηριοτήτων αλλά και την επιβράδυνση, γενικά, της οικονομικής δραστηριότητας. Ο τομέας των ξενοδοχείων και εστιατορίων σημείωσε πτώση της τάξης του 7,0% κατά το 2002, σε σύγκριση με άνοδο 4,0% τον προη-

γούμενο χρόνο λόγω, κυρίως, της μείωσης στις αφίξεις τουριστών. Επιβράδυνση σημείωσε και ο τομέας χονδρικού και λιανικού εμπορίου, αντικατοπτρίζοντας ουσιαστικά την επιβράδυνση της ιδιωτικής κατανάλωσης. Αντίθετα, επιτάχυνση σημείωσε ο τομέας της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, εκμίσθωσης και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Η επιτάχυνση αυτή αντικατοπτρίζει την αύξηση των εισπράξεων από τα τέλη μεταβίβασης γης από το κτηματολόγιο, ως αποτέλεσμα της αυξημένης αγοράς γης κατά το 2002, γεγονός που συνδέεται, σε μεγάλο βαθμό, με τη θετική εικόνα που παρουσίασε ο τομέας των κατασκευών κατά το υπό εξέταση έτος.

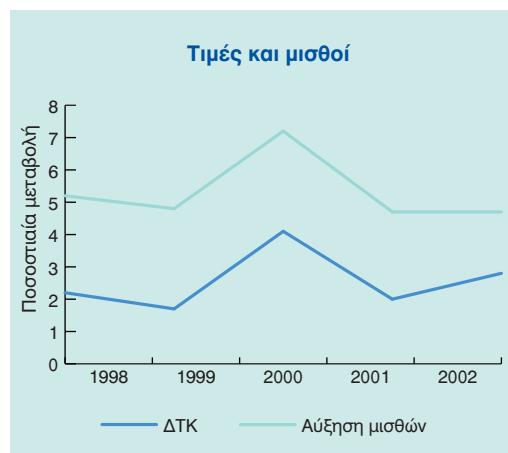
Ζήτηση

Ο ρυθμός αύξησης της εγχώριας ζήτησης έφτασε το 4,0% κατά το 2002, σε σύγκριση με άνοδο της τάξης του 4,3% το 2001. Η επιβράδυνση αυτή αποδίδεται, εν πολλοίς, στη μείωση του ρυθμού αύξησης τόσο της ιδιωτικής όσο και της δημόσιας κατανάλωσης, στο 2,4% και 3,1%, αντίστοιχα, σε σύγκριση με 5,0% και 11,5%, αντίστοιχα, τον προηγούμενο χρόνο. Η αύξηση κατά 1,0% που σημειώθηκε στο δεύτη όγκου λιανικών πωλήσεων κατά το 2002 έναντι αύξησης 5,9% τον προηγούμενο χρόνο είναι ενδεικτική της υποτονικότητας που παρουσίασε η ιδιωτική κατανάλωση. Σημειώνεται ότι στη συγκράτηση της επιβράδυνσης της εγχώριας ζήτησης συνέτεινε η σημαντική άνοδος κατά 10,5% που παρατηρήθηκε στις ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου, η οποία οφείλεται κυρίως στην αγορά δύο νέων αεροσκαφών από τις Κυπριακές Αερογραμμές, και ενός κρουαζιερόπλοιου από ιδιωτική εταιρεία, καθώς και στην αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας κατά το 2002. Η εξωτερική ζήτηση παρουσίασε πτώση κατά 5,0%, σε σύγκριση με άνοδο 4,0% το 2001, ως αποτέλεσμα, κυρίως, της δραστικής μείωσης στις αφίξεις τουριστών.

Πληθωρισμός, παραγωγικότητα και αγορά εργασίας

Ο πληθωρισμός κατά το 2002 ανήλθε στο 2,8%, σε σύγκριση με 2,0% το 2001. Η επιτάχυνση αυτή αποδίδεται, πρώτιστα, στην επιτάχυνση των τιμών των εγχώριων βιομηχανικών προϊόντων και, κατά δεύτερο λόγο, των υπηρεσιών και οφείλεται εν πολλοίς στην αύξηση του συντελεστή ΦΠΑ και άλλων φόρων κατανάλωσης από τον Ιούλιο του 2002. Όμως, η συνεχιζόμενη από τον Ιούλιο πτώση στις τιμές των εισαγόμενων αυτοκινήτων λόγω της μείωσης των φόρων

κατανάλωσης, καθώς και η επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας κατά το υπό

εξέταση έτος, συγκράτησε την άνοδο του πληθωρισμού σε σημαντικό βαθμό.

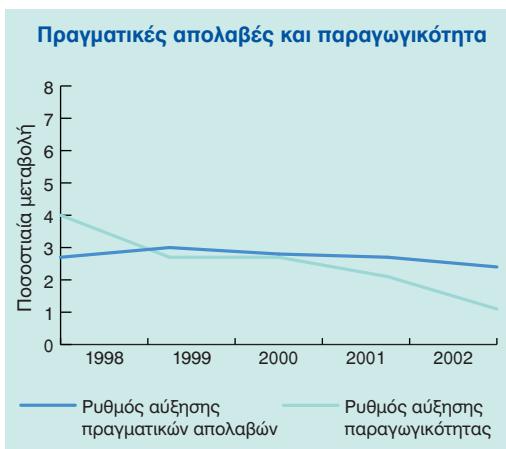
Πιο αναλυτικά, για ολόκληρο το έτος 2002 οι τιμές των εγχώριων προϊόντων ανήλθαν κατά 4,4%, σε σύγκριση με άνοδο κατά 1,3% το 2001. Η επιτάχυνση αυτή οφείλεται τόσο στη σημαντική άνοδο στις τιμές των εγχώριων βιομηχανικών μη πετρελαιοειδών προϊόντων, όσο και στη μεγάλη επιτάχυνση στις τιμές των καυσίμων, λόγω κυρίως της αύξησης του συντελεστή ΦΠΑ και των φόρων κατανάλωσης στα πετρελαιοειδή, αφού συνολικά οι τιμές του αργού πετρελαίου παρέμειναν, κατά μέσο όρο, περίπου στα ίδια επίπεδα με το 2001. Αντίθετα, κατά τη διάρκεια του 2002 οι τιμές των γεωργικών προϊόντων σημείωσαν σημαντική επιβράδυνση λόγω, κυρίως, των ευνοϊκών καιρικών συνθηκών που επικράτησαν, ενώ οι τιμές του ηλεκτρισμού, όπως και το 2001, παρουσίασαν πτώση. Όσον αφορά τις τιμές των εισαγόμενων προϊόντων, παρατηρήθηκε μείωση κατά 1,7% το 2002, σε σύγκριση με άνοδο 0,5% το 2001 λόγω της προαναφερθείσας μεγάλης μείωσης στις τιμές των αυτοκινήτων ενώ οι τιμές των υπηρεσιών παρουσίασαν μικρή επιτάχυνση και ανήλθαν κατά

Ποσοστιαία μεταβολή Δείκτη Τιμών Καταναλωτή κατά οικονομική κατηγορία

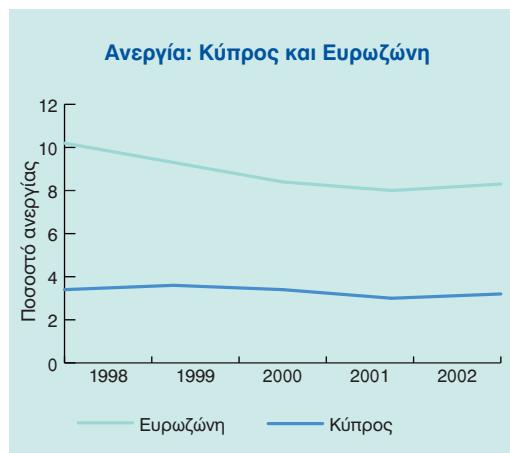
%

	2000	2001	2002	Στάθμιση 1998=100
Γενικός Δείκτης Τιμών				
Καταναλωτή	4,1	2,0	2,8	100,0
Εγχώρια προϊόντα	7,2	1,3	4,4	36,7
Γεωργικά	9,0	4,5	1,8	7,9
Βιομηχανικά	4,5	0,8	5,6	27,3
Βιομηχανικά, μη πετρελαιοειδή	2,5	0,1	4,6	22,9
Καύσιμα και υγραέριο	14,9	4,0	10,6	4,4
Ηλεκτρισμός	36,0	-3,2	-2,3	1,5
Εισαγόμενα προϊόντα	2,1	0,5	-1,7	22,2
Μηχανοκίνητα οχήματα	3,8	0,6	-5,1	9,4
Άλλα εισαγόμενα	0,9	0,4	0,9	12,8
Υπηρεσίες	2,5	3,4	3,7	41,1

3,7%, λόγω της επιτάχυνσης των τιμών στους τομείς της εκπαίδευσης, αναψυχής και πολιτισμού καθώς και άλλων υπηρεσιών. Αξίζει να σημειωθεί ότι η επιτάχυνση των τιμών των υπηρεσιών συγκρατήθηκε σημαντικά λόγω της μεγάλης πτώσης των τιμών στον τομέα των τηλεπικοινωνιών.

Ο ρυθμός αύξησης της συνολικής παραγωγικότητας της οικονομίας, σημείωσε επιβράδυνση στο 1,1%, σε σύγκριση με 2,1% τον προηγούμενο χρόνο. Αυτό ήταν αποτέλεσμα της επιβράδυνσης στο ρυθμό επέκτασης του Α.Εγχ.Π. κατά το 2002 σε συνάρτηση με την αύξηση της τάξης του 1,1% που παρουσίασε η απασχόληση κατά το υπό εξέταση έτος. Ας σημειωθεί, επίσης, ότι κατά το 2002 ο ρυθμός αύξησης των πραγματικών απολαβών των εργαζομένων ανήλθε κατά 2,4%, ξεπερνώντας έτσι την άνοδο που παρουσίασε η παραγωγικότητα. Στον τομέα της αγοράς εργασίας, η ανεργία αυξήθηκε κατά 10,6% το 2002, σε σύγκριση με πτώση 12,7% το 2001, ενώ ως ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ανήλθε από το 3,0% στο 3,2%. Σημειώνεται ότι η ανοδική τάση στην ανεργία άρχισε να εμφανίζεται από το Νοέμβριο του 2001 και συμβαδίζει με την επιβράδυνση που καταγράφηκε στην οικονομική δραστηριότητα κατά το 2002.

Δημόσια οικονομικά

Το δημοσιονομικό έλλειμμα το 2002 αυξήθηκε στα £215,7 εκατ., σε σύγκριση με £166,5 εκατ. το 2001, και ως ποσοστό του Α.Εγχ.Π. ανήλθε στο 3,5%, σε σύγκριση με 2,8% το προηγούμενο έτος, ξεπερνώντας για πρώτη φορά από το 1999, το όριο του 3,0% που τίθεται από το σχετικό κριτήριο του Μάαστριχτ. Ο ρυθμός αύξησης των δημόσιων εσόδων επιβραδύνθηκε σημαντικά στο 5,3%, σε σύγκριση με 11,1% το 2001, ενώ επιβράδυνση σημείωσαν επίσης και οι δημόσιες δαπάνες που αυξήθηκαν κατά 7,1%, σε σύγκριση με άνοδο κατά 11,1% τον προηγούμενο χρόνο.

Από πλευράς δαπανών, οι τρέχουσες δημόσιες δαπάνες παρουσίασαν επιβράδυνση, ενώ οι κεφαλαιουχικές δαπάνες σημείωσαν μικρή επιτάχυνση. Πιο συγκεκριμένα, από τις τρέχουσες δαπάνες επιβράδυνση παρατηρήθηκε στις τρέχουσες πληρωμές, στις πληρωμές τόκων, και στις κοινωνικές συντάξεις ενώ, παράλληλα, μείωση παρατηρήθηκε στις επιδοτήσεις λόγω της κατάργησης των επιδοτήσεων στα πετρελαιοειδή. Αντίθετα, επιτάχυνση παρουσίασαν οι πληρωμές από το ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων, και οι μισθοί και ημερομίσθια. Στις κεφαλαιουχικές δαπάνες, μεγάλη άνοδος σημειώθηκε

στις επενδύσεις, ενώ οι κεφαλαιουχικές πληρωμές παρουσίασαν μείωση.

Από πλευράς δημόσιων εσόδων, σημειώθηκε μεγάλη επιβράδυνση στα φορολογικά έσοδα. Αναλυτικότερα, αντικατοπτρίζοντας, εν μέρει, την υποτονική πορεία της οικονομίκης δραστηριότητας το 2002, παρατηρήθηκε πτώση στα έσοδα από άμεσους φόρους, ενώ τα έσοδα από έμμεσους φόρους αυξήθηκαν, σημειώνοντας μάλιστα επιτάχυνση σε σύγκριση με το 2001. Πιο συγκεκριμένα, από τους άμεσους φόρους πτώση παρατηρήθηκε στο φόρο εισοδήματος, ενώ από τους έμμεσους φόρους επιτάχυνση παρουσιάστηκε στις εισπράξεις από το ΦΠΑ και τους φόρους κατανάλωσης λόγω της αύξησης των συντελεστών φορολογίας από τον Ιούλιο του 2002 ενώ οι εισπράξεις από τους εισαγωγικούς δασμούς μειώθηκαν.

Το δημοσιονομικό έλλειμμα το 2002 χρηματοδοτήθηκε τόσο από εγχώριες όσο και από εξωτερικές πηγές. Συγκεκριμένα, ο καθαρός εσωτερικός δανεισμός ανήλθε στα £166,6 εκατ., ενώ ο καθαρός εξωτερικός δανεισμός στα £49,0 εκατ. Ο εγχώριος δανεισμός προήλθε τόσο από τις εμπορικές τράπεζες υπό τη μορφή αγοράς γραμματίων του δημοσίου και χρεογράφων αναπτύξεως, όσο και από το μη τραπεζικό τομέα.

Ταυτόχρονα, με την άνοδο που παρουσίασε το δημοσιονομικό έλλειμμα κατά το 2002, το καθαρό δημόσιο χρέος, εξαιρουμένου του ενδοκυβερνητικού χρέους, αυξήθηκε στο 58,6% του Α.Εγχ.Π., σε σύγκριση με 55,7% το 2001, παραμένοντας όμως, επί του παρόντος, εντός των πλαισίων του σχετικού κριτηρίου του Μάαστριχτ.

Δημόσια έσοδα και δαπάνες

£ εκατ.

	1999	2000	2001	2002 (προκ.)
Δημόσια έσοδα και χορηγίες	1.590,9	1.865,6	2.073,2	2.182,3
Άμεσοι φόροι	494,0	558,1	659,4	639,8
Φόρος εισοδήματος	334,0	373,9	482,8	460,8
Έμμεσοι φόροι	562,8	653,6	722,0	803,2
Φόρος Προστιθέμενης Αξίας	236,1	296,6	344,7	403,8
Φόροι κατανάλωσης	128,5	160,7	178,4	198,7
Εισαγωγικοί δασμοί	56,5	62,6	73,6	72,5
Συνεισφορές στο ταμείο κοιν. ασφαλίσεων	226,8	244,0	278,0	300,5
Άλλα έσοδα	306,4	407,4	411,3	436,1
Ξένες χορηγίες	0,9	2,5	2,5	2,7
 Δημόσιες δαπάνες και καθ. δαν/μός	1.792,3	2.016,0	2.239,7	2.398,0
Τρέχουσες δαπάνες	1.594,9	1.789,8	2.006,0	2.170,1
Αγαθά και υπηρεσίες	688,0	747,3	870,1	972,2
Μισθοί και ημερομίσθια	482,7	526,3	559,7	604,5
Τρέχουσες πληρωμές	288,7	322,6	374,0	425,3
Κοινωνικές συντάξεις	21,1	24,3	25,7	26,9
Πληρωμές από το ταμείο κοιν. ασφαλίσεων	273,0	304,2	318,8	337,6
Επιδοτήσεις	39,0	79,5	91,1	64,2
Τόκοι	285,0	311,8	330,0	344,0
Κεφαλαιουχικές δαπάνες	192,8	215,8	217,2	219,0
Επενδύσεις	131,1	153,2	155,6	170,7
Κεφαλαιουχικές πληρωμές	61,8	62,5	61,7	48,3
Καθαρός δανεισμός	4,6	10,4	16,5	8,9
 Δημοσ/μικό πλεόνασμα (+)/έλλειμμα(-)	-201,4	-150,4	-166,5	-215,7
 Δημοσ/μικό πλεόνασμα (+)/έλλειμμα(-) ως ποσοστό του Α.Εγχ.Π. (%)	-4,0	-2,7	-2,8	-3,5

Δημόσιο χρέος¹⁾

£ εκατ.

	1999	2000	2001	2002 (προκ.)
Εσωτερικό χρέος	3.826,9	4.187,4	4.725,1	5.230,4
Μακροπρόθεσμο χρέος	1.013,5	1.175,4	1.580,5	2.714,8
Χρεόγραφα αναπτύξεως	862,8	1.012,6	1.368,1	1.528,9
Κεντρική Τράπεζα	77,5	75,8	70,0	7,9
Εμπορικά τραπέζικά ιδρύματα	173,5	253,1	695,2	938,9
Ιδιωτικός τομέας	611,3	683,2	602,5	581,6
Εξοφλημένα αποθέματα	0,0	0,0	0,0	0,0
Ταμεία κοινωνικών ασφαλίσεων ²⁾	0,5	0,5	0,5	0,5
Ομολογίες αποταμιεύσεως	20,0	19,8	20,0	16,5
Κεντρική Τράπεζα	0,8	1,9	3,1	0,0
Ιδιωτικός τομέας	19,2	17,9	16,9	16,5
Πιστοποιητικά αποταμιεύσεως	18,0	23,8	45,7	53,6
Ιδιωτικός τομέας	18,0	23,8	45,7	53,6
Άλλα	112,8	119,2	146,7	1.115,8
Κεντρική Τράπεζα	0,0	0,0	0,0	961,1
Δάνεια αρχής τοπικής αυτοδιοίκησης	112,8	119,2	146,7	154,7
Βραχυπρόθεσμο χρέος	2.813,4	3.012,0	3.144,6	2.515,6
Γραμμάτια δημοσίου	2.435,8	2.426,6	2.605,9	2.538,6
Κεντρική Τράπεζα	75,1	205,8	179,6	7,9
Εμπορικά τραπέζικά ιδρύματα	791,2	627,9	689,2	490,3
Ιδιωτικός τομέας	16,1	-12,2	28,7	70,3
Εξοφλημένα αποθέματα	-266,2	-394,8	-507,7	-476,9
Ταμεία κοινωνικών ασφαλίσεων ²⁾	1.819,6	2.000,0	2.216,2	2.447,0
Προκαταβολές Κεντρικής Τράπεζας	377,6	585,4	538,7	-23,0
Εξωτερικό χρέος	855,4	825,6	765,3	849,5
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις				
της Κ.Τ προς το Δ.Ν.Τ	4,8	4,8	4,8	4,8
Μακροπρόθεσμα δάνεια	223,4	249,1	180,8	152,3
Μεσοπρόθεσμα (γραμμάτια των δημοσίου στο εξωτερικό)	515,9	515,9	515,9	674,8
Βραχυπρόθεσμα (γραμμάτια των δημοσίου στο εξωτερικό)	111,4	55,8	63,9	17,7
Σύνολο δημόσιου χρέους	4.682,4	5.012,9	5.490,4	6.079,9
Καθαρό δημόσιο χρέος				
(εξαιρ. των ενδοκυβερνητικών και των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της Κ.Τ προς το Δ.Ν.Τ)	2.857,5	3.007,7	3.268,9	3.627,7

1) Δυνατόν να υπάρχουν αποκλίσεις μεταξύ κάποιων μεγεθών των πίνακα αυτού, που ετοιμάζεται από το Υπουργείο Οικονομικών και των αντίστοιχων στοιχείων της Κεντρικής Τράπεζας που αναλύονται στην Εκθεση, λόγω διαφορετικής μεθοδολογίας και ορισμών που χρησιμοποιούνται.

2) Ενδοκυβερνητικό χρέος.

Ισοζύγιο πληρωμών

Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε κατά το 2002, φθάνοντας τα £327,4 εκατ. ή 5,3% του Α.Εγχ.Π., σε σύγκριση με 4,2% του Α.Εγχ.Π. το 2001. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά το εμπορικό ισοζύγιο, τόσο οι συνολικές εξαγωγές αγαθών, όσο και οι συνολικές εισαγωγές αγαθών παρουσίασαν μείωση της τάξης του 18,8% και 1,7%, αντίστοιχα, με αποτέλεσμα την επιδείνωση του εμπορικού ελλείμματος¹, το οποίο ανήλθε στα £1.974,6 εκατ. ή 32,0% του Α.Εγχ.Π. Σε σχέση με τις υπηρεσίες, ιδιαίτερα αισθητή ήταν η μείωση στις αφίξεις τουριστών κατά 10,0%, περίπου, λόγω, κυρίως, των γεγονότων της 11ης Σεπτεμβρίου, 2001 και του αρνητικού κλίματος που επικράτησε στο εξωτερικό περιβάλλον κατά το 2002. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών χρηματοδοτήθηκε, εν μέρει, από άμεσες επενδύσεις και εξωτερικό δανεισμό του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Σημειώνεται ότι, από το έτος 2000, η παρουσίαση των στοιχείων του ισοζυγίου πληρωμών από την Κεντρική Τράπεζα γίνεται με βάση νέα μεθοδολογία, όπως καθορίζει η Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Eurostat), η οποία βασίζεται στις αρχές της ανάλογης μεθοδολογίας του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Η νέα παρουσίαση απαιτεί αναλυτικότερα δεδομένα σε σύγκριση με την προηγούμενη παρουσίαση. Για τη συλλογή των απαραίτητων πληροφοριών, η Κεντρική Τράπεζα ανέπτυξε ένα νέο σύστημα συλλογής και καταρτισμού στατιστικών στοιχείων για το ισοζύγιο πληρωμών, το οποίο από το 2002 παρέχει μηνιαία αναλυτικά στοιχεία. Το νέο σύστημα βασίζεται στη στατιστική πληροφόρηση που

παρέχουν οι τράπεζες για τις συναλλαγές που διενεργούν με μη κατοίκους Κύπρου, είτε για ίδιο λογαριασμό είτε για λογαριασμό κατοίκων πελατών τους (settlements-based system), και συμπληρώνεται με δειγματοληπτικές έρευνες και απευθείας αναφορές από ειδικές κατηγορίες κατοίκων. Λόγω της εφαρμογής του νέου συστήματος στατιστικής πληροφόρησης μέσω του τραπέζικου συστήματος, έχει βελτιωθεί η συλλογή στοιχείων, ιδιαίτερα σε σχέση με την κατηγορία των εξαγωγών υπηρεσιών. Επιπρόσθετα, ο καταρτισμός των στοιχείων από το έτος 2002 γίνεται σύμφωνα με τον ορισμό του “κατοίκου”, όπως αυτός καθορίζεται από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Ευρωπαϊκή Ένωση, ήτοι το φυσικό πρόσωπο που διαμένει στην Κύπρο για περισσότερο από ένα χρόνο και το νομικό πρόσωπο που λειτουργεί και έχει φυσική παρουσία στην Κύπρο. Ως απόρροια της υιοθέτησης του νέου ορισμού, σημειώνεται ότι οι εταιρείες διεθνών επιχειρήσεων με φυσική παρουσία στην Κύπρο, οι οποίες με τον προηγούμενο ορισμό θεωρούνταν ως “μη κάτοικοι”, τώρα θεωρούνται ως “κάτοικοι”.

Εμπορικό ισοζύγιο

Οι εξελίξεις στο εμπορικό ισοζύγιο το 2002 είχαν ως κύριο χαρακτηριστικό τη σημαντική μείωση των εισαγωγών που προορίζονται για επανεξαγωγές και, περίπου, αντίστοιχη μείωση των επανεξαγωγών. Παράλληλα, οι εισαγωγές για εγχώρια κατανάλωση παρουσίασαν σημαντική επιβράδυνση, λόγω, όπως έχει αναφερθεί, της εν γένει υποτονικής εγχώριας οικονομικής δραστηριότητας κατά το υπό αναφοράν έτος, ενώ μικρή μείωση παρουσίασαν οι εγχώριες εξαγωγές.

Πιο αναλυτικά, οι συνολικές εισαγωγές το 2002 παρουσίασαν μικρή μείωση της τάξης

1. Το εμπορικό έλλειμμα υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ των συνολικών εξαγωγών (f.o.b.) και των συνολικών εισαγωγών (c.i.f.).

Ισοζύγιο πληρωμών

£ εκατ.

	2001	Χρέωση	Καθαρό Ποσό	2002 (εκτιμ.)		
	Πίστωση			Πίστωση	Χρέωση	Καθαρό Ποσό
Τρέχουσες συναλλαγές	3.178,5	3.432,6	-254,0	3.254,5	3.582,0	-327,4
Αγαθά, υπηρεσίες και εισοδήματα	3.146,8	3.414,8	-267,9	3.130,5	3.495,9	-365,5
Αγαθά και υπηρεσίες	2.784,2	3.030,5	-246,2	2.876,6	3.268,0	-391,4
Αγαθά	628,0	2.268,3	-1.640,2	510,2	2.236,3	-1.726,1
Υπηρεσίες	2.156,2	762,2	1.394,0	2.366,4	1.031,7	1.334,7
Μεταφορές	277,4	373,2	-95,8	344,7	456,0	-111,3
Θαλάσσιες μεταφορές	58,1	234,3	-176,2	131,8	311,8	-180,0
Προσώπων	16,4	0,0	16,4	9,5	1,1	8,3
Αγαθών	7,4	226,8	-219,5	16,5	178,6	-162,2
Λουτές βιοηθητικές υπηρεσίες	34,4	7,5	26,9	105,9	132,0	-26,2
Αεροπορικές μεταφορές	219,3	138,9	80,4	212,9	144,2	68,8
Προσώπων	118,5	90,2	28,3	129,9	46,0	83,9
Αγαθών	12,0	0,0	12,0	11,1	61,7	-50,6
Λουτές βιοηθητικές υπηρεσίες	88,8	48,7	40,2	72,0	36,5	35,5
Ταξιδιωτικό	1.290,0	275,0	1.015,0	1.160,3	286,0	874,3
Επικοινωνίες	19,5	12,8	6,7	15,8	24,3	-8,5
Κατασκευαστικές υπηρεσίες	0,0	0,0	0,0	43,0	4,0	39,0
Ασφάλειες	0,0	39,5	-39,5	24,0	15,0	9,0
Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και ενοικίαση	0,0	0,0	0,0	74,0	24,0	50,0
Μηχανοργάνωση και πληροφόρηση	0,0	0,0	0,0	10,0	3,8	6,2
Πνευματικά δικαιώματα	0,0	13,0	-13,0	1,0	11,5	-10,5
Λουτές επιχειρηματικές υπηρεσίες	393,6	31,3	362,3	503,8	148,4	355,4
Προσωπικές, πολιτιστικές και ψυχαγωγικές	0,2	2,8	-2,6	6,6	6,8	-0,2
Υπηρεσίες δημοσίου	175,5	14,6	160,9	183,2	52,0	131,2
Εισοδήματα	362,6	384,3	-21,7	253,9	228,0	25,9
Εισοδήματα από εργαία	50,0	51,1	-1,1	20,3	26,5	-6,2
Εισοδήματα από επενδύσεις	312,6	333,2	-20,6	233,6	201,5	32,1
Από τα οποία:						
Κέρδη που επανεπενδύθηκαν	38,0	12,0	26,0	21,0	-0,1	21,1
Τρέχουσες μεταβιβάσεις	31,7	17,8	13,9	124,1	86,0	38,0
Γενική κυβέρνηση	14,7	0,0	14,7	5,9	0,8	5,0
Λουτοί τομέας	17,0	17,8	-0,8	118,2	85,2	33,0
Κίνηση κεφαλαίων και χρηματοοικονομικές συναλλαγές	1.316,5	1.166,4	150,1	1.299,3	996,5	302,8
Χρηματοοικονομικές συναλλαγές	1.316,5	1.166,4	150,1	1.299,3	996,5	302,8
Άμεσες επενδύσεις	105,0	140,0	-35,0	131,7	36,5	95,2
Κατοίκων Κύπρου στο εξωτερικό	0,0	140,0	-140,0	0,0	36,5	-36,5
Μη κατοίκων στην Κύπρο	105,0	0,0	105,0	131,7	0,0	131,7
Επενδύσεις χαρτοφύλακίου	337,0	285,0	52,0	115,5	653,1	-537,6
Απαιτήσεις	0,0	285,0	-285,0	0,0	653,1	-653,1
Υποχρεώσεις	337,0	0,0	337,0	115,5	0,0	115,5
Χρηματοοικονομικά παράγωγα	0,0	0,0	0,0	0,0	31,1	-31,1
Λουτές επενδύσεις	874,5	347,6	526,9	1.052,1	30,3	1.021,8
Απαιτήσεις	0,0	347,6	-347,6	1.052,1	0,0	1.052,1
Υποχρεώσεις	874,5	0,0	874,5	0,0	30,3	-30,3
Συναλλαγματικά διαθέσιμα	0,0	393,8	-393,8	0,0	245,5	-245,5
Καθαρά λάθη και παραλείψεις			103,9		24,6	

Σημειώσεις:

1) Η εφαρμογή του νέου συντήματος στατιστικής πληροφόρησης μέσω του Τραπέζιου συντήματος το 2002 έχει βελτιώσει τη συλλογή στοιχείων, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις εξαγωγές υπηρεσιών.

2) Το 2002 εισήχθησε ο νέος ορισμός του "κατοίκου" σύμφωνα με τη μεθοδολογία του ΔΝΤ και της ΕΕ.

του 1,7%, έναντι ανόδου της τάξης του 2,4% που καταγράφηκε το προηγούμενο έτος. Σημαντικό ρόλο σ' αυτή την πορεία διαδραμάτισαν οι εισαγωγές που προορίζονται για

επανεξαγωγές, οι οποίες σημείωσαν σημαντική πτώση της τάξης του 35,5%. Η μείωση που παρατηρήθηκε στις συνολικές εισαγωγές θα ήταν ακόμη μεγαλύτερη αν εξαιρού-

Εισαγωγές (c.i.f.) κατά οικονομικό προορισμό

£ εκατ.

	2000	2001	2002 (προκ.)	% μεταβολή	
				2001/2000 (προκ.)	2002/2001 (προκ.)
Καταναλωτικά αγαθά	569,6	617,7	651,7	8,4	5,5
Άμεσης κατανάλωσης	308,7	338,1	358,4	9,5	6,0
Μέσης διάρκειας	157,4	170,4	180,1	8,3	5,7
Διάρκειας	103,5	109,2	113,1	5,5	3,6
Ενδιάμεσα αγαθά -					
πρώτες ύλες	675,1	710,3	719,5	5,2	1,3
Γεωργία	42,0	42,2	43,5	0,3	3,0
Κατασκευές και μεταλλεία	110,4	120,7	134,0	9,4	11,0
Μεταποίηση	398,8	421,8	426,9	5,8	1,2
Μεταφορές, αποθηκεύσεις και επικοινωνίες	44,9	29,4	23,2	-34,6	-21,0
Άλλοι τομείς της οικονομίας	79,0	96,2	92,1	21,7	-4,3
Κεφαλαιουχικά αγαθά	237,1	258,3	243,3	8,9	-5,8
Γεωργία	8,8	8,8	8,4	0,7	-4,1
Κατασκευές και μεταλλεία	15,7	20,6	20,6	31,3	-0,2
Μεταποίηση	67,0	69,6	61,6	4,0	-11,5
Μεταφορές αποθηκεύσεις και επικοινωνίες	43,8	52,3	46,8	19,3	-10,6
Άλλοι τομείς της οικονομίας	101,9	107,0	105,9	5,0	-1,0
Μεταφορές εξοπλισμός και Ανταλλακτικά	186,4	226,6	283,3	21,6	25,0
Από τα οποία:					
Αυτοκίνητα	74,9	94,6	98,3	26,3	3,9
Ανταλλακτικά	53,3	61,3	61,8	15,1	0,8
Αεροσκάφη και ανταλλακτικά	0,8	0,6	42,7		
Καύσιμα και λιπαντικά	269,3	266,1	226,2	-1,2	-15,0
Μη ταξινομηθέντα Εισαγωγές για εγχώρια κατανάλωση	31,1	97,9	134,0		
Συνολικές εισαγωγές	1.968,7	2.176,8	2.257,9	6,9	3,7
Εισαγωγές που προορίζονται για επανεξαγωγές	433,3	351,9	227,0	-18,8	-35,5
Εισαγωγές για εγχώρια κατανάλωση (c.i.f.) εξαρχουμένων των εισαγωγών στρατιωτικού εξοπλισμού και πετρέλαιοειδών	2.401,9	2.528,7	2.484,8	2,4	-1,7
Εισαγωγές για εγχώρια κατανάλωση (c.i.f.) εξαρχουμένων των εισαγωγών στρατιωτικού εξοπλισμού και πετρέλαιοειδών	1.668,0	1.813,0	1.885,5	8,7	4,0

Σημείωση: Τα αναλυτικά στοιχεία για τις εισαγωγές το 2002 αποτελούν εκτιμήσεις βασισμένες σε διαθέσιμα στοιχεία για τους πρώτους δέκα μήνες.

νταν η επιπλέον αύξηση των εισαγωγών στρατιωτικού εξοπλισμού κατά £30,1 εκατ. σε σχέση με το 2001 και η αγορά αεροσκαφών από τις Κυπριακές Αερογραμμές αξίας £42,3 εκατ. Οι εισαγωγές για εγχώρια κατανάλωση, εξαιρουμένων των εισαγωγών πετρελαιοειδών και στρατιωτικού εξοπλισμού, κατέγραψαν σημαντική επιβράδυνση, σημειώνοντας άνοδο κατά 4,0%, έναντι αύξησης 8,7% το 2001.

Λεπτομερέστερη ανάλυση των εισαγωγών για εγχώρια κατανάλωση δεύχνει ότι κατά το 2002 καταγράφηκε επιβράδυνση στην εισαγωγή καταναλωτικών αγαθών, τα οποία αυξήθηκαν κατά 5,5%, σε σύγκριση με μεγέθυνση 8,4% το 2001, ενώ υποτονικότητα καταγράφηκε στις εισαγωγές ενδιάμεσων αγαθών και πρώτων υλών, τα οποία παρουσίασαν επιβράδυνση της τάξης του 1,3%, σε σύγκριση με άνοδο 5,2% το 2001. Οι εισαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών παρουσίασαν πτώση της τάξης του 5,8%, σε σύγκριση με αύξηση της τάξης του 8,9% που κατογράφηκε τον προηγούμενο χρόνο. Η μείωση αυτή παρουσιάζεται, εν μέρει, ως διορθωτική, μετά τη σημαντική αύξηση των δύο προηγούμενων χρόνων και αντικατοπτρίζει το εν γένει υποτονικό και απαισιόδοξο αλίμα της οικονομίας κατά το 2002. Αντίθετα, σημαντική αύξηση της τάξης του 25,0% παρατηρήθηκε στις εισαγωγές μεταφορικού εξοπλισμού και ανταλλακτικών που οφείλεται, όμως, στην αγορά δύο αεροσκαφών από τις Κυπριακές Αερογραμμές. Το πρώτο, αξίας £22,4 εκατ., αγοράστηκε το Μάιο και το δεύτερο, αξίας £20,1 εκατ., αγοράστηκε τον Ιούλιο. Εξαιρουμένης αυτής της αγοράς, ο ρυθμός αύξησης των εισαγωγών μεταφορικού εξοπλισμού και ανταλλακτικών σημείωσε επιβράδυνση και έφθασε μόλις το 6,4%, σε σύγκριση με αύξηση 21,6% το 2001.

Οι συνολικές εξαγωγές παρουσίασαν μείωση κατά το 2002 κυρίως, λόγω της μείωσης των επανεξαγωγών, η οποία συνδέεται, εν μέρει, με την υποτονική διεθνή οικονομική δραστηριότητα που επικράτησε κατά το υπό αναφοράν έτος. Συγκεκριμένα, οι συνολικές εξαγωγές παρουσίασαν μείωση της τάξης του 18,8%, σε σύγκριση με αύξηση 6,1% που καταγράφηκε το 2001, ενώ οι επανεξαγωγές κατέγραψαν σημαντική μείωση της τάξης του 27,0%, σε σύγκριση με αύξηση 12,5% τον προηγούμενο χρόνο.

Όλες οι κατηγορίες των εγχώριων εξαγωγών παρουσίασαν μείωση κατά το 2002, με εξαιρεση την κατηγορία των βιομηχανικών προϊόντων γεωργικής προέλευσης, που παρουσίασε σημαντική αύξηση, λόγω της αύξησης των εξαγωγών χαλουμιού, αρέατος και φρούτων. Η κατηγορία βιομηχανικών προϊόντων μεταποιητικής προέλευσης παρουσίασε μείωση, παρά το ότι ο τομέας των φαρμακευτικών προϊόντων παρουσίασε σημαντική αύξηση.

Υπηρεσίες

Το πλεόνασμα του ισοζυγίου υπηρεσιών υπολογίζεται να ανέλθει στα £1.334,7 εκατ. το 2002, σε σχέση με £1.394,0 εκατ. το 2001. Η μείωση αυτή οφείλεται, κυρίως, στις χαμηλότερες εισπράξεις από τον τουρισμό και τη συνεπακόλουθη σημίκρυνση του πλεονάσματος του λογαριασμού ταξιδιωτικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, τα έσοδα από την παροχή τουριστικών υπηρεσιών, τα οποία συνιστούν τη μεγαλύτερη κατηγορία εισροών συναλλάγματος, μειώθηκαν το 2002 κατά 11,0%, λόγω των γεγονότων της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 και του συνακόλουθου επηρεασμού της παγκόσμιας ταξιδιωτικής κίνησης, αλλά και της υποτονικής οικονομικής διεθνούς δραστηριότητας, η οποία επικράτησε κατά το υπό ανασκόπηση έτος.

Εξαγωγές (f.o.b.) κατά οικονομική προέλευση
 £ εκατ.

	2000	2001	2002 (προσ.)	% μεταβολή	
				2001/2000	2002/2001 (προσ.)
Γεωργικά προϊόντα (ακατέργαστα)	34,4	43,8	36,2	27,4	-17,4
Από τα οποία:					
Πατάτες	12,3	17,5	10,7	42,3	-39,1
Άλλα λαχανικά, φρέσκα, κατεψυγμένα ή ξηρά	3,2	4,2	4,0	42,3	-5,6
Εσπεριδοειδή	12,8	14,7	18,3	14,8	24,8
Ορυκτά και σχετικά βιομηχανικά προϊόντα	12,4	11,6	10,3	-6,3	-11,3
Βιομηχανικά προϊόντα γεωργικής προέλευσης	28,2	28,0	33,6	-0,7	20,0
Από τα οποία:					
Χαλούμι	7,6	7,7	11,6	1,3	50,0
Διατηρημένα φρούτα	1,5	0,9	0,9	-40,0	4,5
Χυμοί φρούτων και λαχανικών	3,5	4,1	4,8	17,1	17,1
Μπίρα	1,0	1,0	0,9	0,0	-10,3
Κρασιά	6,2	5,3	5,5	-14,5	3,6
Βιομηχανικά προϊόντα μεταποιητικής προέλευσης	148,8	150,5	142,4	1,1	-5,4
Από τα οποία:					
Τσιγάρα	16,2	10,8	4,6	-33,3	-57,5
Τσιμέντο	10,8	8,4	10,1	-22,2	20,7
Φαρμακευτικά προϊόντα	30,9	39,4	43,9	27,5	11,3
Προϊόντα από χαρτί	4,8	6,0	5,6	25,0	-5,9
Είδη ένδυσης	22,5	19,7	16,1	-12,4	-18,3
Είδη υπόδησης	6,1	3,8	2,9	-37,7	-23,9
Έπιπλα	7,9	6,8	6,0	-13,9	-11,5
Μη ταξινομηθέντα	0,0	0,1	0,1		
Εγχώριες εξαγωγές	224,0	233,9	222,5	4,5	-4,9
Επανεξαγωγές	299,6	337,0	246,0	12,5	-27,0
Προμήθειες για πλοία και αεροπλάνα	68,3	57,1	41,7	-16,4	-27,0
Συνολικές εξαγωγές	591,9	628,0	510,2	6,1	-18,8

Σημείωση: Τα αναλυτικά στοιχεία για τις εξαγωγές το 2002 αποτελούν εκτιμήσεις βασισμένες σε διαθέσιμα στοιχεία για τους πρώτους δέκα μήνες.

Παρά το πιο πάνω διεθνές αρνητικό κλίμα, η δεύτερη μεγαλύτερη πηγή εισροών συναλλάγματος, δηλαδή ο τομέας των διεθνών επι-

χειρόσεων, ο οποίος περιλαμβάνεται στην κατηγορία των “Λοιπών Επιχειρηματικών Υπηρεσιών”, κατέγραψε άνοδο της τάξης

του 13,1%, σε σύγκριση με ρυθμό αύξησης κατά 9,9% το 2001, επιτάχυνση που αντανακλά, όμως, την πιο αποτελεσματική συλλογή στοιχείων.

Σε σχέση με άλλες κατηγορίες υπηρεσιών, αναφέρονται επιλεκτικά η διεύρυνση του ελλείμματος του λογαριασμού μεταφορών από £95,8 εκατ. το 2001 σε £111,3 εκατ. το 2002, που σχετίζεται, εν μέρει, με την υποτονική δραστηριότητα στον τουρισμό και το διεθνές εμπόριο. Πιο συγκεκριμένα, οι θαλάσσιες μεταφορές παρουσίασαν έλλειμμα ύψους £180,0 εκατ. το 2002, έναντι ελλείμματος £176,2 εκατ. το 2001, ενώ το πλεόνασμα στις αεροπορικές μεταφορές παρουσίασε μείωση από £80,4 εκατ. το 2001 σε £68,8 εκατ. το 2002. Αναφέρονται, επίσης, οι καθαρές εκροές στον τομέα της τηλεφωνίας, που έφθασαν τα £8,5 εκατ. το 2002, σε σύγκριση με καθαρές εισροές ύψους £6,7 εκατ. που κατεγράφησαν το 2001. Η πορεία αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αύξηση της χρήσης του κινητού τηλεφώνου από Κύπριους στο εξωτερικό, αλλά και στην αύξηση του αριθμού διεθνών κλήσεων, μετά τις σταδιακές μειώσεις των τελών. Σημειώνεται ότι η καταγραφείσα βελτίωση σε διάφορες κατηγορίες υπηρεσιών οφείλεται στην αποτελεσματικότερη συλλογή στοιχείων.

Εισοδήματα

Ο λογαριασμός εισοδημάτων παρουσίασε πλεόνασμα ύψους £25,9 εκατ. το 2002, σε αντίθεση με έλλειμμα ύψους £21,7 εκατ. που καταγράφηκε το 2001. Η σημαντική βελτίωση που παρατηρήθηκε στο ισοζύγιο εισοδημάτων το 2002 οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αύξηση των εισοδημάτων από επενδύσεις, που παρουσίασαν καθαρό πλεόνασμα ύψους £32,1 εκατ. το 2002, σε αντίθεση με καθαρές εκροές £20,6 εκατ. το 2001, ως αποτέλεσμα, εν μέρει, της μείωσης των επιτο-

κίων και των επιπτώσεών τους στις εισπράξεις αλλά, χυρίως, στις πληρωμές τόκων.

Όσον αφορά εισοδήματα από εργασία, μειώθηκαν σημαντικά οι πληρωμές από αμοιβές και μισθούς, αλλά και οι εισπράξεις, σε μεγαλύτερο μάλιστα βαθμό. Η εξέλιξη αυτή αντανακλά, χυρίως, την υιοθέτηση του νέου ορισμού του “κατοίκου”, σύμφωνα με τον οποίο, οι ξένοι εργάτες που εργοδοτούνταν στην Κύπρο το 2002 πέραν του ενός έτους θεωρούνται, με το νέο ορισμό, ως κάτοικοι. Το αντίστοιχο, φυσικά, ισχύει και για τους Κύπριους που εργοδοτούνταν κατά το 2002 πέραν του ενός έτους στο εξωτερικό, και δεν θεωρούνται, σύμφωνα με το νέο ορισμό, ως κάτοικοι Κύπρου.

Τρέχουσες μεταβιθάσεις

Το πλεόνασμα του ισοζυγίου μεταβιθάσεων αυξήθηκε από £13,9 εκατ. το 2001 στο £38,0 εκατ. το 2002. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στη μεγάλη αύξηση που παρατηρήθηκε στις εισροές από Κύπριους που εργάζονται στο εξωτερικό και μεταβιθάσεις επαναπατρισθέντων Κυπρίων.

Χρηματοοικονομικές συναλλαγές

Το ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών παρουσίασε κατά το επισκοπούμενο έτος πλεόνασμα ύψους £302,8 εκατ., σε σύγκριση με πλεόνασμα ύψους £150,1 εκατ. το 2001.

Πιο συγκεκριμένα, στις άμεσες επενδύσεις σημειώθηκε καθαρή εισροή ύψους £95,2 εκατ., σε σύγκριση με καθαρή εκροή £35,0 εκατ. το 2001, ως αποτέλεσμα τόσο της αύξησης των άμεσων επενδύσεων μη κατοίκων στην Κύπρο, όσο και της μείωσης των άμεσων επενδύσεων κατοίκων στο εξωτερικό. Σε σχέση με τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου, καταγράφηκε το 2002 εκροή ύψους £537,6

εκατ., σε σύγκριση με εισροή £52,0 εκατ. το προηγούμενο έτος, ως αποτέλεσμα των επενδύσεων σε ξένα ομόλογα από εγχώριες τράπεζες και διεθνείς τραπεζικές μονάδες.

Στην κατηγορία των λοιπών επενδύσεων σημειώθηκε σημαντική καθαρή εισροή, ως αποτέλεσμα, κυρίως, της μεγάλης μείωσης των καθαρών απαιτήσεων των κατοίκων, συμπεριλαμβανομένων των εταιριών διεθνών δραστηριοτήτων, κατά £1.052,0 εκατ. Η μείωση των απαιτήσεων προέρχεται κυρίως από τη σημαντική μείωση των τοποθετήσεων των τραπεζών και ιδιαίτερα των διεθνών τραπεζικών μονάδων στο εξωτερικό.

Διεθνή αποθέματα

Αντικατοπτρίζοντας τις εξελίξεις στις χρηματοοικονομικές συναλλαγές, τα επίσημα αποθέματα της Κύπρου κατά το τέλος του 2002 αυξήθηκαν σημαντικά, φθάνοντας τα £1.734,9 εκατ. έναντι £1.558,4 εκατ. το τέλος του 2001. Ο δείκτης κάλυψης των συνολικών εισαγωγών αγαθών από τα επίσημα αποθεματικά ανήλθε στους 9,3 μήνες το 2002, έναντι κάλυψης 8,2 μηνών το 2001.

Συναλλαγματικές ισοτιμίες

Η κυπριακή λίρα κατά το 2002 κατέγραψε πολύ μικρές αυξομειώσεις έναντι του ευρώ. Σύμφωνα με το ισχύον πλαίσιο συναλλαγματικής πολιτικής, το περιθώριο διακύμανσης του κυπριακού νομίσματος ανέρχεται στο ±15,0% από την κεντρική ισοτιμία και είναι ευθυγραμμισμένο με το αντίστοιχο περιθώριο διακύμανσης του Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II (ERM II).

Αντικατοπτρίζοντας τη σημαντική ενδυνάμωση του ευρώ έναντι των άλλων διεθνών νομισμάτων κατά το 2002, ιδιαίτερα το τελευταίο τρίμηνο, η κυπριακή λίρα ενισχύ-

θηκε σε σχέση με το 2001, έναντι της στερλίνας, του δολαρίου και του γεν κατά 1,3%, 5,7% και 8,7%, αντίστοιχα.

3.2 Νομισματική πολιτική και νομισματικές εξελίξεις

Νομισματική πολιτική

Η νομισματική πολιτική στην Κύπρο το 2002 ασκήθηκε σε ένα δύσκολο διεθνές και εγχώριο περιβάλλον, απότοκο εν πολλοίς των τρομοκρατικών επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου, 2001.

Μετά την οικονομική ύφεση που παρατηρήθηκε διεθνώς το 2001, οι προβλέψεις των αναλυτών για την επόμενη χρονιά εστιάζονταν σε ανάκαμψη των βασικότερων οικονομιών. Παρόλα αυτά, και ενώ κατά το μεγαλύτερο μέρος του 2002 οι προοπτικές έδειχναν προς μερική ανάκαμψη, περί το τέλος του χρόνου αυτή εμφανίστηκε παραπαίσσα. Συγκεκριμένα, συνεχίστηκε η πτώση των χρηματιστηριακών αξιών στα βασικά χρηματοοικονομικά κέντρα των ΗΠΑ, της Ευρώπης και της Ασίας. Στη Λατινική Αμερική, οι οικονομίες της Αργεντινής και της Βενεζουέλας υπέστησαν μεγάλα πλήγματα λόγω των εσωτερικών διαταραχών κατά τη διάρκεια του 2002, με περαιτέρω αντίκτυπο στην ευρύτερη περιοχή. Τόσο η καταναλωτική όσο και η βιομηχανική εμπιστοσύνη συνέχισαν να είναι υποτονικές διεθνώς ενώ, ταυτόχρονα, οι τιμές των ακινήτων και του πετρελαίου βρίσκονταν σε ψηλά επίπεδα, με αποτέλεσμα να επηρεαστούν δυσμενέστερα οι οικονομίες.

Η κυπριακή οικονομία δεν έμεινε ανεπηρέαστη από τις διεθνείς εξελίξεις. Ο ρυθμός μεγέθυνσης έδειξε επιβράδυνση, από το 4,1% το 2001 στο 2,0% το 2002, κυρίως λόγω της επιβράδυνσης στην εγχώρια καταναλωτική

και επενδυτική δραστηριότητα, καθώς και της μείωσης των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών. Το γεγονός αυτό αντανακλάται και στην επιβράδυνση στο ρυθμό μεγέθυνσης των πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα. Παράλληλα, οι χρηματιστηριακές αξίες συνέχισαν την πτωτική τους πορεία και κατά τη διάρκεια του 2002.

Η μεταβολή της στάσης της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου προς μια πιο χαλαρή νομισματική πολιτική ξεκίνησε το δεύτερο εξάμηνο του 2001 και διαμορφώθηκε με βάση το διεθνές κλίμα ύφεσης. Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις της διεθνούς ύφεσης στην εγχώρια οικονομία, τη συνεχίζομενη μείωση στις τιμές των εγχώριων χρηματιστηριακών αξιών και την αυξημένη εισροή συναλλάγματος, προχώρησε σε τρεις ισόποσες μειώσεις του βασικού επιτοκίου, κατά μισή (0,5) εκατοστιαία μονάδα κάθε φορά.

Η βελτιωμένη εικόνα που παρουσίασαν οι οικονομικοί δείκτες περί το τέλος του 2001, δημιούργησε μια συγχρατημένη αισιοδοξία για επερχόμενη ανάκαμψη της διεθνούς οικονομίας μέσα στο 2002. Η διεθνής ανάκαμψη, άνκαι αβέβαιη, συνεχίστηκε κατά το μεγαλύτερο μέρος του 2002, ενώ, ταυτόχρονα, δημιουργήθηκαν βάσιμες ανησυχίες για ενδεχόμενη αναζωπύρωση του πληθωρισμού διεθνώς και, ως αποτέλεσμα, η περίοδος χαλαρής νομισματικής πολιτικής θεωρήθηκε ότι είχε περίπου ολοκληρωθεί. Οι περισσότερες κεντρικές τράπεζες τήρησαν την περίοδο αυτή στάση αναμονής, αποφεύγοντας οποιαδήποτε αλλαγή στην πολιτική τους. Στο εγχώριο μέτωπο, η Κεντρική Τράπεζα διατήρησε τη θέση της για αναλλοίωτα επιτόκια, λαμβάνοντας υπόψη τον ψηλότερο πληθωρισμό, καθώς και το γεγονός ότι η εγχώρια οικονομική δραστηριότητα, παρά

την κάμψη που παρατηρήθηκε στον τουριστικό τομέα, συγκρινόταν ευνοϊκά με τα διεθνώς ισχύοντα.

Πέραν των πιο πάνω, καταλυτικό ρόλο στις νομισματικές αποφάσεις της Κεντρικής Τράπεζας διαδραμάτισαν οι υποβόσκουσες πληθωριστικές πιέσεις. Οι ασταθείς διεθνείς πολιτικές εξελίξεις οδηγούσαν σε προβλέψεις για ψηλές τιμές πετρελαίου και, γενικότερα, πληθωριστικές πιέσεις, που ενισχύονταν και από εσωτερικούς παράγοντες, όπως οι αυξήσεις στους έμμεσους φόρους που θα εφαρμόζονταν από τον Ιούλιο. Επιπλέον, η παραχώρηση μισθολογικών ανέησεων σε διάφορους τομείς της οικονομίας, σε συνάρτηση με το αυξημένο ιδιωτικό διατέσιμο εισόδημα λόγω της επικείμενης φορολογικής μεταρρύθμισης, καθώς και η αποδέσμευση ρευστότητας μέσω της καθαρής αποπληρωμής τίτλων του δημοσίου, υποδαύλιζαν τις πληθωριστικές πιέσεις. Παρά το γεγονός ότι οι επιπτώσεις της υπερβάλλουσας τραπεζικής ρευστότητας στον πληθωρισμό και στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών μετριάζονταν από το ότι η χορήγηση πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα παρέμενε σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, ο κίνδυνος πληθωριστικής έξαρσης ελλόγευε και καθίστατο επικείμενος αν η υποτονικότητα στη ζήτηση για δάνεια αναστρεφόταν. Επιπλέον, η ενδυνάμωση του ευρώ και, κατά συνέπεια, της κυπριακής λίρας, έναντι του δολαρίου και της στερλίνας, συγκρατούσε, μερικώς, τις εγχώριες πληθωριστικές πιέσεις.

Το τελευταίο τρίμηνο του 2002 η διεθνής οικονομική ανάκαμψη εμφανιζόταν παραπαίουσα, ως αποτέλεσμα της αβέβαιότητας που επικρατούσε στις γεωπολιτικές εξελίξεις. Η αποδυναμωμένη διεθνής ανάκαμψη, σε συνδυασμό με τη συνεχίζομενη αβέβαιό-

τητα, τις συγκρατημένες καταναλωτικές και επενδυτικές δαπάνες και την αυξημένη ανεργία, ώθησε την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ σε μείωση του βασικού της επιτοκίου κατά μισή (0,5) εκατοστιαία μονάδα. Ενεργούσα στο ίδιο πνεύμα, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) προχώρησε στις 5 Δεκεμβρίου, 2002, σε ισόποση μείωση των επιτοκίων της, με αποτέλεσμα να αυξηθεί το εύρος της φαλίδας μεταξύ των κυπριακών και των ευρωπαϊκών βασικών επιτοκίων. Οι πιο πάνω εξελίξεις, σε συνδυασμό με τη μικρή υποχώρηση του εγχώριου πληθωρισμού τον Οκτώβριο και το Νοέμβριο και τη συνέχιση της υποτονικής οικονομικής δραστηριότητας, ενίσχυσαν τα ουσιαστικά επιχειρήματα για μείωση των επιτοκίων.

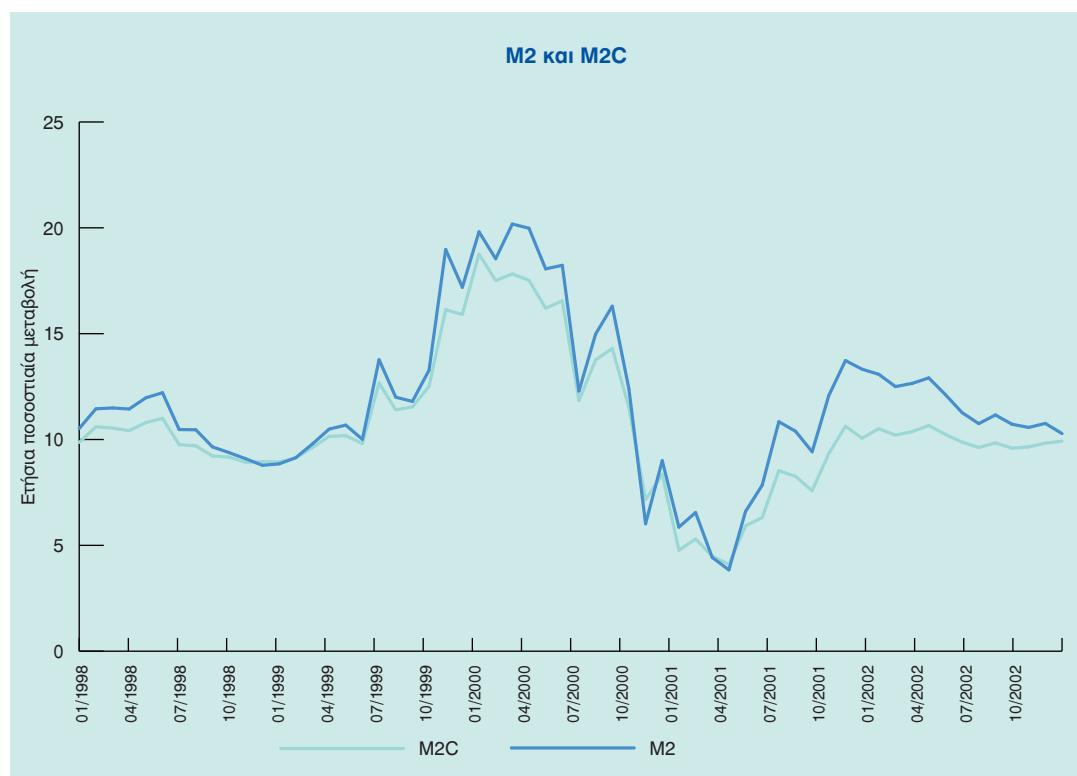
Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου αποφάσισε στις 13 Δεκεμβρίου, 2002, να μειώσει το επιτόκιο της διευκόλυνσης οικιακής χρηματοδό-

τησης (Lombard) κατά μισή (0,5) εκατοστιαία μονάδα, δηλαδή στο 5,00%. Στην ίδια συνεδρία αποφασίστηκε όπως το επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων παραμείνει αμετάβλητο στο 2,50%.

Νομισματικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις

Νομισματικές εξελίξεις

Ο ρυθμός αύξησης της συνολικής προσφοράς χρήματος μετά την επιτάχυνση που παρουσίασε το 2001, σημείωσε επιβράδυνση, με αποτέλεσμα το Δεκέμβριο του 2002 να διαμορφωθεί σε 10,3%, σε σύγκριση με 13,3% το 2001. Ο ρυθμός αύξησης της προσφοράς χρήματος το 2002 συμπεριλαμβανομένων των συνεργατικών πιστωτικών ιδρυμάτων (M2C)², επιδεικνύει ακόμη μεγαλύτερη επιβράδυνση φθάνοντας το 9,9%. Η επιβράδυνση της συνολικής ζευστότητας ήταν

2. Εκτενής περιγραφή του μεγέθους M2C υπάρχει στην Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής Ιανουαρίου, 2003.

αποτέλεσμα, κατά κύριο λόγο, της επιβράδυνσης στη δευτερογενή ρευστότητα.

Η προσφορά χρήματος (M1), η οποία αποτελείται από το νόμισμα σε κυκλοφορία και τις καταθέσεις όψεως, κατέγραψε το 2002 αύξηση της τάξης του 2,4% ή £24,8 εκατ., σε σύγκριση με αύξηση 1,1% ή £10,9 εκατ. το 2001. Η δευτερογενής ρευστότητα παρουσίασε μια πιο συγκρατημένη επιβράδυνση, η οποία αντικατοπτρίστηκε σε όλες τις συνιστώσες της. Συγκεκριμένα, οι καταθέσεις ταμιευτηρίου επεκτάθηκαν κατά 8,9%, σε σύγκριση με άνοδο κατά 9,7% που κατέγραψαν το 2001, φτάνοντας τα £19,6 εκατ. Ο ρυθμός μεγέθυνσης των καταθέσεων προθεσμίας σημείωσε οριακή επιβράδυνση αφού μειώθηκε από 15,1% ή £764,2 εκατ. το 2001 στο 12,4% ή £724,9 εκατ. το υπό ανασκόπηση έτος, ενώ οι καταθέσεις μόνιμων κατοί-

κων Κύπρου σε συνάλλαγμα σημείωσαν πτώση της τάξης του 2,3%, σε αντίθεση με αύξηση 28,3% που παρουσίασαν το προηγούμενο έτος.

Η επιβράδυνση στη συνολική προσφορά χρήματος (M2) το 2002 αντικατοπτρίζει τις μειώσεις σε όλους τους παράγοντες μεταβολής, δηλαδή πιστώσεις προς τον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα και καθαρά συναλλαγματικά διαθέσιμα, εκτός των αταξινόμητων στοιχείων. Συγκεκριμένα, ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής των πιστώσεων προς την κυβέρνηση σημείωσε επιβράδυνση και διαμορφώθηκε στο 17,1%, σε σύγκριση με 29,6% το 2001. Σε απόλυτους αριθμούς, οι πιστώσεις προς το δημόσιο τομέα αυξήθηκαν κατά £254,3 εκατ., σε σύγκριση με άνοδο κατά £339,0 εκατ. το προηγούμενο έτος. Αν αφαιρεθεί ο καθαρός εξωτερικός δανεισμός, τότε

Συνολική προσφορά χρήματος £ χιλιάδες

	Υπόλοιπα τέλος περιόδου	Μεταβολή				
		2002				
		2002	2001	2002	1ο εξάμηνο	2ο εξάμηνο
Προσφορά χρήματος (M1)	1.037.186	10.931	24.777	-79.071	103.848	
Νόμισμα σε κυκλοφορία	392.844	23.269	36.319	9.136	27.183	
Καταθέσεις όψεως	626.584	-14.411	-21.292	-89.124	67.832	
Καταθέσεις σε ξένο νόμισμα από κατοίκους Κύπρου	17.758	2.073	9.750	917	8.833	
Δευτερογενής ρευστότητα	7.126.757	859.094	736.540	255.497	481.043	
Καταθέσεις ταμιευτηρίου	239.485	19.489	19.621	1.955	17.666	
Καταθέσεις προθεσμίας	6.553.853	764.226	724.859	279.526	445.333	
Καταθέσεις σε ξένο νόμισμα από κατοίκους Κύπρου	333.419	75.379	-7.940	-25.984	18.044	
Συνολική προσφορά χρήματος (M2)	8.163.943	870.025	761.317	176.426	584.891	

Παράγοντες που επηρεάζουν τη συνολική προσφορά χρήματος
£ χιλιάδες

	Υπόλοιπα τέλος περιόδου	Μεταβολή			
		2002	2001	2002	1ο εξάμηνο 2ο εξάμηνο
Καθαρά συναλλαγματικά διαθέσιμα	483.660	165.034	-78.498	-94.496	15.998
Επίσημα συναλλαγματικά διαθέσιμα (καθ.)	1.689.963	393.418	186.800	47.712	139.088
Τραπεζικό σύστημα (καθ.)	-1.242.803	-228.819	-272.903	-148.007	-124.896
Διαθέσιμα στο ΔΝΤ	36.500	435	7.605	5.799	1.806
Πιστώσεις προς τον ιδιωτικό τομέα	7.902.852	804.095	582.780	342.425	240.355
Τραπεζικό σύστημα	7.902.852	804.834	582.780	342.425	240.355
Νομισματικές Αρχές	0	-739	0	0	0
Πιστώσεις προς το δημόσιο τομέα	1.738.309	338.985	254.256	-40.382	294.638
Κεντρική Κυβέρνηση	1.778.429	334.231	266.429	-36.507	302.936
Χορηγήσεις και δάνεια	1.030.870	116.968	460.821	183.171	277.650
Αξιόγραφα	1.413.827	325.893	-153.713	-92.787	-60.926
Καταθέσεις ¹⁾	-666.268	-108.630	-40.679	-126.891	86.212
Κυβερνητικοί αντιπρόσωποι ²⁾	-3.620	5.189	-4.568	1.924	-6.492
Χορηγήσεις και δάνεια	71	222	-6.900	-2.053	-4.847
Καταθέσεις ¹⁾	-3.691	4.967	2.332	3.977	-1.645
Διαθέσιμα στο ΔΝΤ	-36.500	-435	-7.605	-5.799	-1.806
Αταξινόμητα στοιχεία	-1.960.878	-438.089	2.779	-31.121	33.900
Συνολική προσφορά χρήματος	8.163.943	870.025	761.317	176.426	584.891

1) Η παύλα (-) υποδηλώνει αύξηση. Χωρίς πρόσημο υποδηλώνει μείωση.

2) Περιλαμβάνονται το Συμβούλιο Αμπελουργικών Προϊόντων και η Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου.

οι καθαρές απαιτήσεις των τραπεζών προς το δημόσιο τομέα δείχνουν αύξηση κατά £315,5 εκατ., έναντι αύξησης £273,9 εκατ. των προηγούμενο χρόνο.

Τα καθαρά συναλλαγματικά διαθέσιμα σημείωσαν επίσης μείωση της τάξης των £78,5 εκατ., σε σύγκριση με αύξηση £165,0 εκατ. το 2001, συμβάλλοντας έτσι στην επιβράδυνση της συνολικής προσφοράς χρήμα-

τος. Αφαιρώντας την επίδραση του κυβερνητικού εξωτερικού δανεισμού, τα συναλλαγματικά διαθέσιμα παρουσίασαν εκδοές της τάξης των £139,7 εκατ. το 2002. Αντίθετα, τα αταξινόμητα στοιχεία διοχέτευσαν ρευστότητα ύψους £2,8 εκατ., σε σύγκριση με αποδόση φηση ρευστότητας ύψους £438,1 εκατ. το 2001. Η επιβράδυνση στο ρυθμό αύξησης των πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα και η συνέχιση των συνθηκών πλεονασματικής

ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα ήταν τα κυρίαρχα στοιχεία στο νομισματικό τομέα το 2002. Ο ετήσιος ρυθμός επέκτασης των τραπεζικών χορηγήσεων μειώθηκε σε 8,0% το 2002, σε σύγκριση με 12,3% το προηγούμενο έτος. Η επιβράδυνση αυτή αποδίδεται στη μειωμένη ζήτηση για δάνεια και γενικότερα στην υποτονικότητα της οικονομικής δραστηριότητας, αλλά και στο γεγονός ότι

στοιχα. Όσον αφορά το δανεισμό των Κυπρίων σε ξένο νόμισμα κατά το 2002, παρατηρήθηκε σημαντική επιβράδυνση σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, ενώ αξιοσημείωτη είναι η στροφή των Κυπρίων προς ξένα νομίσματα πέραν του ευρώ. Συγκεκριμένα, ο ξένος δανεισμός συνάπτεται προοδευτικά σε δολάρια, ελβετικά φράγκα και ιαπωνικά γεν, με αποτέλεσμα οι

Τραπεζικές πιστώσεις κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας £ χιλιάδες

	Υπόλοιπα τέλος περιόδου		Μεταβολή		Μερίδιο (%) ¹⁾	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
Δημόσια Ιδρύματα και Οργανισμοί²⁾						
Γεωργία	231.144	248.504	57.127	17.360	6,4	2,8
Μεταλλεία	119.786	112.853	2.312	-6.933	0,3	-1,1
Μεταποίηση	27.817	26.988	4.508	-829	0,5	-0,1
Μεταφορές και Επικοινωνίες	538.339	560.721	32.766	22.382	3,7	3,6
Εξωτερικό και Εγχώριο Εμπόριο	119.300	136.284	24.599	16.984	2,8	2,7
Κτήρια και Κατασκευές	1.503.788	1.615.045	173.441	111.257	19,6	17,7
Τουρισμός	1.061.092	1.197.772	153.454	136.680	17,3	21,7
Προσωπικά και Επαγγελματικά Δάνεια	761.890	818.811	147.418	56.921	16,6	9,0
Προεξοφλήσεις Συναλλαγματικών:						
Εσωτερικού	3.280.199	3.557.901	295.038	277.702	33,3	44,1
Εξωτερικού	4.780	3.929	-3.190	-851	-0,4	-0,1
Σύνολο	3.768	3.323	-1.318	-445	-0,1	-0,1
Σύνολο	7.651.903	8.282.131	886.155	630.228	100,0	100,0

1) Αναφέρεται στη μεταβολή των πιστώσεων.

2) Περιλαμβάνονται και δάνεια προς την κεντρική κυβέρνηση.

οι τράπεζες ήταν πιο αυστηρές στην αξιολόγηση των αιτήσεων για παραχώρηση δανείων.

Η ανάλυση των τραπεζικών πιστώσεων κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας δείχνει ότι το 2002 οι τομείς των προσωπικών και επαγγελματικών δανείων, των κατασκευών, και του εξωτερικού και εγχώριου εμπορίου αποδόφησαν το μεγαλύτερο μερίδιο των νέων καθαρών πιστώσεων, φτάνοντας το 44,1%, 21,7%, και 17,7%, αντί-

χορηγήσεις σε ευρώ να περιοριστούν γύρω στο 60,0% των νέων πιστώσεων σε ξένο νόμισμα, σε σύγκριση με 80,0% τον προηγούμενο χρόνο.

Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα

Η προηγούμενη ανάλυση περιοριζόταν στις εμπορικές τράπεζες. Οι νομισματικές εξελίξεις στα Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα (ΣΠΙ) δείχνουν ότι οι καταθέσεις αποτελούσαν το 2002, μερίδιο 33,3% στο σύνολο των

Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα

Τέλος περιόδου	Σύνολο καταθέσεων		Σύνολο δανείων	
	Ποσό £'000	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή	Ποσό £'000	Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή
1982	197.140	25,5	151.768	28,7
1983	238.427	20,9	195.631	28,9
1984	290.078	21,7	237.634	21,5
1985	340.476	17,4	299.122	25,9
1986	401.169	17,8	357.395	19,5
1987	493.196	22,9	425.482	19,1
1988	615.953	24,9	521.264	22,5
1989	745.554	21,0	647.119	24,1
1990	902.861	21,1	787.950	21,8
1991	1.055.808	16,9	936.967	18,9
1992	1.230.315	16,5	1.108.023	18,3
1993	1.417.260	15,2	1.270.431	14,7
1994	1.608.417	13,5	1.452.322	14,3
1995	1.802.002	12,0	1.651.945	13,7
1996	1.976.253	9,7	1.838.032	11,3
1997	2.188.198	10,7	1.991.267	8,3
1998	2.416.375	10,4	2.132.803	7,1
1999	2.570.687	6,4	2.410.214	13,0
2000	2.821.560	9,8	2.483.933	3,1
2001	3.109.080	10,2	2.519.097	1,4
2002 (προκ.)	3.513.030	13,0	2.672.080	6,1

καταθέσεων, σε σύγκριση με ποσοστό 32,4% το προηγούμενο έτος, ενώ το μερίδιο των τραπεζών αποτέλεσε το υπόλοιπο 66,7% και 67,6%, αντίστοιχα. Συγκεκριμένα, οι καταθέσεις των ΣΠΙ διευρύνθηκαν κατά 13,0% το 2002, σε σύγκριση με αύξηση 10,2% το 2001, ενώ ο ρυθμός μεγέθυνσης των τραπεζικών καταθέσεων σε κυπριακές λίρες ανήλθε στο 8,4% και 10,2%, αντίστοιχα.

Όσον αφορά τα δάνεια, οι χορηγήσεις που παραχώρησαν τα ΣΠΙ το 2002 αυξήθηκαν κατά 6,1%, σε σύγκριση με 1,4% τον προη-

γούμενο χρόνο. Παρά την προαναφερόμενη επιτάχυνση, και την επιβράδυνση που παρουσίασαν οι τραπεζικές πιστώσεις, το μερίδιο των δανείων των ΣΠΙ στο σύνολο των δανείων μειώθηκε οριακά φτάνοντας το 24,4%, σε σύγκριση με 24,8% τον προηγούμενο χρόνο.

Χρηματαγορά

Τίτλοι δημοσίου

Στη χρηματαγορά, οι καθαρές αποπληρωμές του δημοσίου ύψους £16,9 εκατ., σε αντίθεση

Επιτόκια
ποσοστά %, ετησίως

Περίοδος	Πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης		Γραμμάτια Δημοσίου		Χρεόγραφα Αναπτύξεως				
	Rev. repos/ Αποδοχή Repos	καταθέσεων	13 εβδομάδες	52 εβδομάδες	2 έτη	5 έτη	10 έτη	15 έτη	
2001 Ιανουάριος	6,50	-	6,03	6,45	-	7,46	7,68	-	
Φεβρουάριος	6,25	-	6,10	6,56	-	7,43	7,70	-	
Μάρτιος	6,41	-	6,09	6,61	-	7,49	7,59	-	
Απρίλιος	-	-	6,14	6,63	6,75	7,49	7,72	-	
Μάιος	-	-	6,14	6,60	6,74	7,44	7,72	-	
Ιούνιος	-	5,39	5,49	6,45	6,71	7,36	-	-	
Ιούλιος	-	5,39	-	6,28	6,57	7,26	7,57	-	
Αύγουστος	-	5,06	-	6,10	-	-	-	-	
Σεπτέμβριος	-	4,60	-	5,50	-	-	-	-	
Οκτώβριος	-	4,08	-	-	5,20	5,70	-	6,47	
Νοέμβριος	-	3,88	-	-	-	-	-	-	
Δεκέμβριος	-	3,75	-	-	4,70	5,04	-	-	
2002 Ιανουάριος	-	3,82	4,00	4,25	4,54	4,99	-	-	
Φεβρουάριος	-	3,78	4,00	4,21	4,58	5,02	5,37	-	
Μάρτιος	-	3,76	4,00	4,22	-	5,06	-	-	
Απρίλιος	-	3,91	-	4,50	4,65	5,08	-	5,59	
Μάιος	-	3,96	-	-	-	-	-	-	
Ιούνιος	-	3,91	-	-	-	-	-	-	
Ιούλιος	-	3,93	4,08	4,38	4,56	5,10	-	-	
Αύγουστος	-	3,91	-	4,28	4,54	5,11	-	-	
Σεπτέμβριος	-	3,99	-	4,28	4,53	5,10	-	-	
Οκτώβριος	-	3,98	-	-	4,49	5,09	5,36	5,60	
Νοέμβριος	-	3,98	-	-	-	-	-	-	
Δεκέμβριος	-	3,95	-	-	-	-	-	-	

με καθαρές πωλήσεις ύψους £528,4 εκατ., τον προηγούμενο χρόνο, συνέβαλαν στην ενίσχυση των συνθηκών πλεονάζουσας ρευστότητας που επικράτησαν το 2002, αφού η κυβέρνηση χρηματοδότησε μεγάλο μέρος των αναγκών της με δανεισμό από την Κεντρική Τράπεζα και το εξωτερικό. Συγκεκριμένα, το ποσοστό αποδοχής προσφορών τίτλων του δημοσίου, δηλαδή ο λόγος αξίας των τίτλων που πωλήθηκαν προς τη συνολική αξία που ανακοινώθηκε, κυμαινόταν στο 49,4%, ενώ ο λόγος της αξίας των τίτλων που πωλήθηκαν προς τη

ζητούμενη αξία μειώνεται ακόμη περισσότερο στο 34,7%. Αξίζει να σημειωθεί ότι η κυβέρνηση στην περίοδο από τον Απρίλιο μέχρι το Δεκέμβριο διενήργησε μόνο μία δημοπρασία σε τρίμηνα Γραμμάτια του Δημοσίου, ενώ στα ετήσια γραμμάτια δεν διενεργήθηκαν δημοπρασίες τις περιόδους Μαΐου - Ιουνίου και Οκτωβρίου - Δεκεμβρίου.

Επιτόκια

Η Κεντρική Τράπεζα, παρενέβη στα πλαίσια της αντιπληθωριστικής πολιτικής της, στην

αγορά χρήματος μέσω δημιοπρασιών αποδοχής καταθέσεων (depos), απορροφώντας κατά μέσο μηνιαίο όρο ζευστότητα ύψους £314,3 εκατ. το 2002, σε σύγκριση με £86,8 εκατ. κατά μέσο όρο τους τελευταίους έξι μήνες του προηγούμενου έτους αφού κατά τους πρώτους πέντε μήνες του 2001 διεξήχθησαν δημιοπρασίες repos. Το βασικό χρεω-

στικό επιτόκιο, όπως προαναφέρθηκε, παρέμεινε αναλλοίωτο κατά το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου, με μία μόνο μείωση κατά μισή (0,5) εκατοστιαία μονάδα στις 13 Δεκεμβρίου. Ειδικότερα, το εγχώριο επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης παρέμεινε στο 5,50% μέχρι και το Νοέμβριο, σε σύγκριση με 4,25% που επι-

Τραπεζικά επιτόκια ποσοστά %, ετησίως

	Δανειστικά επιτόκια ^{1),2)}					Καταθετικά επιτόκια ^{1),3)}			
	Επιχειρήσεις: παραπρόβητημα εντός ορίων	Επιχειρήσεις: δύνεια με εξασφάλιση	Προσωπικά δύνεια με εξασφάλιση	Στεγαστικά: με ασφάλεια ζωής	Πιστωτικές κάρτες	Τοεχούμενοι λογαριασμοί	Καταθέσεις με προειδοποιητική 3 μήνες - πάνω από £5.000	Καταθέσεις προθεσμίας ενός χρόνου-πάνω από £5.000	
2001 Ιανουάριος	7,92	7,92	8,95	8,67	10,50	2,00	5,25	6,50	
Φεβρουάριος	7,92	7,92	8,95	8,67	10,50	2,00	5,25	6,50	
Μάρτιος	7,92	7,92	8,95	8,67	10,50	2,00	5,25	6,50	
Απρίλιος	7,92	7,92	8,95	8,67	10,50	2,00	5,25	6,50	
Μάιος	7,92	7,92	8,95	8,67	10,50	2,00	5,25	6,50	
Ιούνιος	7,92	7,92	8,95	8,67	10,50	2,00	5,25	6,50	
Ιούλιος	7,92	7,92	8,95	8,67	10,50	2,00	5,25	6,50	
Αύγουστος	7,42	7,42	8,45	8,17	10,17	1,50	4,75	6,00	
Σεπτέμβριος	6,92	6,92	7,95	7,67	9,67	1,00	4,25	5,42	
Οκτώβριος	6,92	6,92	7,95	7,67	9,67	1,00	4,25	5,42	
Νοέμβριος	6,42	6,42	7,45	7,17	9,00	0,50	3,75	4,92	
Δεκέμβριος	7,12	7,12	7,95	7,00	9,00	0,90	4,00	4,94	
2002 Ιανουάριος	7,12	7,12	8,03	7,00	10,00	0,92	4,00	4,95	
Φεβρουάριος	7,12	7,12	8,12	7,08	10,50	0,93	4,03	4,95	
Μάρτιος	6,78	7,13	7,90	7,15	10,50	0,93	4,03	4,79	
Απρίλιος	6,78	7,13	7,90	7,15	10,50	0,93	4,03	4,79	
Μάιος	6,78	7,13	7,90	7,15	10,50	0,93	4,03	4,79	
Ιούνιος	6,98	7,16	7,90	7,15	10,50	0,93	4,42	4,85	
Ιούλιος	6,98	7,16	7,90	7,15	10,50	0,93	4,42	4,85	
Αύγουστος	6,98	7,16	7,90	7,21	10,50	0,83	4,42	4,85	
Σεπτέμβριος	6,98	7,16	7,90	7,21	10,50	0,84	4,37	4,88	
Οκτώβριος	7,15	7,33	7,90	7,21	10,50	0,84	4,37	4,88	
Νοέμβριος	7,15	7,33	7,90	7,21	10,50	0,83	4,40	4,84	
Δεκέμβριος	6,98	6,88	7,52	6,78	10,33	0,66	3,80	4,56	

1) Τα επιτόκια αναφέρονται στα ισχύοντα τέλος του μήνα.

2) Για την περίοδο Ιανουαρίου, 2001 - Νοεμβρίου, 2001, τα στοιχεία αναφέρονται στο μέσο όρο των ελάχιστων επιτοκίων που χρεώνουν οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες στις αντίστοιχες κατηγορίες δανείων. Από το Δεκέμβριο του 2001, τα στοιχεία αναφέρονται στο μέσο όρο των αντιπροσωπευτικών επιτοκίων που χρεώνουν οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες, στις αντίστοιχες κατηγορίες δανείων, όπως αντάχουν υποδειχθεί από τις τράπεζες.

3) Τα στοιχεία αναφέρονται στο μέσο όρο των αντιπροσωπευτικών επιτοκίων για κάθε κατηγορία καταθέσεων όπως αντάχουν υποδειχθεί από τις τρεις μεγαλύτερες τράπεζες.

κρατούσε στην Ευρωζώνη τους πρώτους έντεκα μήνες, ενώ στις 13 Δεκεμβρίου μειώθηκε στο 5,00%, σε σύγκριση με 3,75% που ήταν το αντίστοιχο ευρωπαϊκό. Σινεπώς, τα επιτόκια όλων των κατηγοριών χορηγήσεων παρέμειναν σταθερά μέχρι και το Νοέμβριο, ενώ σημείωσαν πτώση το Δεκέμβριο. Όσον αφορά το επιτόκιο της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων μιας νύκτας, τούτο παρέμεινε σταθερό στο 2,50% καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, σε σύγκριση με το 2,25% και 1,75% που επικρατούσε στην Ευρωζώνη την περίοδο Ιανουαρίου - Νοεμβρίου και το Δεκέμβριο 2002, αντίστοιχα.

Όπως φαίνεται στον πίνακα “Τραπεζικά επιτόκια”, τα καταθετικά και δανειστικά επιτόκια των εμπορικών τραπεζών παρέμειναν σταθερά για τους πρώτους έντεκα μήνες του χρόνου και παρουσίασαν πτώση μέσα στο Δεκέμβριο, αντικατοπτρίζοντας την πορεία του βασικού επιτοκίου, δηλαδή του επιτοκίου της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης, όπως καθορίζεται από την Κεντρική Τράπεζα. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το Δεκέμβριο του 2002 οι καταθέσεις με προθεσμία 3 μηνών είχαν επιτόκιο 3,80%, ενώ το δανειστικό επιτόκιο για εξασφαλισμένα δάνεια επιχειρήσεων βρισκόταν κοντά στο 6,88%.

4. Εργασίες της Τράπεζας

4.1 Ο ρόλος της Κεντρικής Τράπεζας στην πορεία ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Σε μια ιστορική σύνοδο για το μέλλον της Ευρώπης, στις 12-13 Δεκεμβρίου στην Κοπεγχάγη, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε την ένταξη της Κύπρου, της Εσθονίας, της Ουγγαρίας, της Λετονίας, της Λιθουανίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Σλοβακίας, της Τσεχίας και της Σλοβενίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) την 1η Μαΐου, 2004, αφού ολοκληρώθηκαν επίσημα οι διαπραγματεύσεις με τις δέκα υποψήφιες αυτές χώρες. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αναμένεται να εγκρίνει στις 9 Απριλίου, 2003 τη Συνθήκη Προσχώρησης, η οποία θα υπογραφεί στην Αθήνα στις 16 Απριλίου, 2003.

Ιδιαίτερης σημασίας για την ενταξιακή πορεία της Κύπρου ήταν η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόοδο της Κύπρου, η οποία εκδόθηκε στις 9 Οκτωβρίου, 2002, και έδινε μια πολύ θετική αξιολόγηση της Κύπρου ως προς το έργο εναρμόνισης και την ετοιμότητά της να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της έναντι της ΕΕ.

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου διαδραμάτισε και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην πορεία εναρμόνισης, ιδιαίτερα στους τομείς της ελεύθερης διακίνησης κεφαλαίων, των τραπεζικών υπηρεσιών, και της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Η Κεντρική Τράπεζα συμμετέχει επίσης ενεργά στους μηχανισμούς συντονισμού των κυπριακών αρχών και στη σχετική επικοινωνία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πιο κάτω γίνεται συνοπτική περιγραφή των μέτρων εναρμόνι-

σης που λήφθηκαν από την Κεντρική Τράπεζα στους τομείς της αρμοδιότητάς της κατά το 2002, καθώς και των μέτρων που αναμένεται να ληφθούν για ολοκλήρωση της εναρμόνισης στον κάθε τομέα, σύμφωνα με το πρόγραμμα δράσης που έχει ετοιμαστεί.

Ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων

Η υλοποίηση της τρίτης και τελευταίας φάσης του προγράμματος κατάργησης των συναλλαγματικών περιορισμών, το οποίο καταρτίστηκε από την Κεντρική Τράπεζα σε συνεργασία με άλλες αρμόδιες αρχές στα πλαίσια των ενταξιακών διαπραγματεύσεων, βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο.

Από την 1η Μαρτίου, 2002, με εγκύλιο της Κεντρικής Τράπεζας βάσει του περί Ελέγχου Συναλλαγματος Νόμου, δόθηκε γενικά η δυνατότητα στα φυσικά πρόσωπα κατοίκους Κύπρου να προβαίνουν σε επενδύσεις χαρτοφύλακίου στο εξωτερικό και να διατηρούν καταθέσεις με τράπεζες στο εξωτερικό. Συγκεκριμένα, δόθηκε το δικαίωμα στα φυσικά πρόσωπα, που έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας τους, να μεταφέρουν στο εξωτερικό μέχρι £20.000 ετησίως είτε για να αγοράσουν τίτλους εισηγμένους σε χρηματιστήρια χωρών μελών της ΕΕ ή για να επενδύσουν σε ξένους οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες (ΟΣΕΚΑ), οι οποίοι πληρούν τις πρόνοιες των σχετικών οδηγιών της ΕΕ, είτε για κατάθεση σε λογαριασμούς με τράπεζες στο εξωτερικό. Την 1η Σεπτεμβρίου, 2002, το όριο αυτό αυξήθηκε σε £50.000 ετησίως. Ταυτόχρονα, αυξήθηκαν τα όρια για ορισμένες προσωπικές κινήσεις κεφαλαίων (δωρεές, κληρονομιές και μεταναστευτικό συνάλλαγμα) και καταργήθηκε η υποχρέωση ενημέρωσης (εξασφάλισης εξουσιοδότησης) της

Κεντρικής Τράπεζας προιν την εξαγωγή κεφαλαίων για άμεσες επενδύσεις στο εξωτερικό, εκτός αν το αναμενόμενο συναλλαγματικό κόστος της επένδυσης υπερβαίνει τα £5 εκατ. ετησίως. Παράλληλα, με την έκδοση νέων οδηγιών της Κεντρικής Τράπεζας προς τις τράπεζες, απλοποιήθηκαν οι διαδικασίες για τη διενέργεια διεθνών συναλλαγών.

Για την ολοκλήρωση της απελευθέρωσης της κίνησης κεφαλαίων, η Κεντρική Τράπεζα ετοίμασε νομοσχέδιο με τίτλο “Ο περί Κίνησης Κεφαλαίων Νόμος του 2003”, που στοχεύει στην κατάργηση του περί Ελέγχου Συναλλαγματος Νόμου και τη διασφάλιση της ελεύθερης διακίνησης κεφαλαίων, σύμφωνα με το κοινοτικό νεκτημένο. Το νομοσχέδιο στάληκε στη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας για νομοτεχνικό έλεγχο και αναμένεται να ψηφιστεί εντός του 2003, με πρόνοια για έναρξη της ισχύος του κατά την ημερομηνία προσχώρησης της Κύπρου στην ΕΕ. Κατά την προενταξιακή περίοδο, η σταδιακή κατάργηση των συναλλαγματικών περιορισμών μπορεί να συνεχιστεί με την έκδοση διοικητικών πράξεων από την Κεντρική Τράπεζα βάσει του υφιστάμενου περί Ελέγχου του Συναλλαγματος Νόμου. Συγκεκριμένα, η Κεντρική Τράπεζα σκοπεύει να εφαρμόσει μια δέσμη σημαντικών μέτρων εναρμόνισης το 2003, που θα καταργεί τους πλείστους εναπομείναντες συναλλαγματικούς περιορισμούς, με εξαίρεση ορισμένες δυνητικά αποσταθεροποιητικές κινήσεις κεφαλαίων, οι οποίες θα ελευθερωθούν κατά την ένταξη.

Σε συνάρτηση με τη σταδιακή κατάργηση των συναλλαγματικών περιορισμών, την 1η Ιανουαρίου, 2002, τέθηκε σε εφαρμογή νέο σύστημα συλλογής και καταρτισμού στατιστικών στοιχείων για το ισοζύγιο πληρωμών, το οποίο αντικατέστησε τις διαδικασίες

του ελέγχου συναλλαγματος ως πηγή πληροφόρησης και είναι σε θέση να παράγει στατιστικά στοιχεία σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ΕΕ.

Όσον αφορά την αποτροπή της χρήσης του χρηματοοικονομικού συστήματος για το ξέπλυμα παράνομου χρήματος, που είναι ένα σημαντικό μέρος του κεφαλαίου των διαπραγματεύσεων για την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων, η κυπριακή νομοθεσία είναι ευθυγραμμισμένη με το κοινοτικό νεκτημένο και οι διοικητικοί θεσμοί και μηχανισμοί για την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας επίσης λειτουργούν ικανοποιητικά. Στη διάρκεια του 2002, η Κεντρική Τράπεζα εξέδωσε νέες οδηγίες ως εποπτική αρχή δυνάμει του περί Συγκάλυψης, Έρευνας και Δήμευσης Εσόδων από Ορισμένες Εγκληματικές Πράξεις Νόμου, με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση των μέτρων καταπολέμησης του ξεπλύματος παράνομου χρήματος. Συγκεκριμένα, στις 29 Μαρτίου, 2002, η Κεντρική Τράπεζα εξέδωσε οδηγία προς τις τράπεζες, με την οποία καθορίζονται αυστηρότερες διαδικασίες προσδιορισμού της ταυτότητας των ιδιοκτητών εταιρειών που ανοίγουν λογαριασμούς, των δικαιούχων των λογαριασμών πελατών που ανοίγουν επαγγελματίες (δικηγόροι, λογιστές, χρηματιστές και άλλοι), οι οποίοι ενεργούν ως μεσάζοντες, καθώς και των πολιτικά εκτεθειμένων προσώπων. Στις 11 Οκτωβρίου, 2002, η Κεντρική Τράπεζα εξέδωσε οδηγία προς τα πρόσωπα που είναι εξουσιοδοτημένα, βάσει του περί Ελέγχου Συναλλαγματος Νόμου, να προσφέρουν υπηρεσίες διακίνησης χρημάτων, με σκοπό την εφαρμογή διαδικασιών καταπολέμησης του ξεπλύματος παράνομου χρήματος, παρόμοιων με τις διαδικασίες που ισχύουν για άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς.

Αναφορικά με τα συστήματα πληρωμών, ψηφίστηκε τον Ιανουάριο, 2003, ο περί του Αμετάκλητου του Διακανονισμού στα Συστήματα Πληρωμών και στα Συστήματα Διακανονισμού Αξιογράφων Νόμος του 2003 (Νόμος 8(I)/2003), με σκοπό την εναρμόνιση με την ευρωπαϊκή Οδηγία 98/26/EK, με ισχύ από την ημερομηνία ένταξης. Το σχετικό νομοσχέδιο είχε ετοιμαστεί από την Κεντρική Τράπεζα. Με την ψήφιση του Νόμου 8(I)/2003, η νομοθετική εναρμόνιση με το κοινοτικό κεκτημένο αναφορικά με τα συστήματα πληρωμών έχει σχεδόν ολοκληρωθεί.

Τραπεζικές υπηρεσίες

Στον τραπεζικό τομέα, οι κανόνες, η πολιτική, και η πρακτική της Κεντρικής Τράπεζας έχουν ευθυγραμμιστεί με τις οδηγίες της ΕΕ.

Με σκοπό την πλήρη εναρμόνιση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τις τραπεζικές εργασίες στην Κύπρο, η Κεντρική Τράπεζα ετοίμασε το 2002 νομοσχέδιο με ορισμένες τροποποιήσεις του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου. Ειδικότερα, το νομοσχέδιο προνοεί την υιοθέτηση της αρχής της μίας άδειας, ταυτόχρονα με την ένταξη – σύμφωνα με την οποία τραπεζικά ιδρύματα από χώρες μέλη της ΕΕ θα μπορούν να ιδρύουν παράρτημα στην Κύπρο ή να παρέχουν τραπεζικές υπηρεσίες στην Κύπρο χωρίς να χρειάζονται άδεια από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου – και περιλαμβάνει ρητή πρόνοια ότι, με την ένταξη στην ΕΕ, η Κεντρική Τράπεζα δε θα λαμβάνει πλέον υπόψη το κριτήριο της οικονομικής ανάγκης για σκοπούς έκδοσης άδειας για τραπεζικές εργασίες. Η νομοτεχνική επεξεργασία του νομοσχεδίου αυτού από τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας ολοκληρώθηκε στις αρχές του 2003. Επίσης η Κεντρική

Τράπεζα ετοίμασε τροποποιητικούς κανονισμούς για το σχέδιο προστασίας καταθέσων, ώστε το σχέδιο να καλύπτει και καταθέσεις σε άλλα νομίσματα, πέραν της κυπριακής λίρας, όπως απαιτεί η σχετική ευρωπαϊκή οδηγία (94/19/EK). Οι τροποποιητικοί κανονισμοί καθώς και το νομοσχέδιο για την τροποποίηση του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου αναμένεται να εγκριθούν από τη Βουλή μέχρι το τέλος Ιουνίου, 2003.

Το Δεκέμβριο 2002, εκδόθηκε νέα οδηγία της Κεντρικής Τράπεζας για την κεφαλαιουχική επάρκεια των τραπεζών, η οποία αντανακλά πλήρως τις πρόνοιες της σχετικής οδηγίας της ΕΕ (93/6/EK), καθώς και οδηγία για τις διαδικασίες συμψηφισμού, η οποία υιοθετεί τις πρόνοιες της σχετικής ευρωπαϊκής οδηγίας (2000/12/EK). Οι δύο νέες οδηγίες τέθηκαν σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου, 2003.

Πέραν των πιο πάνω, στον τομέα των τραπεζικών υπηρεσιών απομένει μόνο η μεταφορά στην κυπριακή νομοθεσία της οδηγίας της ΕΕ αναφορικά με τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος (2000/46/EK), άνκαι σήμερα δεν υπάρχουν τέτοια ιδρύματα στην Κύπρο. Η Κεντρική Τράπεζα έχει ετοιμάσει νομοσχέδιο το οποίο υιοθετεί τις πρόνοιες της οδηγίας αυτής και αναμένεται να εγκριθεί μέχρι το τέλος του 2003.

Οικονομική και Νομισματική Ένωση

Η εναρμόνιση με το κοινοτικό κεκτημένο για την οικονομική και νομισματική ένωση ολοκληρώθηκε στις 5 Ιουλίου, 2002, με την ένταξη ισχύος του περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμου του 2002 (Νόμος 138(I)/2002) και του περί της Τέταρτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμου του 2002 (Νόμος 104(I)/2002). Η νομοθεσία αυτή διασφαλίζει την ανεξαρτη-

σία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου και τη συμβατότητα του καθεστώτος της με τις σχετικές πρόνοιες της Συνθήκης για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Ειδικότερα, ο περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμος του 2002 διασφαλίζει την ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας, απαγορεύει την άμεση χρηματοδότηση του δημόσιου τομέα από την Κεντρική Τράπεζα και καθορίζει ότι πρωταρχικός σκοπός της Τράπεζας είναι η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών.

Κατά το 2002, η Κεντρική Τράπεζα συνέβαλε στην ετήσια αναθεώρηση του προενταξιακού οικονομικού προγράμματος της Κυπριακής Δημοκρατίας για την περίοδο 2001-2005, το οποίο υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα πλαίσια της διαδικασίας προενταξιακής δημοσιονομικής επιτήρησης.

Ολοκλήρωση της πορείας ένταξης

Τα μέτρα εναρμόνισης που έχουν εφαρμοστεί από την Κεντρική Τράπεζα και τους άλλους αρμόδιους φορείς σε όλους τους τομείς του κοινοτικού κεκτημένου, σε συνδυασμό με τη μακροοικονομική σταθερότητα που χαρακτηρίζει την κυπριακή οικονομία, θέτουν γερές βάσεις για την ένταξη της Κύπρου και την ισότιμη συμμετοχή της στην ΕΕ, αλλά και για τη συμμετοχή της στην ευρωζώνη σε εύλογο χρονικό διάστημα μετά την ένταξη.

Η απόφαση της Κοπεγχάγης δικαιώνει τις προσπάθειες της Κύπρου, δεν πρέπει όμως να οδηγήσει σε εφησυχασμό. Η προσπάθεια για την ολοκλήρωση της νομοθετικής εναρμόνισης και για την αποτελεσματική εφαρμογή του κεκτημένου συνεχίζεται από την

Κεντρική Τράπεζα και τις άλλες αρμόδιες αρχές, ώστε η Κύπρος να εκπληρώσει τις δεσμεύσεις που ανέλαβε κατά τις διαπραγματεύσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεχίζει να παρακολουθεί την προετοιμασία για την ένταξη και την τήρηση των δεσμεύσεων της Κύπρου, όπως και των άλλων υποψηφίων χωρών. Υπερέργα από επίσκεψη αντιπροσωπείας της στην Κύπρο τον Ιανουάριο, 2003, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ετοίμασε την πρώτη έκθεση παρακολούθησης μετά τη σύνοδο της Κοπεγχάγης. Η τελική έκθεση της Επιτροπής αναμένεται να εκδοθεί το Νοέμβριο 2003, για όλες τις πτυχές του κοινοτικού κεκτημένου.

4.2 Πράξεις νομισματικής πολιτικής

Πράξεις ανοικτής αγοράς

Όπως προαναφέρθηκε, πρωταρχικός σκοπός της Κεντρικής Τράπεζας είναι η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών και, άνευ επηρεασμού του πρωταρχικού της σκοπού, η στήριξη της γενικής οικονομικής πολιτικής του Κράτους. Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων της νομισματικής πολιτικής, η Κεντρική Τράπεζα έχει στη διάθεσή της διάφορα όργανα μέσω των οποίων ρυθμίζει τη συνολική προσφορά χρήματος και των πιστώσεων. Από την 1η Ιανουαρίου, 2001, με την ελευθεροποίηση των επιτοκίων, η Τράπεζα έθεσε το βασικό χρεωστικό επιτόκιο των τραπεζών ίσο με το εκάστοτε επιτόκιο που φέρει η βραχυπρόθεσμη διευκόλυνση οικιακής χρηματοδότησης. Αυτή η ρύθμιση ισχύει για μια μεταβατική περίοδο, μέχρι να αποκτηθεί η αναγκαία εμπειρία στη λειτουργία του συστήματος. Η κάθε τράπεζα καθορίζει το περιθώριο που προστίθεται στο βασικό χρεωστικό επιτόκιο ανάλογα με τη φερεγγυότητα και τον πιστωτικό κίνδυνο του πελάτη.

Αναλυτικά, τα όργανα που μπορεί η Κεντρική Τράπεζα να χρησιμοποιήσει για επίτευξη των στόχων της νομισματικής πολιτικής είναι:

Πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης που διενεργούνται μέσω δημοπρασίας

Από την 1η Ιανουαρίου, 1996, οι πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης, που διενεργούνται μέσω δημοπρασίας

τας διενεργούνται με τη μορφή αντιστροφέων πράξεων με βάση συμφωνία επαναγοράς, όπου η Κεντρική Τράπεζα αγοράζει (πωλεί) γραμμάτια και χρεόγραφα του δημοσίου από (προς) τις τράπεζες έναντι εξασφάλισης [repos (reverse repos)]. Οι αντιστροφέες πράξεις διενεργούνται όποτε η Κεντρική Τράπεζα κρίνει σκόπιμο και η διάρκειά τους δεν ξεπερνά τις 15 ημέρες.

Πράξεις ανοικτής αγοράς

Σ εκατ., μέσοι μηνιαίοι όροι

Περίοδος	Repos(+)/Reverse Repos, Αποδοχή καταθέσεων(-)	Διευκόλυνση οριακής χρηματοδότησης	Διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων
2001 Ιανουάριος	10,2	8,6	3,9
Φεβρουάριος	49,5	0,5	12,5
Μάρτιος	16,3	5,0	2,9
Απρίλιος	0,0	18,2	0,3
Μάιος	0,0	28,5	1,0
Ιούνιος	-26,4	0,0	57,9
Ιούλιος	-92,2	1,2	9,2
Αύγουστος	-58,7	0,5	39,3
Σεπτέμβριος	-95,0	0,0	58,7
Οκτώβριος	-104,7	2,3	19,4
Νοέμβριος	-118,5	2,3	13,3
Δεκέμβριος	-111,9	3,6	8,3
2002 Ιανουάριος	-174,3	0,8	16,4
Φεβρουάριος	-131,1	0,6	14,5
Μάρτιος	-189,9	3,3	24,8
Απρίλιος	-267,7	3,4	17,6
Μάιος	-287,6	1,0	11,2
Ιούνιος	-366,9	0,6	26,0
Ιούλιος	-405,2	1,5	41,5
Αύγουστος	-427,1	1,9	21,9
Σεπτέμβριος	-392,3	8,6	2,2
Οκτώβριος	-332,6	0,3	10,5
Νοέμβριος	-385,3	0,6	4,7
Δεκέμβριος	-412,0	0,0	36,2

νται μέσω δημοπρασίας, είναι το κύριο μέσο νομισματικού ελέγχου, αντικαθιστώντας το ελάχιστο ποσοστό ρευστότητας.

Αντιστρεπτέες πράξεις με βάση συμφωνία επαναγοράς

Πράξεις παροχής (απορρόφησης) ρευστότη-

Αποδοχή καταθέσεων

Τον Οκτώβριο, 2001, η Κεντρική Τράπεζα εισήγαγε τις δημοπρασίες για αποδοχή καταθέσεων από τις τράπεζες ως νέο μέσο απορρόφησης ρευστότητας. Κατά τη διεξαγωγή των πράξεων αυτών, η Κεντρική Τράπεζα αποδέχεται καταθέσεις από τις τράπεζες για

χρονική περίοδο που καθορίζεται από την Κεντρική Τράπεζα. Στις περιπτώσεις ανταγωνιστικών προσφορών επιτοκίου, η Κεντρική Τράπεζα ανακοινώνει το μέγιστο επιτόκιο αποδοχής καταθέσεων καθώς και το συνολικό ποσό αποδοχής καταθέσεων. Στις περιπτώσεις ανταγωνιστικών προσφορών ποσού, η Κεντρική Τράπεζα ανακοινώνει το σταθερό επιτόκιο αποδοχής καταθέσεων ενώ το συνολικό ποσό αποδοχής καταθέσεων ανακοινώνεται από την Κεντρική Τράπεζα μετά την υποβολή των προσφορών.

Πάγιες διευκολύνσεις

Διευκόλυνση οριακής χρηματοδότησης

Η διευκόλυνση οριακής χρηματοδότησης εισήχθη από την 1η Ιανουαρίου, 1996, και το επιτόκιο της διευκόλυνσης αυτής αποτελεί το ανώτατο όριο στις διακυμάνσεις των επιτοκίων της διατραπεζικής αγοράς διάρκειας μίας ημέρας. Μεταβολή του εν λόγω επιτοκίου σημαδοτεί αλλαγή στη νομισματική πολιτική. Η χρηματοδότηση που παραχωρείται προς τις τράπεζες μέσω της εν λόγω διευκόλυνσης είναι διάρκειας μίας ημέρας και παραχωρείται έναντι εξασφάλισης τίτλων του δημοσίου που έχουν αποκτηθεί μέσω δημοπρασίας. Δεν υφίσταται περιορισμός στο ποσό χρηματοδότησης, δεδομένου ότι παρέχεται η αναγκαία εμπράγματη εξασφάλιση, ενώ η Κεντρική Τράπεζα διατηρεί το δικαίωμα, σε περίπτωση αλόγιστης χρήσης που καταστρατηγεί τους στόχους της νομισματικής πολιτικής, να περιορίσει ή και να αναστείλει την παροχή πιστώσεων μέσω αυτής της διευκόλυνσης.

Διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων

Η Κεντρική Τράπεζα παρέχει στις τράπεζες διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων διάρκειας μίας ημέρας για την τοποθέτηση των βραχυπρόθεσμων πλεονασμάτων ρευστότητας

που ενδεχομένως να έχουν κατά το κλείσιμο της ημέρας. Το επιτόκιο της εν λόγω διευκόλυνσης αποτελεί το κατώτατο όριο στις διακυμάνσεις των επιτοκίων της διατραπεζικής αγοράς διάρκειας μίας ημέρας.

Κατώτατα αποθέματα

Το 1995, το ελάχιστο ποσοστό ρευστότητας καταργήθηκε και ποσοστό ίσο με 20,0% του μέσου εβδομαδιαίου όρου των τραπεζικών καταθέσεων είχε παγοποιηθεί, με ισχύ την 1η Ιανουαρίου, 1996. Το παγοποιημένο απόθεμα διατηρήθηκε σε γραμμάτια του δημοσίου τα οποία ανανεώνονται αυτόματα στη λήξη τους και φέρουν σταθερό επιτόκιο 6,00% το χρόνο. Το παγοποιημένο απόθεμα τίτλων του δημοσίου που κρατούν οι τράπεζες θα εξαλειφθεί σταδιακά.

Ποσοστό ίσο με 7,0% του μέσου όρου των τραπεζικών καταθέσεων κατά τις πρώτες τρεις εβδομάδες του Δεκεμβρίου, 1995, μεταφέρθηκε στο νέο λογαριασμό κατώτατων αποθεμάτων. Ο λογαριασμός κατώτατων αποθεμάτων είναι ο μόνος λειτουργικός λογαριασμός που έχουν οι τράπεζες με την Κεντρική Τράπεζα. Το ποσοστό κατώτατων αποθεμάτων είναι 6,5%.

Ο μέσος όρος των υπολοίπων στο λογαριασμό κατώτατων αποθεμάτων κερδίζει τόκο, ο οποίος είναι άμεσα συνδεδεμένος με το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης, που καθορίζεται από την Κεντρική Τράπεζα. Αποθέματα πέραν των ελάχιστων απαιτούμενων κατά την περίοδο τήρησης, δεν κερδίζουν τόκο.

4.3 Ρύθμιση και εποπτεία τραπεζικού τομέα

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου είναι η αρμόδια αρχή, δυνάμει του περί Κεντρικής

Τράπεζας της Κύπρου Νόμου του 2002 και του περί Τραπέζικών Εργασιών Νόμου του 1997, για την εποπτεία των τραπέζικών ιδρυμάτων, η οποία συμπεριλαμβάνει και τη χορήγηση άδειας για άσκηση τραπέζικών εργασιών. Στόχος της εποπτείας είναι η διαφύλαξη της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα, η ελαχιστοποίηση του συστηματικού κινδύνου και η διατήρηση της εμπιστοσύνης του κοινού στο τραπέζικό σύστημα. Η εποπτεία αποβλέπει επίσης στην προστασία των καταθετών.

Υπό την εποπτεία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου είναι οι εγχώριες τράπεζες, οι διεθνείς τράπεζες, και τα Γραφεία Αντιπροσωπείας των ξένων τραπέζων.

Σήμερα λειτουργούν στην Κύπρο δεκατέσσερις εγχώριες τράπεζες, εκ των οποίων έντεκα εμπορικές τράπεζες και τρία εξειδικευμένα πιστωτικά ιδρύματα. Λειτουργούν επίσης τριάντα διεθνείς τράπεζες και δύο Γραφεία Αντιπροσωπείας ξένων τραπέζων.

Εγχώριος τραπεζικός τομέας

Το εγχώριο τραπέζικό σύστημα της Κύπρου κατά το 2002, όπως σε όλες τις χώρες, έχει επηρεαστεί από τα αρνητικά επακόλουθα της ύφεσης στην παγκόσμια οικονομία. Περαιτέρω, έχει επηρεαστεί δυσμενώς λόγω της μείωσης των επιτοκίων, της παρατεταμένης πτώσης των τιμών στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου και της μείωσης στο τουριστικό ζεύμα προς την Κύπρο. Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω, τα λειτουργικά κέρδη των εγχώριων τραπέζων παρέμειναν περίπου στα ίδια επίπεδα όπως το 2001, ενώ έχει επιδεινωθεί η ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου, δημιουργώντας ανάγκη για αυξημένες προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις. Αυξημένες ήταν και οι ζημιές λόγω μείωσης των επενδύσεων σε αξίες του χρη-

ματιστηρίου. Στην πιο πάνω αρνητική κατάσταση συνέτεινε, εν μέρει, και το γεγονός ότι αρκετοί πελάτες των τραπέζων δεν αποληρώνουν δάνεια που πήραν για αγορά μετοχών, αναμένοντας χαριστική διαγραφή των χρεών αυτών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, παρά τις πρόσκαιρες αδυναμίες που αναφέρονται πιο πάνω, οι κυπριακές εγχώριες τράπεζες παραμένουν εύρωστοι οργανισμοί και μπορούν να αντεπεξέρχονται με επιτυχία στις παρούσες δυσμενείς συνθήκες της αγοράς και να αισιοδοξούν για το μέλλον. Επίσης, η άρτια στελέχωση των εγχώριων τραπέζων, η τεχνογνωσία και η σύγχρονη τεχνολογία που διαθέτουν, ο περιορισμός στις ζημιές από την πτώση των τιμών στο Χρηματιστήριο, η αναμενόμενη ανάκαμψη της κυπριακής οικονομίας καθώς και η συγκράτηση των λειτουργικών εξόδων των τραπέζων αναμένεται να συμβάλουν θετικά στην μακροπρόθεσμη πορεία τους.

Όσον αφορά την επέκταση των κυπριακών τραπέζων στο εξωτερικό, αυτή παρέχει τη δυνατότητα διείσδυσης των τραπέζων σε πολύ μεγαλύτερες αγορές και δίνει ευκαιρίες για περαιτέρω ανάπτυξη και πραγματοποίηση σημαντικών κερδών. Επιπρόσθετα, η επέκταση στο εξωτερικό είναι ιδιαίτερης σημασίας για τις κυπριακές εγχώριες τράπεζες αφού η κυπριακή τραπεζική αγορά είναι μικρή και σχεδόν κορεσμένη. Πέραν των πιο πάνω, οι εμπειρίες που αποκτούνται από τις εγχώριες τράπεζες με την έκθεσή τους στο ανταγωνιστικό εξωτερικό περιβάλλον, τις θωρακίζουν για ακόμη πιο επιτυχή αντιμετώπιση του επερχόμενου ανταγωνισμού στην εγχώρια αγορά.

Η επέκταση στο εξωτερικό και, κυρίως, στην Ελλάδα, όμως δημιουργεί την ανάγκη για

αυξημένα κεφάλαια τα οποία να χρηματοδοτούν την ανάπτυξη των εργασιών. Για την προστασία της επέκτασης, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου καθορίζει όπως αυτή γίνεται σταδιακά, με προσοχή και μόνον κατόπιν εμπεριστατωμένης μελέτης, ούτως ώστε οι εργασίες εξωτερικού να συνεχίσουν να συνεισφέρουν σημαντικά στα θετικά αποτελέσματα των τραπεζών.

Διεθνής τραπεζικός τομέας

Ο διεθνής τραπεζικός τομέας της Κύπρου έχει και αυτός επηρεαστεί αρνητικά από την ύφεση στην παγκόσμια οικονομία και από τη μείωση των επιτοκίων των κύριων διεθνών νομισμάτων. Οι πιο πάνω παραγόντες επέδρασαν λιγότερο αρνητικά πάνω στα αποτελέσματα των διεθνών τραπεζών, σε σύγκριση με τις εγχώριες τράπεζες, λόγω της εξειδίκευσης των διεθνών τραπεζών σε συγκεκριμένους τομείς δραστηριοτήτων και σε συγκεκριμένες αγορές του εξωτερικού, όπως η Ανατολική Ευρώπη και η Μέση Ανατολή.

Η φορολογική μεταρρύθμιση του Ιουλίου, 2002, έχει αλλάξει το προνομιακό φορολογικό περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργούσαν οι διεθνείς τράπεζες από το 1982. Με εξαίρεση τη μεταβατική περίοδο μέχρι το τέλος του 2005, που αφορά τις διεθνείς τράπεζες που λειτουργούσαν ήδη στην Κύπρο στις 31 Δεκεμβρίου, 2001, από την 1η Ιανουαρίου, 2006, όλες οι διεθνείς τράπεζες θα υπόκεινται στον ίδιο φορολογικό συντελεστή όπως και οι εγχώριες τράπεζες. Οι διεθνείς τράπεζες που λειτουργούσαν στην Κύπρο στις 31 Δεκεμβρίου, 2001 μπορούσαν να επιλέξουν είτε να φορολογηθούν με το νέο φορολογικό συντελεστή από την 1η Ιανουαρίου, 2003 με δικαίωμα να συναλλάσσονται και με τους μόνιμους κάτοικους Κύπρου είτε να συνεχίσουν με το μειωμένο φορολογικό συντελεστή, μέχρι τις 31

Δεκεμβρίου, 2005, χωρίς όμως δικαίωμα να συναλλάσσονται με τους μόνιμους κάτοικους Κύπρου. Όλες οι υφιστάμενες διεθνείς τράπεζες επέλεξαν την δεύτερη επιλογή.

Η φορολογική μεταρρύθμιση δεν επέδρασε αρνητικά στο ενδιαφέρον των ξένων τραπεζών για εγκαθίδρυση διεθνών τραπεζικών μονάδων στην Κύπρο. Κατά τη διάρκεια του 2002 η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου παραχώρησε δύο νέες άδειες σε διεθνείς τράπεζες. Τα γνωστά μη φορολογικά πλεονεκτήματα της Κύπρου, σε συνδυασμό με τις νέες προοπτικές που διανοίγονται με την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ, επενεργούν θετικά τόσο στο ενδιαφέρον των υφιστάμενων διεθνών τραπεζών για εγκατολούθηση των εργασιών τους στην Κύπρο όσο και στο ενδιαφέρον νέων ξένων τραπεζών για λειτουργία στην Κύπρο.

Συνεργασία με άλλες εγχώριες και ξένες εποπτικές αρχές

Η αποτελεσματικότητα της εποπτείας του χρηματοοικονομικού τομέα έχει ενισχυθεί με την υπογραφή Πρωτοκόλλου Συνεργασίας μεταξύ της Κεντρικής Τράπεζας, της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της Υπηρεσίας Ασφαλίσεων. Το πρωτόκολλο συνεργασίας υπεγράφη τον Οκτώβριο του 2002 και τέθηκε σε εφαρμογή από την 1η Ιανουαρίου, 2003. Οι τρεις εποπτικές αρχές εγκατίσαν με την υπογραφή του πρωτοκόλλου μια ουσιαστική και διαρκή συνεργασία έτσι ώστε η εποπτεία του χρηματοοικονομικού τομέα να καταστεί ακόμη πιο αποτελεσματική. Το πρωτόκολλο συνεργασίας βασίζεται στην εφαρμογή της κειμένης νομοθεσίας που επιτρέπει στις αρμόδιες εποπτικές αρχές να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν πληροφορίες μεταξύ τους με σκοπό

την αποτελεσματικότερη δυνατή άσκηση των εποπτικών αρμοδιοτήτων και ευθυνών τους.

Κατά τη διάρκεια του 2002 η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου έχει ενισχύσει τις εποπτικές και ρυθμιστικές της σχέσεις με αριθμό ξένων κεντρικών τραπεζών και εποπτικών/ρυθμιστικών αρχών, των οποίων οι τράπεζες και άλλοι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί δραστηριοποιούνται στην Κύπρο, υπογράφοντας “Μνημόνια Κατανόησης” σύμφωνα με τη σχετική σύσταση της Επιτροπής Εποπτείας της Βασιλείας, που αποβλέπει σε πιο αποτελεσματική εποπτεία των διασυνοριακών δραστηριοτήτων των τραπεζικών ιδρυμάτων. “Μνημόνια Κατανόησης” έχουν υπογραφεί το 2002 με την Κεντρική Τράπεζα της Ρουμανίας, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς της Τσεχίας, την Ομοσπονδιακή Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς της Ρωσίας και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς της Λιθουανίας, η δε Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου διαπραγματεύεται την υπογραφή δέκα άλλων παρόμοιων Μνημονίων με ξένες εποπτικές και ρυθμιστικές αρχές.

Ρύθμιση και εποπτεία τραπεζικού τομέα

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, στην άσκηση του εποπτικού της ρόλου, καθοδηγείται από τις συστάσεις της Επιτροπής Εποπτείας της Βασιλείας, και τους εποπτικούς κανόνες που ισχύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στα πιο πάνω πλαίσια, έχουν εκδοθεί οδηγίες για σκοπούς προληπτικής εποπτείας που απευθύνονται προς και αφορούν όλα τα τραπεζικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο, τόσο εγχώρια όσο και διεθνή.

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου έχει ετοιμάσει νομοσχέδιο το οποίο τροποποιεί τον περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμο και ανα-

μένεται να ψηφισθεί σε νόμο μέσα στο 2003. Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο επιδιώκεται η πλήρης εναρμόνιση της τραπεζικής νομοθεσίας με το κοινοτικό κεκτημένο.

Έχει επίσης συσταθεί υπό την αιγίδα της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, Ταμείο Προστασίας Καταθέσεων, που αποβλέπει στην προστασία κυρίως των μικροκαταθέτων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΕΕ. Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου είναι επίσης επιφορτισμένη με την εφαρμογή των προνοιών της νομοθεσίας για την καταπολέμηση του ξεπλύματος παράνομου χρήματος καθώς και με την εφαρμογή των διαφόρων διεθνών οικονομικών κυρώσεων.

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου χρησιμοποιεί δύο μεθόδους για την εποπτεία των τραπεζικών ιδρυμάτων που συμπληρώνουν η μία την άλλη: (α) την επί τόπου επιθεώρηση, με σκοπό την αξιολόγηση της κατάστασης και των προοπτικών κατά τη χρονική περίοδο που διενεργείται η επιθεώρηση και (β) την παρακολούθηση των εξελίξεων μέσω περιοδικών καταστάσεων που υποβάλλονται στην Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου καλύπτοντας ευρύ φάσμα των δραστηριοτήτων των τραπεζών.

4.4 Συστήματα πληρωμών και διακανονισμού συναλλαγών

Τα συστήματα πληρωμών έχουν μεγάλη σημασία για την οικονομία, εφόσον η οικονομική δραστηριότητα και η ομαλή και εύρουθμη ανάπτυξη της στηρίζεται στην ύπαρξη έγκαιρων, αποτελεσματικών και ασφαλών τρόπων για τη διενέργεια πληρωμών.

Η Κεντρική Τράπεζα, προσδίδει μεγάλη σημασία στα συστήματα πληρωμών διότι, πέραν του ρόλου τους ως προαπαιτούμενο για την ομαλή ανάπτυξη, αποτελούν και

σημαντικό παράγοντα για τη διαφύλαξη της χρηματοοικονομικής σταθερότητας καθόσον είναι το αντικείμενο μέσω του οποίου μεταδίδονται οι οικονομικές αναταράξεις από ένα τομέα σε άλλο. Η σημαντική αυξηση στη δραστηριότητα των χρηματαγορών, αλλά και οι φαγδαίες αλλαγές στην τεχνολογία έχουν φέρει στην επιφάνεια θέματα ασφάλειας άλλα και αποτελεσματικότητας, αυξάνοντας ακόμα περισσότερο τη σημασία των συστημάτων πληρωμών.

Για τους λόγους αυτούς έχει αποδοθεί ιδιαίτερη σημασία τόσο στην ύπαρξη του απαραίτητου θεσμικού πλαισίου που πρέπει να διέπει τα συστήματα πληρωμών όσο και στην ύπαρξη της απαραίτητης υποδομής για την εύρυθμη, ασφαλή και αποτελεσματική λειτουργία τους.

Νομικό πλαίσιο

Ο ρόλος της Κεντρικής Τράπεζας στο χώρο των συστημάτων πληρωμών, όπως αυτός προβλέπεται και μέσα από το κοινοτικό κεκτημένο, έχει καθοριστεί στο νέο περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμο του 2002. Συγκεκριμένα, το άρθρο 6(2)(ε) του νόμου καθορίζει ως μια από τις βασικές αρμοδιότητες της Τράπεζας την προώθηση, ορθομηση και εποπτεία της ομαλής λειτουργίας συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού συναλλαγών. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 48 του ίδιου νόμου, η Τράπεζα έχει τη δυνατότητα να διαχειρίζεται, να συμμετέχει ή να γίνεται μέλος οποιουδήποτε συστήματος πληρωμών και διακανονισμού συναλλαγών και, με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, να θέτει υπό την εποπτεία της συστήματα πληρωμών και διακανονισμού συναλλαγών που λειτουργούν στη Δημοκρατία. Επιπρόσθετα, η Τράπεζα έχει εξουσία να εκδίδει οδηγίες για τη ορθομηση των εργασιών και του τρόπου

λειτουργίας των συστημάτων που βρίσκονται υπό την εποπτεία της.

Στα πλαίσια της εναρμόνισης με το κοινοτικό κεκτημένο έχουν μεταφερθεί οι πρόνοιες της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 98/26/EK περί του Αμετάκλητου στο Διακανονισμό σε νομοθεσία που ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 31 Ιανουαρίου, 2003 (Νόμος 8(I) του 2003). Μέσα από τη νομοθεσία αυτή η Κεντρική Τράπεζα ορίζεται ως η αρμόδια αρχή που δύναται να κηρύσσει τα συστήματα πληρωμών που εμπίπτουν κάτω από τις πρόνοιες του εν λόγω νόμου. Ο νόμος αυτός, όπως και η σχετική Οδηγία, επιτυγχάνει τρεις βασικούς στόχους, αναφορικά με κηρυχθέντα συστήματα πληρωμών, ακόμα και σε περιπτώσεις όπου έχει αρχίσει διαδικασία εκκαθάρισης εναντίον ενός συμμετέχοντος σε σύστημα. Αυτοί είναι:

- (α) Το αμετάκλητο των εντολών πληρωμής και του συμψηφισμού.
- (β) Η υποχρέωση παροχής εξασφάλισης, υπό τη μορφή ρευστών διαθέσιμων ή/και αξιογράφων, ενός συμμετέχοντος σε σύστημα για διασφάλιση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεών του προς το σύστημα.
- (γ) Η δυνατότητα άμεσης ρευστοποίησης της εξασφάλισης για τον σκοπό για τον οποίο είχε προσφερθεί ως εγγύηση σε συνάρτηση με το σύστημα.

Επιπρόσθετα, ο νέος νόμος παρέχει το δικαίωμα πρόσβασης της Τράπεζας σε οποιαδήποτε πληροφορία η ίδια κρίνει αναγκαία για την άσκηση αρμοδιοτήτων της, σύμφωνα με το νόμο, καθώς και τη δυνατότητα επιβολής διοικητικών ποινών σε περίπτωση μη συμμόρφωσης.

Συστήματα πληρωμών που λειτουργούν στην Κύπρο

Στην Κύπρο λειτουργούν σήμερα πέντε συστήματα πληρωμών και διακανονισμού συναλλαγών: το Σύστημα Εμβασμάτων Μεγάλης Αξίας, το Σύστημα του Κυπριακού Γραφείου Συμψηφισμού Επιταγών, το σύστημα εκκαθάρισης πληρωμών με τραπεζικές κάρτες (JCCMultipack), το JCC Transfer για εμβάσματα μικρής αξίας, και το σύστημα του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου. Τα συστήματα αυτά περιγράφονται με λεπτομέρεια στην έκθεση της EKT “Payment and securities settlement systems in accession countries” του Αυγούστου, 2002.³ Η Τράπεζα είναι ο διαχειριστής του Συστήματος Εμβασμάτων Μεγάλης Αξίας καθώς και του συστήματος του Κυπριακού Γραφείου Συμψηφισμού Επιταγών.

Όλα τα συστήματα πληρωμών που λειτουργούν σήμερα στην Κύπρο αξιολογήθηκαν από την EKT τον Ιούνιο του 2002, με θετικά αποτελέσματα αφού κρίθηκαν ως πολύ ικανοποιητικά για σκοπούς ένταξης της Κύπρου στην ΕΕ. Στα πλαίσια της διαδικασίας αξιολόγησης έχουν γίνει κάποιες εισηγήσεις για βελτίωση της υποδομής, τις οποίες η Κεντρική Τράπεζα έχει ήδη εφαρμόσει ή βρίσκεται στο στάδιο της υλοποίησής τους.

Ο ρόλος της Τράπεζας

Μέσα στα πλαίσια της προσπάθειας ανταπόκρισης της Τράπεζας στο ρόλο της, όπως αυτός καθορίζεται μέσα από τη νομοθεσία, και ακολουθώντας τις σχετικές συστάσεις της EKT έγινε, κατά τη διάρκεια του χρόνου, αναδιογάνωση του Τμήματος Λογιστικών Υπηρεσιών με τη δημιουργία δύο ανεξάρτη-

των μεταξύ τους Υπηρεσιών για τα συστήματα πληρωμών. Η μια Υπηρεσία έχει την ευθύνη για τη λειτουργία των συστημάτων που λειτουργούν στην Τράπεζα ενώ η άλλη έχει την ευθύνη της γενικής επίβλεψης των συστημάτων πληρωμών που λειτουργούν στην Κύπρο.

Η Τράπεζα βρίσκεται στο τελικό στάδιο ετοιμασίας εγγράφου στο οποίο θα καταγράφεται η πολιτική της όσον αφορά την επίβλεψη συστημάτων πληρωμών. Η πολιτική αυτή, μετά την έγκρισή της από το Συμβούλιο, θα δημοσιοποιηθεί.

Άλλες εξελίξεις

Η Κεντρική Τράπεζα, σε μια προσπάθεια να ανχήσει την εμπιστοσύνη στην επιταγή ως ασφαλούς μέσου πληρωμής, έχει θέσει σε λειτουργία από την 1η Φεβρουαρίου, 2003, το Κεντρικό Αρχείο Πληροφοριών για Εκδότες Ακάλυπτων Επιταγών (ΚΑΠ). Το ΚΑΠ λειτουργεί στη βάση κοινών Οδηγιών της Κεντρικής Τράπεζας και του Εφόρου Συνεργατικών Εταιρειών και Συνεργατικής Ανάπτυξης.⁴

Επιπρόσθετα, με στόχο τη βελτίωση της αποδοτικότητας στην εκκαθάριση επιταγών, η Τράπεζα έχει ετοιμάσει νομοσχέδιο που τροποποιεί τον περί Συναλλαγματικών Νόμο, με το οποίο θα καταστεί δυνατή η ηλεκτρονική παρουσίαση επιταγών για πληρωμή (cheque truncation). Το τροποποιητικό νομοσχέδιο έχει κατατεθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

4.5 Κυκλοφορία νομίσματος

Η ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ το Μάιο 2004

3. Το πλήρες κείμενο της έκθεσης είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της EKT (www.ecb.int) ή είναι προσβάσιμο μέσω της ιστοσελίδας της Τράπεζας (www.centralbank.gov.cy).
4. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ΚΑΠ και το πλήρες κείμενο των κοινών Οδηγιών είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας.

και η επιδιωκόμενη είσοδος της χώρας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση το συντομότερο δυνατό, αποτέλεσαν καθοριστικούς παράγοντες στην ιεράρχηση των προτεραιοτήτων της Τράπεζας σε θέματα νομίσματος και συναφών εργασιών. Κατά συνέπεια, η ανάληψη οποιωνδήποτε προσπαθειών για περαιτέρω ποιοτική αναβάθμιση των τραπεζογραμματίων και κερμάτων εγκαταλείφθηκε. Επίσης, τερματίστηκαν οι σχεδιασμοί για νέες εκδόσεις και για ενσωμάτωση νέων στοιχείων ασφάλειας στα τραπεζογραμμάτια που η αξιοπιστία τους είναι, εν πάσῃ περιπτώσει, υψηλή. Η προσπάθεια, πλέον, επικεντρώθηκε στη διατήρηση της καλής ποιότητας των τραπεζογραμματίων σε κυκλοφορία, καθώς και τη διατήρηση ικανοποιητικών αποθεμάτων τραπεζογραμματίων και κερμάτων που να καλύπτουν τόσο την αύξηση του νομίσματος σε κυκλοφορία όσο και τις ποσότητες τραπεζογραμματίων που αποσύρονται και καταστρέφονται λόγω

Κατά την περίοδο 1996-2001 ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της αξίας των τραπεζογραμματίων σε κυκλοφορία ήταν 7,6% ενώ το 2002 η αύξηση ανήλθε στο 9,4%. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της αξίας των κερμάτων σε κυκλοφορία την περίοδο 1996-2001 ήταν 7,7% ενώ το 2002 η αύξηση ήταν 6,3%. Το νόμισμα σε κυκλοφορία κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2002 και τα συγκοιτικά ποσά για το 2001 παρατίθενται στον πίνακα “Νόμισμα σε κυκλοφορία”.

Αναφορικά με την εισαγωγή του ευρώ, οι προσπάθειες της Τράπεζας στον τομέα αυτό εστιάστηκαν σε δύο άξονες: πρώτον, στην υποβοήθηση για επιτυχή και αποδοκιμητή εισαγωγή του ευρώ στην Κύπρο και, δεύτερον, στη δημιουργία της απαιτούμενης από την ΕΕ υποδομής και τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για εναρμόνιση με τις οδηγίες της ΕΕ και της ΕΚΤ. Σε ό,τι αφορά τον πρώτο τομέα, η Τράπεζα κατάρτισε και υλοποίησε,

Νόμισμα σε κυκλοφορία Σ χιλιάδες, τέλος περιόδου

Αξία	2001		2002		Αύξηση/(Μείωση)	
	Ποσό	%	Ποσό	%	Ποσό	%
£20	145.029	35,4	179.571	40,1	34.542	4,7
£10	196.422	48,0	197.141	44,0	719	(4,0)
£5	17.748	4,3	18.320	4,1	572	(0,2)
£1	18.569	4,6	19.247	4,3	678	(0,3)
Κέρματα	31.460	7,7	33.441	7,5	1.981	(0,2)
Σύνολο	409.228	100,0	447.720	100,0	38.492	

φθοράς. Η αναπλήρωση των αποθεμάτων τραπεζογραμματίων και κερμάτων γίνεται με προκήρυξη διεθνών προσφορών.

σε συνεργασία με την ΕΚΤ και με την ευγενή συνδομή της Κεντρικής Τράπεζας του Βελγίου, πρόγραμμα ενημέρωσης του κοι-

νού και εκπαίδευσης τραπεζικών υπαλλήλων και στελεχών άλλων φορέων σε θέματα ευρώ. Παράλληλα, η Τράπεζα διευθέτησε την παραλαβή και διανομή των πρώτων τραπεζικογραμματίων ευρώ στην Κύπρο για ικανοποίηση των αναγκών των ταξιδιωτών. Οι ενέργειες αυτές στέφθηκαν με πλήρη επιτυχία και έτυχαν των πολύ θετικών σχολίων της ΕΚΤ.

Σε ό,τι αφορά τα εναρμονιστικά μέτρα καθώς και θέματα δημιουργίας της αναγκαίας υποδομής για το ευρώ, η Τράπεζα προχωρεί με πολύ γιοργούς ρυθμούς. Στον τομέα αυτό έχει ετοιμάσει πρόταση νόμου για πλήρη εναρμόνιση της νομοθεσίας για την παραχάραξη του νομίσματος με το κοινοτικό κεκτημένο. Η πρόταση αυτή, αφού τύχει νομοτεχνικής επεξεργασίας, θα κατατεθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων για ψήφιση σε νόμο που θα τεθεί σε ισχύ με την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ. Παράλληλα, η Τράπεζα έχει δημοσιεύσει νέα οδηγία, πλήρως ταυτισμένη με την αντίστοιχη της ΕΚΤ, αναφορικά με την ανταλλαγή φθαρμένων ή ελλιπών τραπεζικογραμματίων.

Στον τομέα της δημιουργίας της απαιτούμενης υποδομής για την ανάλυση και καταγραφή πλαστών τραπεζικογραμματίων ευρώ, η Τράπεζα ακολουθεί τις υποδείξεις της ΕΚΤ και τα απαραίτητα συστήματα και διαδικασίες θα ολοκληρωθούν πριν την ένταξη στην ΕΕ.

4.6 Έκδοση κρατικών αξιογράφων

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμου, η Τράπεζα είναι ο διαχειριστής του δημόσιου χρέους που περιλαμβάνει και την έκδοση αξιογράφων. Η αρμοδιότητα αυτή ασκείται μέσα στα πλαίσια γενικών διευθετήσεων

μεταξύ της Τράπεζας και του Υπουργείου Οικονομικών και σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει την άντληση πόρων από το κράτος με την έκδοση αξιογράφων (Κρατικά Ονομαστικά Χρεόγραφα Αναπτύξεως, Γραμμάτια του Δημοσίου, Πιστοποιητικά Αποταμιεύσεως και Ομολογίες Αποταμιεύσεως). Τα λειτουργικά και διαχειριστικά θέματα που αφορούν τις εκδόσεις αξιογράφων, η διάθεσή τους, η τήρηση μητρώων κατόχων, η καταβολή τόκου, η αποπληρωμή αξιογράφων στη ληξη τους, η διεξαγωγή αληρώσεων ομολογιών και όλα τα άλλα συναφή διεκπεραιώνονται από την Κεντρική Τράπεζα.

Τα πρώτα κρατικά αξιόγραφα εκδόθηκαν στο τέλος της δεκαετίας του 1960 με σκοπό την ενθάρρυνση των εγχώριων αποταμιεύσεων και τη μη πληθωριστική χρηματοδότηση των δημιούριονυμικών ελλειψμάτων. Από την αρχή του 1996, μέσα στα πλαίσια της ελευθεροποίησης και του εκσυγχρονισμού του χρηματοοικονομικού τομέα, οι περισσότεροι τίτλοι του δημοσίου εκδίδονται με τη μέθοδο της δημιοπρασίας, μέθοδο που επιτρέπει στα επιτόκια δανεισμού να αντανακλούν τις συνθήκες της αγοράς.

Τα Κρατικά Ονομαστικά Χρεόγραφα Αναπτύξεως (ΚΟΧΑ) εκδόθηκαν για πρώτη φορά το 1969. Το 1997 εκδόθηκαν τα πρώτα ΚΟΧΑ πενταετούς και δεκαετούς διάρκειας με δημιοπρασία ενώ τα διετή και δεκαπενταετή ΚΟΧΑ εκδόθηκαν επίσης με δημιοπρασία για πρώτη φορά το 2000 και 2001, αντίστοιχα. Κατά τη διάρκεια του 2002 η Κεντρική Τράπεζα διεκπεράσει τις εκδόσεις ΚΟΧΑ που αναφέρονται στον πίνακα “Εκδόσεις ΚΟΧΑ το 2002”.

Η μέση σταθμική απόδοση για κάθε τύπο χρεογράφων που εκδόθηκαν με δημιοπρασία

κατά τη διάρκεια του 2001 και 2002 παρουσιάζεται στον πίνακα “Μέση σταθμική απόδοση KOXA”.

Η μέση σταθμική απόδοση της τελευταίας έκδοσης του 2002 (15 Οκτωβρίου, 2002), ήταν για διετή KOXA 4,49%, ενώ για τις τμηματικές εκδόσεις πενταετών KOXA 5,09%, δεκαετών KOXA 5,36% και δεκαπενταετών KOXA 5,60%.

Η μείωση της μέσης σταθμικής απόδοσης,

ομαλών συνθηκών αγοράς, αν αυτό κριθεί αναγκαίο.

Το Δεκέμβριο του 2002 εγκρίθηκαν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων οι περί Δανείου (Ανάπτυξις) (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2002, οι οποίοι ωθούν, μεταξύ άλλων, την εγγραφή KOXA υπό τη διαχευτική μορφή “ή”. Σκοπός της εισαγωγής των τροποποιήσεων αυτών είναι η ικανοποίηση των αναγκών των επενδυτών αλλά και η προσαρμογή του θεσμού στις τρέχουσες συνθήκες.

Εκδόσεις KOXA το 2002

£ εκατ.

Τύπος Χρεογράφων	Εκδόσεις		Λήξεις Ποσό
	Αρ. Εκδόσεων ²⁾	Ποσό	
Διετή ¹⁾	10	207,6	71,0
Τριετή	12	88,9	53,0
Πενταετή ¹⁾	11	199,5	216,6
Δεκαετή ¹⁾	2	3,7	-
Δεκαπενταετή ¹⁾	2	7,8	-
Σύνολο		507,5	340,6

1) Με δημοπρασία.

2) Στην περίπτωση πενταετών, δεκαετών και δεκαπενταετών KOXA ο αριθμός αναφέρεται σε τμηματικές εκδόσεις.

για όλους τους τύπους KOXA, που παρουσιάστηκε το 2002, σε σχέση με το 2001, αντανακλά κυρίως τη μείωση του βασικού επιτοκίου της Κεντρικής Τράπεζας και τις συνθήκες πλεονασματικής ζευστότητας που επικράτησαν κατά τη διάρκεια του 2002.

Τα χρεόγραφα που εκδίδονται με δημοπρασία εισάγονται και διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου. Η Κεντρική Τράπεζα δύναται, με βάση τους Όρους Έκδοσης των εν λόγω KOXA, να παρεμβαίνει στη δευτερογενή αγορά για διατήρηση

Η Τράπεζα εκδίδει, επίσης, κατ' εντολήν και για λογαριασμό της κυβέρνησης, Γραμμάτια του Δημοσίου (ΓΔ) με λήξη 13 και 52 εβδομάδων. Τα ΓΔ με λήξη 13 εβδομάδων εκδίδονται είτε σε σταθερές τιμές, για ικανοποίηση των επενδυτικών αναγκών των διαχειριζόμενων από την Τράπεζα κυβερνητικών ταμείων και την επένδυση των παγοποιημένων καταθέσεων των τραπεζών με την Κεντρική Τράπεζα, είτε μέσω δημοπρασίας. ΓΔ με λήξη 52 εβδομάδων εκδίδονται μόνο με δημοπρασία. Οι δημοπρασίες διενεργούνται συνήθως κάθε δεύτερη και τέταρτη

Τετάρτη του μήνα. Τα ΓΔ λήξης 52 εβδομάδων εισάγονται και διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου ενώ για τα ΓΔ λήξης 13 εβδομάδων δεν υπάρχει δευτερογενής αγορά.

Κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2002, η συνολική ονομαστική αξία των εκδόθεντων ΓΔ ήταν

Μέση σταθμική απόδοση ΚΟΧΑ %

Έτος	2-ετή	5-ετή	10-ετή	15-ετή
2001	6,42	7,01	7,65	6,47
2002	4,55	5,06	5,37	5,59

£3.056,7 εκατ. έναντι £3.189,0 εκατ. κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2001. Κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2002, τα υπό διαχείριση κυβερνητικά ταμεία κατείχαν ΓΔ ύψους £2.422,4 εκατ., τα τραπεζικά ιδρύματα κατείχαν £293,5 εκατ. παγοποιηθέντα ΓΔ (τα οποία

Μέση σταθμική απόδοση ΓΔ %

Έτος	13 εβδομάδων	52 εβδομάδων
2001	6,05	6,50
2002	4,01	4,32

απελευθερώνονται σταδιακά) και £328,1 εκατ. που εκδόθηκαν με δημοπρασία. Η Κεντρική Τράπεζα κατείχε ΓΔ £7,6 εκατ. που προήλθαν από αναπροεξοφλήσεις ενώ άλλοι επενδυτές κατείχαν ΓΔ ύψους £5,1 εκατ.

Η μέση σταθμική απόδοση των ΓΔ που εκδόθηκαν με δημοπρασία κατά τη διάρκεια του 2001 και 2002 παρουσιάζεται στον πίνακα "Μέση σταθμική απόδοση ΓΔ".

Η μέση σταθμική απόδοση της τελευταίας

έκδοσης του 2002 ΓΔ 13 εβδομάδων ήταν 4,08% (24 Ιουλίου, 2002) ενώ για ΓΔ 52 εβδομάδων ήταν 4,28% (4 Σεπτεμβρίου, 2002).

Ο δανεισμός της κυβέρνησης με τη μορφή Πιστοποιητικών Αποταμιεύσεως (ΠΑ) συνέχιστηκε με την έκδοση της Πέμπτης Σειράς με επιτόκιο 4,65% και περίοδο αποπληρωμής πέντε χρόνια. Οι πωλήσεις ΠΑ κατά τη διάρκεια του 2002 ανήλθαν σε £10,3 εκατ. σε σύγκριση με £23,3 εκατ. το 2001. Το σύνολο των ΠΑ όλων των Σειρών που κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2002 δεν είχαν εξαργυρωθεί ανήχοντο σε £55,0 εκατ. σημειώνοντας αύξηση £8,6 εκατ. σε σύγκριση με το υπόλοιπο κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2001.

Σε ότι αφορά το δανεισμό της Κυβέρνησης μέσω Ομολογιών Αποταμιεύσεως (ΟΑ) κατά τη διάρκεια του 2002 αποφασίστηκε, μετά από συνεννόηση με το Υπουργείο Οικονομικών, η αναστολή της έκδοσης νέων σειρών καθώς και ο τερματισμός της παρατασης της περιόδου αποπληρωμής μετά τη λήξη τους. Από τη διευθέτηση αυτή έχουν εξαιρεθεί οι ομολογίες των σειρών 1-12 που εκδόθηκαν πριν από το 1974.

Στον πίνακα "Συνολικά ποσά επενδυτικών προϊόντων" παρουσιάζονται τα υπόλοιπα όλων των επενδυτικών προϊόντων κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2001 και 2002.

4.7 Διαχείριση συναλλαγματικών αποθεμάτων

Σύμφωνα με τον περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμο του 2002, στις βασικές αρμοδιότητες της Τράπεζας εμπίπτει και η κατοχή, διαφύλαξη και διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών αποθεμάτων.

Συνολικά ποσά επενδυτικών προϊόντων

£ εκατ.

Κατά την	ΓΔ	ΚΟΧΑ					ΠΑ	ΟΑ	Σύνολο
		2-ετή	3-ετή	5-ετή	10-ετή	15-ετή			
31η Δεκ. 2001	3.149,8	195,0	198,0	775,4	193,8	4,1	46,4	21,3	4.583,8
31η Δεκ. 2002	3.060,5	349,6	209,8	760,3	197,5	11,8	55,0	16,5	4.661,0

Στο τέλος του 2002 τα επίσημα συναλλαγματικά αποθέματα ανέρχονταν σε £1.734,9 εκατ., έναντι £1.558,4 εκατ. στο τέλος του 2001. Η μεταβολή αυτή προήλθε κυρίως από καθαρές εισροές ξένου συναλλαγματος, από εισόδημα τόκων επί των συναλλαγματικών αποθεμάτων της Τράπεζας και από τη μεταβολή της συναλλαγματικής αξίας των νομισμάτων των εν λόγω συναλλαγματικών αποθεμάτων έναντι της κυπριακής λίρας.

Οι βασικοί στόχοι αναφορικά με τη διαχείριση των αποθεμάτων της Κεντρικής Τράπεζας είναι η ασφάλεια, η διατήρηση της αξίας τους και η εξασφάλιση επαρκούς ρευστότητας για κάλυψη των διαφόρων αναγκών. Εφόσον οι πιο πάνω στόχοι πληρούνται, η διαχείριση των συναλλαγματικών αποθεμάτων της Τράπεζας στοχεύει στη μεγιστοποίηση της απόδοσής τους.

Η απόφαση για την κατά νόμισμα κατανομή των συναλλαγματικών αποθεμάτων λαμβάνει υπόψη κυρίως τις κατά νόμισμα ροές που σχετίζονται με τις εμπορικές συναλλαγές της Κύπρου σε αγαθά και υπηρεσίες και το εξωτερικό χρέος της χώρας. Κατά το 2002, τα συναλλαγματικά αποθέματα ήταν ως επί το πλείστον εκπερασμένα σε ευρώ και δολάρια ΗΠΑ και σε λιγότερο βαθμό σε λίρες Αγγλίας, φράγκα Ελβετίας και γεν Ιαπωνίας. Η Κεντρική Τράπεζα διατηρεί,

επίσης, μικρό μέρος των αποθεμάτων της σε χρυσό.

Τα αποθέματα επενδύονται σύμφωνα με την επενδυτική πολιτική της Τράπεζας σε εγκεκριμένα επενδυτικά μέσα, με τη διενέργεια εγκεκριμένων πράξεων και διεκπεραιώνονται μέσω εγκεκριμένων αντισυμβαλλόμενων που είναι τραπεζικοί οργανισμοί ή οργανισμοί παροχής επενδυτικών υπηρεσιών.

Ο επιτοκιακός κίνδυνος περιορίζεται με τον καθορισμό και παρακολούθηση της σταθμικής διάρκειας ζωής του χαρτοφυλακίου, με επιτρεπόμενο συγκεκριμένο μέγιστο ποσοστό απόκλισης. Επίσης, υπάρχει επιπρόσθετος περιορισμός ότι η ζωή μέχρι τη λήξη των χρεογράφων στα οποία διενεργούνται επενδύσεις δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 5 χρόνια.

Ο πιστωτικός κίνδυνος περιορίζεται και ελέγχεται σε διάφορα επίπεδα. Σε σχέση με τον κίνδυνο αυτό ορίζονται όρια μέγιστης επένδυσης κατά χώρα, κατά εθνικότητα τραπεζικού οργανισμού, κατά ξένο αντισυμβαλλόμενο και κατά υπερεθνικό ή άλλο ίδρυμα.

Για τη μεγιστοποίηση της απόδοσης των αποθεμάτων της Τράπεζας σε χρυσό, μέρος αυτών επενδύεται υπό τη μορφή συμφωνιών επαναγοράς χρυσού.

Το παρόν πλαίσιο εφαρμογής της πολιτικής διαχείρισης των συναλλαγματικών αποθεμάτων λειτουργεί ικανοποιητικά. Απότερος σκοπός είναι η συνεχής αναβάθμιση και η προσαρμογή στις νέες εξελίξεις.

4.8 Διαχείριση δημόσιου εξωτερικού χρέους

Σύμφωνα με το άρθρο 51(γ) του περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμου του 2002, η Κεντρική Τράπεζα είναι ο διαχειριστής του δημόσιου χρέους.

Η διαχείριση του δημόσιου εξωτερικού χρέους περιλαμβάνει την εξεύρεση των χρηματοδοτικών πηγών από το εξωτερικό, τη συγκριτική αξιολόγηση των χρηματοδοτικών προτάσεων, τη διαπραγμάτευση των σχετικών συμφωνιών, την καταγραφή και εξυπηρέτηση του χρέους και την παρακολούθηση και διαχείριση των διαφόρων απορρέοντων κινδύνων.

Βασική επιδίωξη της Κεντρικής Τράπεζας κατά τη διαχείριση του δημόσιου εξωτερικού χρέους είναι η επίτευξη των πιο κάτω στόχων:

- (α) Η διασφάλιση ομαλής κάλυψης των εκάστοτε χρηματοδοτικών αναγκών που η κυβέρνηση επιδιώκει να ικανοποιήσει από εξωτερικές πηγές, μέσω απόσκοπης πρόσβασης στις διάφορες διεθνείς αγορές πιστώσεων και κεφαλαίων.
- (β) Η ελαχιστοποίηση του κόστους του δημόσιου εξωτερικού χρέους, λαμβανομένων υπόψη τόσο των επικρατουσών συνθηκών στις διεθνείς αγορές όσο και ενός αποδεκτού επιπέδου κινδύνου όσον αφορά τις διακυμάνσεις νομισμάτων και επιτοκίων.

(γ) Η επίτευξη μιας ισοζυγισμένης και κατά το δυνατόν πιο μακροπρόθεσμης δομής λήξεων του χρέους, με απώτερο στόχο την αποφυγή συγκέντρωσης μαζικών αποπληρωμών σε κάποιες ημερομηνίες που δυνητικά θα επιβάρυναν απότομα τη δημοσιονομική κατάσταση του κράτους ή/και θα καθιστούσαν την αναχρηματοδότηση του χρέους πιο δύσκολη ή/και λιγότερο ευνοϊκή παρά αν μια τέτοια αναχρηματοδότηση γινόταν υπό ομαλότερες συνθήκες.

Το συνολικό κυβερνητικό εξωτερικό χρέος αυξήθηκε από £806,9 εκατ. στο τέλος του 2001, σε £847,8 εκατ. στο τέλος του 2002 λόγω κυρίως καθαρού νέου εξωτερικού δανεισμού μέσω του Προγράμματος Ευρωπαϊκών Μεσοπρόθεσμων Χρεογράφων (EMTN).

Η κυριότερη πηγή εξωτερικής χρηματοδότησης της κυβέρνησης εξακολουθεί να είναι το πρόγραμμα EMTN. Συγκεκριμένα, οι εκδόσεις χρεογράφων κάτω από το εν λόγω πρόγραμμα αποτελούν το 79,7% του συνολικού κυβερνητικού εξωτερικού χρέους. Τα ποσοστά του χρέους από δάνεια από εκδόσεις Ευρωπαϊκών Εμπορικών Χρεογράφων (ECP) και από δάνεια από την Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης μειώθηκαν από 15,5% και 8,1% στο τέλος του 2001, σε 12,4% και 2,3% στο τέλος του 2002, αντίστοιχα. Το ποσοστό του χρέους από δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων παρέμεινε σχεδόν αναλλοίωτο (4,4%).

Για την εξυπηρέτηση του δημόσιου εξωτερικού χρέους πραγματοποιήθηκαν κατά το 2002 αποπληρωμές κεφαλαίου ύψους £207,2 εκατ. και πληρωμές τόκων ύψους £38,2 εκατ.

Στις 12 Φεβρουαρίου, 2002, ολοκληρώθηκε η έκδοση ευρωχρεογράφου ύψους €550 εκατ. προς διεθνείς θεσμικούς επενδυτές με επιτόκιο που αντιστοιχεί με 41 μονάδες βάσης πάνω από το διατραπεζικό επιτόκιο προσφοράς του ευρώ (Euribor). Το ευρωχρεόγραφο έχει δεκαετή διάρκεια και φέρει ετήσιο τοκομερίδιο 5,50%. Η έκδοση αυτή είναι η μεγαλύτερη που πραγματοποιήσε η Κυπριακή Δημοκρατία στο εξωτερικό.

Κύριοι ανάδοχοι της έκδοσης ήταν οι τράπεζες Credit Suisse First Boston και Deutsche Bank, ενώ στον όμιλο συνδιαχειριστριών τραπεζών συμμετείχαν οι ακόλουθες τράπεζες: ABN AMRO, Alpha Bank, BNP Paribas, Bayerische Landesbank, DePfa Bank, HSBC, JP Morgan, Merrill Lynch, Morgan Stanley, Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και UBS Warburg.

Η έκδοση στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία αφού λόγω της μεγάλης ζήτησης, που επιδείχθηκε από ένα ευρύ φάσμα ξένων επενδυτών, το ποσό της έκδοσης υπερκαλύφθηκε κατά το διπλάσιο. Προς ικανοποίηση της μεγάλης ζήτησης αποφασίστηκε όπως το ποσό της έκδοσης αυξηθεί μέχρι τα €550 εκατ. που ήταν το ανώτατο ποσό δανεισμού για το οποίο υπήρχε η έγκριση της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Έντονο ενδιαφέρον και συμμετοχή στην έκδοση είχαν μεγάλοι θεσμικοί επενδυτές όπως αμοιβαία κεφάλαια, ταμεία συντάξεων, τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες κ.ά. από δώδεκα συνολικά χώρες και κυρίως τη Γερμανία και την Ολλανδία.

4.9 Εταιρείες διεθνών επιχειρήσεων

Η σημαντικότερη εξέλιξη στον τομέα διε-

θνών επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια του 2002 υπήρξε η ψήφιση τον Ιούλιο του 2002 από τη Βουλή των Αντιπροσώπων της νέας φορολογικής νομοθεσίας με εφαρμογή την 1η Ιανουαρίου, 2003.

Το νέο φορολογικό καθεστώς προνοεί κοινό συντελεστή εταιρικού φόρου (10,0%) για όλες τις εταιρείες, επιτόπιες ή διεθνών δραστηριοτήτων. Μέχρι την ψήφιση του νέου νόμου, οι εταιρείες διεθνών επιχειρήσεων (ΕΔΕ) υπόκειντο στην καταβολή εταιρικού φόρου 4,25%, ενώ οι επιτόπιες εταιρείες 20,0%-25,0% (ανάλογα με το ύψος του φορολογητέον εισοδήματός τους). Η νέα φορολογική νομοθεσία προνοεί επίσης την καταβολή επιπρόσθετης φορολογίας 5,0% για φορολογητέο εισόδημα που υπερβαίνει το £1,0 εκατ. για τα έτη 2003 και 2004.

ΕΔΕ που είχαν εγγραφεί στην Κύπρο πριν την 1η Ιανουαρίου, 2002, και το εισόδημα των οποίων εξακολουθεί να πηγάζει από δραστηριότητες που διεξάγονται αποκλειστικά εκτός Κύπρου, έχουν την ευχέρεια να επιλέξουν τη διατήρηση του υφιστάμενου φορολογικού καθεστώτος (δηλαδή 4,25%) μέχρι και το τέλος του 2005.

Κατά το 2002, η εγγραφή νέων εταιρειών παρουσίασε μείωση της τάξης του 21,2%. Βέβαια, η μείωση αυτή, δεν μπορεί να αποδοθεί στο νέο φορολογικό καθεστώς, αφού αυτό τέθηκε σε ισχύ μεταγενέστερα, την 1η Ιανουαρίου, 2003. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, ο νέος συντελεστής εταιρικού φόρου εξακολουθεί να είναι ο χαμηλότερος στην ΕΕ και, συνεπώς, δεν αναμένεται να λειτουργήσει ως αντικίνητρο σε ξένους επενδυτές που επιθυμούν να μεταφέρουν τις δραστηριότητές τους στην Κύπρο. Η μείωση στην εγγραφή νέων εταιρειών οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην επιβράδυνση των ευρω-

παϊκών οικονομιών, που παραδοσιακά υπήρχαν και η κύρια πηγή προέλευσης εταιρειών. Παρά την προαναφερόμενη μείωση, το συνολικό εισόδημα σε ξένο συνάλλαγμα από τον τομέα διεθνών επιχειρήσεων αυξήθηκε από τα £283,0 εκατ. το 2001 στα £320,2 εκατ. το 2002, παρουσιάζοντας έτσι αύξηση της τάξης του 13,1%.

Άλλη σημαντική εξέλιξη στον τομέα είναι η επικείμενη κατάργηση του περί Ελέγχου Συναλλάγματος Νόμου. Αναπόφευκτα, αυτή θα επηρεάσει άμεσα το ρόλο της Κεντρικής Τράπεζας. Μέχρι τώρα, με βάση τις πρόνοιες του εν λόγω νόμου, όλες οι ΕΔΕ υποχρεώνονταν να υποβάλουν σχετική αίτηση για να τύχουν της έγκρισης από την Κεντρική Τράπεζα προτού λειτουργήσουν. Όμως, με την επικείμενη κατάργηση του νόμου, όλοι οι ξένοι επενδυτές που είναι κάτοικοι της ΕΕ θα μπορούν να εγκαθιδρύσουν επιχειρήσεις στην Κύπρο χωρίς να προηγηθεί οποιαδήποτε έγκριση της Κεντρικής Τράπεζας.

Παρά τις πρόσφατες φορολογικές μεταρρυθμίσεις, οι προοπτικές της Κύπρου ως διεθνούς επιχειρηματικού κέντρου αναμένονται να βελτιωθούν. Ειδικοί σε φορολογικά θέματα συμφωνούν ότι, το νέο φορολογικό καθεστώς είναι σε πολλές πτυχές του πιο επωφελές για τους ξένους επενδυτές, σε σύγκριση με το προηγούμενο. Είναι δε πεπεισμένοι ότι, η Κύπρος μπορεί να συνεχίσει να προωθείται ως ένας ιδεώδης προορισμός για φορολογικούς σχεδιασμούς, ιδιαίτερα μέσα από το πρόσμα των 32 υφιστάμενων συμφωνιών αποφυγής διπλής φορολογίας του νησιού που καλύπτουν 40 χώρες.

4.10 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

Η κοινή νομισματική πολιτική που ασκείται

στην Ευρωπαϊκή διαμορφώνεται με βάση στατιστικές τις οποίες οι κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών συλλέγουν, επεξεργάζονται και διαβιβάζουν στην ΕΚΤ και τη Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Eurostat) με τις ίδιες ποιοτικές προδιαγραφές και μέσα στα ίδια χρονικά περιόδους.

Ενόψει της ένταξης της Κύπρου στην ΕΕ και κατά συνέπεια της ένταξης της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπέζων, η Τράπεζα είναι δεσμευμένη να μεριμνήσει όπως οι νομισματικές και χρηματοπιστωτικές στατιστικές καθώς και οι στατιστικές για το ισοζύγιο πληρωμών και άλλα παρεμφερή θέματα, είναι πλήρως εναρμονισμένες με τους κανονισμούς της ΕΕ από την 1η Μαΐου, 2004.

Η εκπλήρωση των δεσμεύσεων ενισχύεται από το νέο Περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμο, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ τον Ιούλιο του 2002. Τα άρθρα 63 και 64 του Νόμου επιβάλλουν την παροχή στοιχείων στην Κεντρική Τράπεζα όπως αυτά ορίζονται στις σχετικές οδηγίες της.

Λόγω των προαναφερθεισών υποχρεώσεων, η Διεύθυνση Οικονομικών Ερευνών και Διοικητικών Υπηρεσιών αναδιοργανώθηκε και μετονομάσθηκε σε Διεύθυνση Οικονομικών Ερευνών και Στατιστικής, από το Δεκέμβριο του 2002. Το νεοσυσταθέν Τμήμα Στατιστικής έχει υποδιαιρεθεί σε τρεις Υπηρεσίες, οι οποίες αρμοδιότητες των οποίων αναφέρονται πιο κάτω:

Υπηρεσία Νομισματικών και Χρηματοπιστωτικών Στατιστικών

Η Υπηρεσία Νομισματικών και Χρηματοπιστωτικών Στατιστικών (YNXΣ) έχει την ευθύνη για τη συλλογή, επεξεργασία και διαβίβαση στατιστικών στοιχείων που

αφορούν το χρηματοπιστωτικό τομέα τόσο σε εσωτερικούς όσο και σε εξωτερικούς χρήστες. Τα στοιχεία αυτά περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τα νομισματικά μεγέθη, τα τραπέζικά επιτόκια και στοιχεία για εκδόσεις τίτλων (εκτός μετοχών).

Η ΥΝΧΣ έχει την αποκλειστική ευθύνη για την εναρμόνιση των νομισματικών και χρηματοπιστωτικών στατιστικών σύμφωνα με τους κανονισμούς και τις κατευθυντήριες γραμμές της EKT, καθώς και τις στατιστικές απαιτήσεις της Eurostat, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών.

Ενόψει της ένταξης της Κύπρου στην ΕΕ, δίνεται προτεραιότητα στην εφαρμογή:

- (α) Του Κανονισμού της EKT (EKT/2001/13) σχετικά με την ενοποιημένη λογιστική κατάσταση του τομέα των νομισματικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων
- (β) Του Κανονισμού της EKT (EKT/2001/18) σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία επιτοκίων εφαρμοδόμενων από τα νομισματικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε καταθέσεις και δάνεια που αφορούν νοικοκυριά και μη χρηματοδοτικές εταιρείες
- (γ) Της Οδηγίας της EKT (EKT/2002/5) σχετικά με την παροχή ορισμένων στατιστικών στοιχείων από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες στον τομέα της νομισματικής και τραπεζικής στατιστικής.

Ακολουθώντας το προπαρασκευαστικό πρόγραμμα της EKT για τις υπό ένταξη χώρες, η ΥΝΧΣ κατάρτισε τον κατάλογο των Νομισματικών και Χρηματοπιστωτικών

Ιδρυμάτων, που περιλαμβάνει όλες τις επιτόπιες τράπεζες και τις διεθνείς τραπεζικές μονάδες καθώς και τις συνεργατικές πιστωτικές εταιρείες και ταμιευτήρια που λειτουργούν στην Κύπρο. Η αναθεώρηση του καταλόγου γίνεται τακτικά και δημοσιεύεται από την EKT. Επίσης, έχει συνεισφέρει το κεφάλαιο που αφορά την Κύπρο στην έκδοση της EKT “Αγορά Ομολόγων και Μακροπρόθεσμων Επιτοκίων” καθώς και στους δύο τόμους του Μεθοδολογικού Εγχειριδίου στους οποίους περιγράφεται η υφιστάμενη δομή και μεθοδολογία των στατιστικών. Ο πρώτος τόμος αναφέρεται στις νομισματικές και χρηματοπιστωτικές στατιστικές και ο δεύτερος στις στατιστικές των Λοιπών Ενδιάμεσων Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων, των χρηματοπιστωτικών αγορών, των επιτοκίων, των χρηματοπιστωτικών παραγώγων και των εκδόσεων τίτλων (εκτός μετοχών).

Πέραν των πιο πάνω η ΥΝΧΣ έχει στενή συνεργασία με τη Στατιστική Υπηρεσία της Κύπρου όσον αφορά τη δημιουργία των Χρηματοπιστωτικών Λογαριασμών καθώς και την ταξινόμηση των θεσμικών μονάδων σε θεσμικούς τομείς, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Ευρωπαϊκού Συστήματος Οικονομικών Λογαριασμών (ESA 95).

Υπηρεσία Ισοζυγίου Πληρωμών και Διεθνούς Επενδυτικής Θέσης

Τα στατιστικά στοιχεία για το ισοζύγιο πληρωμών και τη διεθνή επενδυτική θέση συλλέγονται και καταρτίζονται από την Υπηρεσία Ισοζυγίου Πληρωμών και Διεθνούς Επενδυτικής Θέσης. Δεδομένης της σταδιακής κατάρρησης των συναλλαγματικών περιορισμών και τη συνεπαγόμενη απώλεια αυτής της πηγής στατιστικής πληροφόρησης, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου έχει προχωρήσει στην εισαγωγή και λειτουργία ενός

νέου συστήματος συλλογής και καταρτισμού στατιστικών στοιχείων του ισοζυγίου πληρωμών και της διεθνούς επενδυτικής θέσης. Το νέο σύστημα εδράζεται στη μεθοδολογία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (BPM5), η οποία έχει υιοθετηθεί και από την ΕΕ, καθώς και σε επιπλέοντες προδιαγραφές και βαθμό ανάλυσης που απαιτεί τόσο η Eurostat όσο και η EKT.

Σύμφωνα με τη νέα μεθοδολογία, η παρουσίαση τόσο του λογαριασμού τρεχουσών συναλλαγών όσο και του πρώην λογαριασμού κίνησης κεφαλαίων έχει αλλάξει. Ο πρώην λογαριασμός άδηλων πόρων τώρα διαιρείται σε τρεις ξεχωριστές κατηγορίες: υπηρεσίες, εισοδήματα και τρέχουσες μεταβιβάσεις. Επιπλέον, αντανακλώντας την αυξανόμενη σημασία των υπηρεσιών, οι υποκατηγορίες των υπηρεσιών έχουν επεκταθεί. Παράλληλα, ο πρώην λογαριασμός κίνησης κεφαλαίων διαιρείται τώρα σε δύο λογαριασμούς: κίνηση κεφαλαίων και χρηματοοικονομικές συναλλαγές. Οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές περιλαμβάνουν τις περισσότερες συναλλαγές που ταξινομούνται στον πρώην λογαριασμό κίνησης κεφαλαίων, ενώ ο νέος λογαριασμός κίνησης κεφαλαίων περιλαμβάνει μόνο τις μεταβιβάσεις κεφαλαίων (άφεση χρεών, μεταβιβάσεις μεταναστών και λοιπές μεταβιβάσεις) και την απόκτηση/πώληση άνων περιουσιακών στοιχείων. Οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές υποδιαιρούνται σε άμεσες επενδύσεις, επενδύσεις χαρτοφυλακίου, λοιπές επενδύσεις (δάνεια/πιστώσεις, μετρητά και καταθέσεις) και συναλλαγματικά διαθέσιμα (που καλύπτουν μόνο τα αποθέματα που ελέγχονται από τις νομισματικές αρχές). Η νέα παρουσίαση απαιτεί αναλυτικότερα δεδομένα σε σύγκριση με την προηγούμενη παρουσίαση.

Το νέο σύστημα συλλογής στατιστικών στοιχείων για το ισοζυγίο πληρωμών τέθηκε σε λειτουργία την 1η Ιανουαρίου, 2002, και βασίζεται στην κατά συναλλαγή υποβολή στατιστικών στοιχείων από τις τράπεζες όλων των συναλλαγών που πραγματοποιούνται μεταξύ κατοίκων και μη κατοίκων Κύπρου. Κάθε συναλλαγή συνοδεύεται από μια σειρά πληροφοριών, βάσει των οποίων καταρτίζονται στοιχεία κατά κατηγορία συναλλαγής, γεωγραφική περιοχή, θεσμικό τομέα του κατοίκου, κτλ. Τα στοιχεία παράγονται κατά έτος, τρίμηνο και μήνα. Το νέο σύστημα συμπληρώνεται από δειγματοληπτικές έρευνες και απευθείας αναφορές από συγκεκριμένες κατηγορίες κατοίκων.

Από την 1η Ιανουαρίου, 2002, που τέθηκε σε εφαρμογή το νέο σύστημα, τα στατιστικά στοιχεία για το ισοζυγίο πληρωμών καταρτίζονται στη βάση του νέου ορισμού του κατοίκου, όπως καθορίζεται στο Εγχειρίδιο για το Ισοζυγίο Πληρωμών του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Σύμφωνα με το νέο ορισμό, κάτοικοι θεωρούνται όσα φυσικά πρόσωπα διαμένουν (ή έχουν πρόθεση να διαμείνουν) για περίοδο πέραν του ενός έτους σε μια χώρα, όπως επίσης και εκείνες οι νομικές οντότητες που λειτουργούν μέσω δικής τους φυσικής παρουσίας σε μια χώρα.

Τα παραχθέντα στοιχεία υποβάλλονται επί τακτικής βάσης στη Eurostat, την EKT και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Δημοσιεύονται επίσης στην ιστοσελίδα της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.

Υπηρεσία Γενικών Οικονομικών Στατιστικών

Για τον καλύτερο καταμερισμό των εργασιών με τις οποίες έχει επιφορτισθεί η Κεντρική Τράπεζα, ως αποτέλεσμα των αυξημένων υποχρεώσεών της προς την EKT,

την Eurostat, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο κτλ, έχει συσταθεί στο Τμήμα Στατιστικής η Υπηρεσία Γενικών Οικονομικών Στατιστικών (ΥΓΟΣ).

Η ΥΓΟΣ είναι επιφροτισμένη με την αποτελεσματική διαχείριση και παρακολούθηση των στατιστικών στοιχείων/δεικτών που αφορούν όλους εκείνους τους σημαντικούς οικονομικούς τομείς οι οποίοι ευρίσκονται εκτός των αρμοδιοτήτων της Υπηρεσίας Νομισματικών και Χρηματοπιστωτικών Στατιστικών καθώς και της Υπηρεσίας Ισοζυγίου Πληρωμών και Διεθνούς Επενδυτικής Θέσης. Τέτοια θέματα είναι η συλλογή, επεξεργασία και διάθεση στοιχείων κτλ. που αφορούν:

- (α) το εξωτερικό χρέος (σε συνεργασία με την Υπηρεσία Ισοζυγίου Πληρωμών),
- (β) τα διεθνή αποθέματα,
- (γ) τους μακροπρόθεσμους οικονομικούς δείκτες,
- (δ) τους βραχυπρόθεσμους οικονομικούς δείκτες,
- (ε) το “Special Data Dissemination Standard” του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, και
- (στ) τη δημιουργία τράπεζας δεδομένων (Data Bank), σε συνεργασία με τις άλλες Υπηρεσίες του Τμήματος Στατιστικής.

Η συγκρότηση, στελέχωση και πλήρης ανάληψη των εργασιών της ΥΓΟΣ αναμένεται να ολοκληρωθούν το καλοκαίρι του 2003.

4.11 Διοικητικές Υπηρεσίες

Πληροφορική

Κατά το 2002 συνεχίστηκε η υλοποίηση του πάγιου στόχου της Τράπεζας για συνεχή βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητάς της μέσα από τον ανασχεδιασμό

και την αυτοματοποίηση συστημάτων της, αξιοποιώντας προηγμένη τεχνολογία.

Κατά την περίοδο αυτή δόθηκε έμφαση σε έργα υποδομής, με αναβάθμιση του δικτύου της Τράπεζας και των υπηρεσιών που προσφέρονται μέσα από αυτό. Παράλληλα συνεχίστηκε η ανάπτυξη συστημάτων, και κατά συνέπεια η διεύρυνση της Κεντρικής Βάσης Δεδομένων της Τράπεζας, η διαχείριση της οποίας διασφαλίζει την ακεραιότητα, διαθεσιμότητα και εμπιστευτικότητα των πληροφοριών.

Αναλυτικά, τα έργα πληροφορικής για το 2002 ήταν:

Έργα υποδομής

Αναβάθμιση υπηρεσιών διαδικτύου

Το δίκτυο της Τράπεζας συνδέθηκε με το διαδίκτυο αφού προηγουμένως ανασχεδιάστηκε και δημιουργήθηκε υποδομή ασφάλειας, για να ελέγχεται αφενός η επικοινωνία από και προς την Τράπεζα και αφετέρου να υποστηρίζεται η πολιτική που η Τράπεζα έχει καθορίσει για χρήση των υπηρεσιών διαδικτύου.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, διαμορφώθηκε Πολιτική Ασφάλειας των Πληροφοριών της Τράπεζας, εκδόθηκαν οδηγίες για την ασφάλεια του εξοπλισμού και των υπηρεσιών πληροφορικής και έγιναν παρουσιάσεις σε όλο το προσωπικό για εμπέδωση των οδηγιών αλλά και για τη δημιουργία συνείδησης σε θέματα ασφάλειας.

Αναβάθμιση εξυπηρετητών βάσης δεδομένων

Οι εξυπηρετητές και το λογισμικό της Κεντρικής Βάσης Δεδομένων αναβαθμίστηκαν για να μπορεί η Τράπεζα να βελτιώσει τη διαθεσιμότητα, αλλά και την αποδοτικότητα της πρόσβασης στις πληροφορίες.

Παράλληλα αναβαθμίστηκε ο εξυπηρετητής και τα εργαλεία ανάπτυξης συστημάτων.

Εφαρμογή νέας έκδοσης λογισμικού αυτοματοποίησης γραφείου

Εφαρμόστηκε σε όλη την Τράπεζα η νέα έκδοση του λογισμικού αυτοματοποίησης γραφείου και έγινε έκδοση αναθεωρημένων οδηγιών και εκπαίδευση των χρηστών στις δυνατότητες του νέου λογισμικού.

Ένταξη της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών για ανταλλαγή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

Εγκαταστάθηκε σύστημα και υποδομή για άμεση και ασφαλισμένη ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων εντός του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, με το όνομα CebaMail. Ετοιμάστηκαν οδηγίες χρήσης με παράλληλη ενημέρωση των χρηστών για τις λειτουργίες και δυνατότητες του συστήματος.

Έργα ανάπτυξης συστημάτων

Σύστημα ισοζυγίου πληρωμών

Συνεχίστηκε η ανάπτυξη του συστήματος ισοζυγίου πληρωμών, βάσει προδιαγραφών της EKT και της Eurostat, και έγινε σταδιακή εφαρμογή με μαζική ηλεκτρονική παραλαβή στοιχείων, επεξεργασία και δημιουργία νέων εκθέσεων.

Εμβάσματα και έκδοση επιταγών σε ξένο συνάλλαγμα

Ολοκληρώθηκε και εφαρμόστηκε το σύστημα της Υπηρεσίας Ενέγγυων Πιστώσεων και Εγγράφων προς Είσπραξη, το οποίο αφορούσε την αποστολή εξερχόμενου εμβάσματος, την παραλαβή εισερχόμενου εμβάσματος και την έκδοση επιταγών σε ξένο συνάλλαγμα.

Λογιστικό σύστημα

Το λογιστικό σύστημα αναβαθμίστηκε στη νέα, πλήρως αναθεωρημένη έκδοσή του που προσφέρει αυξημένες δυνατότητες ασφάλειας και ευελιξίας.

Συστήματα μισθοδοσίας, αδειών απουσίας και δανείων προσωπικού

Ολοκληρώθηκε η ανάπτυξη νέου συστήματος για το προσωπικό της Τράπεζας και συγκεκριμένα για την υποβολή και επεξεργασία αδειών απουσίας, για την υποβολή και επεξεργασία αιτημάτων για δάνεια και για τον υπολογισμό της μισθοδοσίας.

Η εφαρμογή του συστήματος αδειών και δανείων έχει ολοκληρωθεί, ενώ η εφαρμογή του συστήματος μισθοδοσίας αναμένεται να ολοκληρωθεί την άνοιξη του 2003.

Σύστημα καταγραφής ληγμένων και εξαργυρωμένων ομολογιών αποταμεύσεως

Το σύστημα αναβαθμίστηκε με την εισαγωγή τελευταίου τύπου τεχνολογίας στον τομέα της σάρωσης και αναγνώρισης εγγράφων.

Σύστημα διαπραγμάτευσης συναλλαγών
Αναπτύχθηκε νέο σύστημα διαπραγμάτευσης συναλλαγών που προσφέρει περισσότερη ασφάλεια και ευελιξία από ό,τι το υφιστάμενο. Η εφαρμογή του αναμένεται στις αρχές του 2003.

Σύστημα εμβασμάτων μεγάλης αξίας

Ολοκληρώθηκε η ανάλυση συστήματος για την επεξεργασία των εντολών για πληρωμές μεγάλης αξίας σε κυπριακές λίρες που διενεργούν μεταξύ τους οι Τράπεζες, με στόχο τον καλύτερο έλεγχο του πιστωτικού κινδύνου στον οποίο είναι εκτεθειμένες οι Τράπεζες και την εναρμόνιση με τις οδηγίες της ΕΕ.

Η απόφαση ήταν να δημιουργηθεί ένα πρωτοποριακό σύστημα που εύκολα στο μέλλον θα το καθιστούσε συμβατό με το σύστημα εντολών πληρωμής μεταξύ των χωρών μελών της Ευρωζώνης, γνωστού ως TARGET. Με την αναθεώρηση του TARGET από την EKT κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2002, κρίθηκε επιβεβλημένη η προσωρινή διακοπή του έργου μέχρι να αξιολογηθούν τα νέα δεδομένα.

Σύστημα παραλαβής και επεξεργασίας των τακτικών εκθέσεων των διεθνών τραπεζικών μονάδων

Το σύστημα αναβαθμίστηκε για να υποστηρίζει τις νέες εκθέσεις, διαμορφωμένες σύμφωνα με οδηγίες της ΕΕ, και για να επιτρέπει την ηλεκτρονική υποβολή τους από τις διεθνείς τραπεζικές μονάδες που εδρεύουν στην Κύπρο.

Σύστημα Κεντρικού Αρχείου

Πληροφοριών για Ακάλυπτες Επιταγές
Μέσα στα πλαίσια του περι Τραπεζικών Εργασιών Νόμου, η Κεντρική Τράπεζα ανέλαβε τη δημιουργία του ΚΑΠ για εκδότες ακάλυπτων επιταγών. Για το σκοπό αυτό εισήχθη αυτοματοποιημένο σύστημα με κύρια χαρακτηριστικά την ευελιξία, ασφάλεια, και αξιοπιστία, καθώς και την αποδοχή του από το σύνολο των τραπεζών και συνεργατικών πιστωτικών ιδρυμάτων που συμβάλλουν στη λειτουργία του.

Με απόφαση του Διοικητή, το σύστημα θα τεθεί σε εφαρμογή την 1η Φεβρουαρίου, 2003.

Νέες ιστοσελίδες

Η Τράπεζα προχώρησε στη δημοσίευση αναβαθμισμένων ιστοσελίδων στο διαδίκτυο με νέα δομή, νέα παρουσίαση, εμπλουτισμένο περιεχόμενο και νέες υπηρεσίες.

Μέσα από τις νέες ιστοσελίδες, η Τράπεζα στοχεύει σε μια ελκυστική παρουσία στο διαδίκτυο που θα ενισχύσει τις υφιστάμενες σχέσεις και συνεργασίες της, θα προσελκύσει νέους επισκέπτες και που θα αποτελέσει πηγή έγκυρης και έγκαιρης πληροφόρησης για τους επισκέπτες, συνεργάτες και άλλους ερευνητές.

Οι ιστοσελίδες δημοσιεύονται στη διεύθυνση www.centralbank.gov.cy.

Προτεραιότητα για το 2003 είναι η εκτέλεση έργων της EKT με βάση τα χρονοδιαγράμματα που μας υποδεικνύονται. Παράλληλα θα συνεχιστεί η προσπάθεια για αποτελεσματικότερη διαχείριση και ενίσχυση της ασφάλειας με ιδιαίτερη έμφαση στην ολοκλήρωση από όλες τις Διευθύνσεις της Τράπεζας των σχεδίων έκτακτης ανάγκης με βάση την τεχνολογική υποδομή που έχει ήδη εγκατασταθεί, και του συστηματικού ελέγχου της υποδομής ασφάλειας που η Τράπεζα έχει εισάγει.

Θέματα προσωπικού

Αριθμητική ανάλυση

Το έτος 2002 η Τράπεζα εγγοδοτούσε κατά μέσο όρο 287 άτομα. Κατά την διάρκεια του έτους προσλήφθηκαν 26 άτομα και 5 αφυπηρέτησαν. Από το συνολικό αριθμό ατόμων που έχουν προσληφθεί στην Τράπεζα κατά το υπό επισκόπηση έτος, 10 άτομα είναι κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων σε θέματα οικονομικών, χρηματοοικονομικών και πληροφορικής. Από τον συνολικό αριθμό των νεοπροσληφθέντων, 16 έχουν καταλάβει θέσεις γραφειακού επιπέδου.

Ισότητα των δύο φύλων

Η Τράπεζα προσφέρει ίσες ευκαιρίες εργοδότησης σε άνδρες και γυναίκες και υποστη-

ρίζει την ισότητα των δύο φύλων. Κατά το 2002, οι γυναίκες υπάλληλοι συνέχισαν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις λειτουργίες της Τράπεζας και αποτελούσαν το 57,0% του συνολικού αριθμού των προσωπικού. Επιπρόσθετα, η Τράπεζα παρέχει ίσα ωφελήματα στο προσωπικό της, όπως ισομισθία, ίσα δικαιώματα iατροφαρμακευτικής περίθαλψης και συνταξιοδοτικών ωφελημάτων και ίσες ευκαιρίες ανέλιξης.

Επιμόρφωση και ανάπτυξη

Η Διεύθυνση της Τράπεζας αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην πρόσληψη και ανάπτυξη εξειδικευμένου και προσοντούχου προσωπικού. Η πολιτική επιμόρφωσης του προσωπικού της Τράπεζας διαμορφώνεται ανάλογα, λαμβάνοντας πάντα υπόψη παρόγοντες όπως τη γενικότερη στρατηγική πολιτική και στοχοθεσία της Τράπεζας, τους συγκεκριμένους και αντικειμενικούς στόχους των Διευθύνσεων, τις συνεχόμενες εναλλαγές στο οικονομικό περιβάλλον (πλήρης ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ) καθώς και τις προσωπικές ανάγκες του προσωπικού.

Η στρατηγική επιμόρφωσης και ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού κατά το 2002 περιλάμβανε τη συμμετοχή του προσωπικού σε επαγγελματικά σεμινάρια που διεξήθησαν είτε εσωτερικά, είτε από εξειδικευμένους οργανισμούς στην Κύπρο ή από κεντρικές τράπεζες του εξωτερικού ή όργανα της ΕΕ.

Επικοινωνία

Η επικοινωνία ήταν ανάμεσα στα θέματα άμεσης προτεραιότητας κατά το 2002. Η εγκαθίδρυση ενός σταθερού σχεδίου επικοινωνίας, τόσο σε οριζόντιο όσο και σε κάθετο επίπεδο, επιτεύχθηκε μέσω συχνών συναντήσεων μεταξύ της Διεύθυνσης και του προσωπικού, που είχαν σκοπό την ανταλλαγή ιδεών και πληροφοριών, το κτίσμα γνώσης

και την ανάπτυξη των σχέσεων μεταξύ των μελών της Τράπεζας.

Γενικά η Τράπεζα υποστηρίζει και ενθαρρύνει το προσωπικό να εκφράζει τη γνώμη του με εποικοδομητικό και επαγγελματικό τρόπο. Η πρακτική αυτή βελτιώνει, αναβαθμίζει και συμβάλλει στην πρόοδο των υφιστάμενων διαδικασιών της Τράπεζας.

Εργασιακές σχέσεις

Η Τράπεζα είναι ένθερμος υποστηρικτής του κοινωνικού διαλόγου μεταξύ των κοινωνικών εταίρων.

Κοινωνική πολιτική

Η Τράπεζα αποδίδει μεγάλη σημασία στην προσφορά της προς το κοινωνικό σύνολο, η οποία επικεντρώνεται: (α) Στην προώθηση της γνώσης μέσω επιχορηγήσεων ερευνητικών προγραμμάτων, το περιεχόμενο των οποίων έχει άμεση σχέση με τις λειτουργίες της Τράπεζας και (β) σε εισφορές σε φιλανθρωπικά ιδρύματα και μη κερδοφόρους οργανισμούς και σε κοινωνικά προγράμματα και προγράμματα υγείας.

Στρατηγική και φιλοσοφία ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού

Το ανθρώπινο δυναμικό είναι το πιο σημαντικό κεφάλαιο ενός οργανισμού. Το νέο εργασιακό και οικονομικό περιβάλλον, που θα αναπτυχθεί κατά τα επόμενα χρόνια με την πλήρη ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ, απαιτεί επαγγελματικά καταρτισμένο και ειδικευμένο προσωπικό. Κυριότερος στόχος της στρατηγικής της Υπηρεσίας Προσωπικού είναι η αποτελεσματική διαχείριση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στο γενικότερο περιβάλλον της Τράπεζας με απώτερο στόχο την πλήρη αξιοποίηση των ανθρώπινων πόρων. Η στρατηγική της Υπηρεσίας θα επικεντρωθεί

κυρίως γύρω από τομείς όπως η πρόσληψη, η επιμόρφωση, η ανάπτυξη, η αξιολόγηση και η ορθολογική αξιοποίηση του προσωπικού.

Εγκαταστάσεις και ασφάλεια

Το Φθινόπωρο του 1994 όλες οι υπηρεσίες της Κεντρικής Τράπεζας μεταφέρθηκαν στο σύγχρονο και ιδιόκτητο της κτήριο, που βρίσκεται στη Λεωφόρο Κέννεντυ αρ. 80, στη Λευκωσία. Οι Τεχνικές Υπηρεσίες της Τράπεζας καταβάλλουν κάθε προσπάθεια να διατηρούν το κτήριο σε αξιόλογη λειτουργική κατάσταση, σε τρόπο ώστε οι περιβαλλοντικές συνθήκες για το προσωπικό να είναι οι κατάλληλες για ευχάριστη και αποδοτική εργασία. Το κτήριο διαθέτει αίθουσες συνεδριάσεων καθώς και μεγάλο αμφιθέατρο δυναμικότητας πέραν των 100 ατόμων, το οποίο ικανοποιεί τις ανάγκες της Τράπεζας για διοργάνωση επιμόρφωτικών συνεδρίων, διαλέξεων και υπηρεσιακών συσκέψεων.

Κατά το σχεδιασμό του κτηρίου, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στο θέμα της ασφάλειας. Λήφθηκαν εν προκειμένω υπόψη τα δεδομένα ασφάλειας που διέπουν τις κτηριακές εγκαταστάσεις άλλων ευρωπαϊκών κεντρικών τραπεζών. Προς την κατεύθυνση αυτή, το κτήριο της Τράπεζας διαχωρίζεται σε τρία βασικά επίπεδα. Το ισόγειο, με την αίθουσα τραπεζικών συναλλαγών, με ελεύθερη πρόσβαση στο κοινό και τους άλλους συναλλασσόμενους με την Κεντρική Τράπεζα. Τους γραφειακούς χώρους, όπου επιτρέπεται πρόσβαση στο κοινό και τους επισκέπτες, κάτω από καθορισμένη διαδικασία ελέγχου κατά την είσοδό τους, και τους χώρους ασφάλειας και του θησαυροφυλακίου, όπου η πρόσβαση είναι δυνατή σε καθορισμένο αριθμό προσώπων, σύμφωνα με

τους εν ισχύei κανονισμούς ασφάλειας της Τράπεζας.

Το σύστημα διαχείρισης της ασφάλειας έχει πρόσφατα αναβαθμιστεί, με την εγκατάσταση νέων ηλεκτρονικών υπολογιστών και λογισμικού. Ο εξοπλισμός έχει συνδεθεί με το υφιστάμενο σύστημα ασφάλειας, καθιστώντας τη λειτουργία του ευκολότερη και αποτελεσματικότερη. Βρίσκονται επίσης υπό εκτέλεση οι εργασίες για την αναβάθμιση του συστήματος διαχείρισης του κτηρίου με την αγορά και εγκατάσταση νέου λογισμικού, σε αντικατάσταση του υφιστάμενου.

Κατά το υπό επισκόπηση έτος έχει ολοκληρωθεί η σύνδεση ολόκληρου του ηλεκτρικού δικτύου της Τράπεζας με το εσωτερικό σύστημα εφεδρικής ηλεκτροπαραγωγής. Το σύστημα αυτό είναι σε θέση πλέον να καλύψει τις ανάγκες της Τράπεζας σε ηλεκτρισμό, σε περιπτώσεις όπου διακόπτεται εκτάκτως η παροχή ηλεκτρικού ρεύματος από το δίκτυο της Αρχής Ηλεκτρισμού.

Η Τράπεζα ανέθεσε σε οίκο ξένων συμβούλων την ετοιμασία μελέτης για βελτίωση και αναβάθμιση του συστήματος κλιματισμού. Με τη συμπλήρωση της μελέτης αυτής, οι σύμβουλοι ετοίμασαν σχέδια και προδιαγραφές στη βάση των οποίων ζητήθηκαν προσφορές από Κύπριους εργολάβους για εκτέλεση των αναγκαίων εργασιών, κάτω από την επίβλεψη των ξένων συμβούλων. Οι διαδικασίες αυτές έχουν ολοκληρωθεί και ήδη βρίσκονται υπό εκτέλεση οι σχετικές εργασίες.

Η Τράπεζα προωθεί τη μερική επέκταση του χώρου στάθμευσης, για να καλύψει τις ανά-

γκες για στάθμευση πρόσθετου αριθμού οχη-
μάτων, λόγω της αύξησης του προσωπικού
κατά 50 άτομα κατά την τελευταία δεκαετία.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Για το έτος που έληξε την 31η Δεκεμβρίου, 2002

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΤΗΝ 31η ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ, 2002

	Σημειώσεις	2002 £'000	2001 £'000
Έσοδα Τόκων	2	80.499	95.716
Έξοδα Τόκων	3	67.140	76.031
Καθαρά Έσοδα Τόκων		13.359	19.685
Λοιπά Έσοδα		7.448	9.319
Έσοδα από Εργασίες		20.807	29.004
Διοικητικά έξοδα - Προσωπικό	5.1	7.339	6.883
- Άλλα	5.2	2.297	2.194
Αποβέσεις Ακινήτων και Εξοπλισμού	6	845	1.373
Λειτουργικά Έξοδα	7	610	1.318
Προβλέψεις	8	3.318	2.871
Έξοδα και Προβλέψεις		14.409	14.639
Καθαρό Κέρδος		6.398	14.365

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΘΑΡΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ

	2002 £'000	2001 £'000
Καθαρό Κέρδος προς κατανομή, σύμφωνα		
με το άρθρο 59 του περί Κεντρικής Τράπεζας		
της Κύπρου Νόμου του 2002	6.398	14.365
στο Γενικό Αποθεματικό Κεφάλαιο		
(20% του καθαρού κέρδους)	1.280	
στο Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας	5.118	14.365

Οι σημειώσεις για τις Οικονομικές Καταστάσεις στις σελίδες 64-72 αποτελούν μέρος των Οικονομικών Καταστάσεων.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31η ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ, 2002

	Σημειώσεις	2002	2001
		£'000	£'000
Στοιχεία ενεργητικού			
Διεθνή Αποθέματα	9	1.697.687	1.528.760
Εγχώριες Επενδύσεις		67.800	194.685
Γραμμάτια του Δημοσίου	10.1	7.587	122.908
Κρατικά Χρεόγραφα	10.2	60.213	71.777
Δάνεια και Χορηγήσεις		961.106	530.693
Προς Κυβέρνηση και Κυβερνητικούς Οργανισμούς		961.074	530.660
Προς Τράπεζες		32	33
Πάγιο Ενεργητικό	6	10.457	10.884
Λοιπά Στοιχεία	11	47.435	31.553
Σύνολο ενεργητικού		2.784.485	2.296.575
Στοιχεία παθητικού			
Νόμισμα σε Κυκλοφορία		447.670	409.227
Τραπεζογραμμάτια		414.229	377.794
Κέρματα		33.441	31.433
Καταθέσεις	12	2.063.240	1.483.226
Τραπεζών		1.451.116	934.268
Κυβέρνησης		61.749	35.862
Κυβερνητικών και άλλων Οργανισμών		68.847	1.080
Χρεολυτικών Ταμείων		477.800	508.137
Ασφαλιστικών Εταιρειών		1.991	1.738
Διεθνών Οργανισμών		1.737	2.141
Λοιπές Υποχρεώσεις και Άλλοι Λογαριασμοί	13	70.694	136.860
Ειδικοί Λογαριασμοί για την ανατίμηση του εις Χρυσόν και Ξένα Νομίσματα Καθαρού Ενεργητικού/Παθητικού	14	171.601	237.262
Κεφάλαιο και Αποθεματικά		31.280	30.000
Κεφάλαιο		15.000	15.000
Γενικό Αποθεματικό Κεφάλαιο		16.280	15.000
Σύνολο παθητικού		2.784.485	2.296.575

Οι σημειώσεις για τις Οικονομικές Καταστάσεις στις σελίδες 64-72 αποτελούν μέρος των Οικονομικών Καταστάσεων.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

1. Λογιστικές Αρχές

Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων

Οι Οικονομικές Καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί σύμφωνα με τον περί Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμο του 2002 (ο Νόμος), με εξαίρεση την πρόνοια του άρθρου 57(2) που αφορά την υποχρέωση για την εφαρμογή λογιστικών αρχών που καθορίζονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Η πρόνοια για άμεση εφαρμογή των λογιστικών αρχών της ΕΚΤ προσετέθη από τη Βουλή των Αντιπροσώπων κατά τη διαδικασία συζήτησης του σχετικού νομοσχεδίου. Η πρόνοια αυτή είναι επί του παρόντος αδύνατο να εφαρμοσθεί καθότι για την εφαρμογή της προαπαιτείται η ανάπτυξη ή απόκτηση πολύπλοκων συστημάτων, η προσαρμογή τους στις ανάγκες της Κεντρικής Τράπεζας, και η αναγκαία εκπαίδευση του προσωπικού. Επιπλέον, η ΕΚΤ δεν απαιτεί την εφαρμογή των λογιστικών αρχών της πριν από την ένταξή μας στην ευρωζώνη. Η Κεντρική Τράπεζα έχει από το Δεκέμβριο του 2002 ετοιμάσει τροποποιητικό νομοσχέδιο για υπερπήδηση των προβλημάτων που έχουν αχρείαστα δημιουργηθεί από την πρόνοια του άρθρου 57(2).

Οι Οικονομικές Καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους με εξαίρεση την επανεκτίμηση των αξιών που αναφέρονται πιο κάτω.

Υπόλοιπα σε Ξένο Νόμισμα

Τα σε ξένο νόμισμα υπόλοιπα μεταφράζονται σε Κυπριακές λίρες με βάση τη μέση τιμή ακλεισμάτος έναντι της Κυπριακής Λίρας της ημέρας στην οποία αναφέρεται ο Ισολογισμός. Συναλλαγματικές διαφορές, που προκύπτουν από τη μετάφραση ξένων νομισμάτων σε Κυπριακές λίρες, μεταφέρονται σε ειδικούς λογαριασμούς σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 57(2) του Νόμου.

Αξιόγραφα

Οι επενδύσεις σε αξιόγραφα, οι οποίες συμπεριλαμβάνονται στα Διεθνή Αποθέματα ή στις Εγχώριες Επενδύσεις παρουσιάζονται σε τιμή κτήσεως αναπροσαρμοσμένη με απόσβεση της υπερτίμησης ή της έκπτωσης η οποία γίνεται με σταθερό ποσοστό μέχρι τη λήξη των αξιογράφων, πλέον δεδουλευμένους τόκους.

Χρυσός

Τα αποθέματα χρυσού συμπεριλαμβάνονται στα Διεθνή Αποθέματα στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ (α) του μέσου όρου των δυο ημερήσιων τιμών χρυσού της αγοράς του Λονδίνου κατά τους τελευταίους έξι μήνες πριν από την ημερομηνία του Ισολογισμού και (β) του μέσου όρου των δυο τιμών την προτελευταία εργάσιμη ημέρα της περιόδου υπολογισμού. Η διαφορά που προκύπτει με την ανατίμηση του αποθέματος χρυσού μεταφέρεται σε ειδικό λογαριασμό σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 57(2) του Νόμου.

Ακίνητα και Εξοπλισμός

Τα γήπεδα παρουσιάζονται σε τιμή κτήσεως και δεν αποσβένονται. Τα ιδιόκτητα κτήρια της Τράπεζας συμπεριλαμβάνονται προκαταρκτικά έξοδα που σχετίζονται με την ανέγερση των κτηρίων. Τα κτήρια, έπιπλα, εξοπλισμός και οχήματα αποσβένονται με σταθερό συντελεστή κατά την υπολογιζόμενη χρονική διάρκεια επωφελούς χρήσης τους.

Νόμισμα σε Κυκλοφορία

Το Νόμισμα σε κυκλοφορία αποτελεί υποχρέωση η οποία περιλαμβάνει τα νομίμως κυκλοφορούντα κυπριακά τραπεζογραμμάτια και κέρματα, εξαιρουμένων των κερμάτων που έχουν εκδοθεί για αναμνηστικούς ή συλλεκτικούς σκοπούς. Τα αναμνηστικά κέρματα δεν θεωρούνται ότι έχουν εκδοθεί για συνήθεις σκοπούς κυκλοφορίας και ως εκ τούτου περιλαμβάνονται στον Ισολογισμό ως Λοιπές Υποχρεώσεις στην ονομαστική αξία μείον το κόστος του περιεχόμενου χρυσού ή αργύρου μέχρι του ποσού της αντίστοιχης ονομαστικής αξίας των αναμνηστικών κερμάτων.

Αναγνώριση Εσόδων και Εξόδων

Έσοδα και έξοδα σε ξένο νόμισμα μεταφράζονται σε Κυπριακές λίρες με βάση την μέση τιμή της Κυπριακής Λίρας κατά την ημερομηνία της συναλλαγής. Δεδουλευμένοι τόκοι και άλλα έσοδα και έξοδα που προκύπτουν από την πάροδο του χρόνου αναγνωρίζονται στο Λογαριασμό Αποτελεσμάτων Χρήσεως. Κεφαλαιουχικά κέρδη ή ζημιές από τη ρευστοποίηση αξιογράφων και άλλων επενδύσεων αναγνωρίζονται κατά το χρόνο που ρευστοποιούνται. Τα έξοδα της Τράπεζας για την εκτύπωση χαρτονομισμάτων, την κοπή κερμάτων και αγορά γραφικής ύλης περιλαμβάνονται στο Λογαριασμό Αποτελεσμάτων Χρήσεως το χρόνο που δαπανώνται.

2. Έσοδα τόκων

	2002 £'000	2001 £'000
Έσοδα από Διεθνή Αποθέματα	50.451	61.342
Έσοδα από Εγχώριες Επενδύσεις:		
Γραμμάτια του Δημοσίου	1.788	6.081
Κυβερνητικά και εγγυημένα από την Κυβέρνηση Χρεόγραφα	4.515	4.914
	6.303	10.995
Έσοδα από Δάνεια και Χορηγήσεις:		
Πιστωτικές διευκολύνσεις προς Κυβέρνηση και Κυβερνητικούς Οργανισμούς	23.387	22.245
Πιστωτικές διευκολύνσεις προς τράπεζες	103	816
Δάνεια προσωπικού και άλλα δάνεια	255	318
	23.745	23.379
Σύνολο	80.499	95.716

3. Έξοδα τόκων

	2002 £'000	2001 £'000
Έξοδα για υποχρεώσεις σε ξένα νομίσματα	6.932	16.448
Έξοδα για υποχρεώσεις σε Κυπριακές Λίρες		
Καταθέσεις Τραπεζών	37.478	32.746
Χρεολυτικά Ταμεία	22.629	26.733
Καταθέσεις Ασφαλιστικών Εταιρειών και Άλλων Οργανισμών	101	104
	60.208	59.583
Σύνολο	67.140	76.031

4. Λοιπά έσοδα

Τα Λοιπά έσοδα συμπεριλαμβάνουν κεφαλαιουχικά κέρδη από τη ρευστοποίηση αξιογράφων και κέρδη τα οποία έχουν πραγματοποιηθεί από πράξεις ξένου συναλλαγματος (εξαιρουμένων των κερδών από τις συναλλαγματικές διακυμάνσεις), δικαιώματα έναντι των εξόδων εποπτείας διεθνών τραπεζικών μονάδων, δικαιώματα που εισέπραξε η Τράπεζα ως εμπιστευματοδόχος ασφαλιστικών εταιρειών σύμφωνα με τους περί Ασφαλιστικών Εταιρειών Νόμους 1984-2001 και διάφορα άλλα έσοδα.

5. Διοικητικά έξοδα

5.1 Προσωπικό

Ο μέσος αριθμός εργοδοτούμενων υπαλλήλων ήταν 287 (2001: 279). Τα έξοδα προσωπικού είχαν ως εξής:

	2002 £'000	2001 £'000
Μισθοί	1.886	1.828
Αυτόματη τιμαριθμική αναπροσαρμογή	4.226	3.923
Εισφορές της Τράπεζας στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και άλλες εισφορές	977	891
Επιδόματα	101	107
Έξοδα εκπαίδευσης προσωπικού	149	134
Σύνολο	7.339	6.883

5.2 Άλλα

Άλλα Διοικητικά έξοδα συμπεριλαμβάνουν έξοδα τηλεφώνων και άλλων τηλεπικοινωνιακών μέσων, συντήρησης και ασφάλισης κτηρίων και εξοπλισμού, γραφικής ύλης, ηλεκτρισμού και θέρμανσης, έξοδα για την προβολή της Κύπρου ως Διεθνούς Κέντρου Προσφοράς Υπηρεσιών και διάφορα άλλα έξοδα.

6. Πάγιο Ενεργητικό

	Γήπεδα και Κτήμα £'000	Επιπλα £'000	Οχήματα £'000	Σύνολο £'000
Κόστος				
Κατά την 1η Ιανουαρίου, 2002	12.060	5.339	179	17.578
Προσθήκες		418		418
Εκποιήσεις		(7)		(7)
Κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2002	12.060	5.750	179	17.989
Αποσβέσεις				
Κατά την 1η Ιανουαρίου, 2002	2.632	3.935	127	6.694
Επιβάρυνση	329	494	22	845
Εκποιήσεις		(7)		(7)
Κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2002	2.961	4.422	149	7.532
Υπόλοιπο				
Κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2002	9.099	1.328	30	10.457
Κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2001	9.428	1.404	52	10.884

Το κόστος των γηπέδων ανέρχεται σε £1.201.500.

7. Λειτουργικά έξοδα

Κατά το έτος 2002 τα έξοδα εκτύπωσης χαρτονομισμάτων και κοπής κερμάτων ανήλθαν σε £513.000 (2001: £1.260.000).

8. Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αποτελούν υποχρεώσεις που απορρέουν από τα συνταξιοδοτικά ωφελήματα των μελών του προσωπικού ως εξής:

	2002 £'000	2001 £'000
Κόστος υπηρεσίας για το υπό αναφοράν έτος	1.254	817
Τόκος επί του Ταμείου Συνταξιοδοτικών Ωφελημάτων	1.901	1.886
Κόστος Υπηρεσίας προηγούμενων ετών	163	168
	3.318	2.871

9. Διεθνή αποθέματα

Τα Διεθνή Αποθέματα αποτελούνται από Καταθέσεις και Αξιόγραφα σε ξένο νόμισμα (συμπεριλαμβανομένων δεδουλευμένων τόκων), Ειδικά Τραβηγτικά Δικαιώματα και Χρυσό.

10. Εγχώριες επενδύσεις

10.1 Γραμμάτια του Δημοσίου

Το ποσό της επένδυσης σε Γραμμάτια του Δημοσίου κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2002, αντιπροσωπεύει Γραμμάτια που έχουν αγοραστεί στη δευτερογενή αγορά από μη κυβερνητικούς οργανισμούς. Το υπόλοιπο για το 2001 συμπεριλαμβάνει γραμμάτια ύψους £115.699.000 που εκδόθηκαν απευθείας στην Τράπεζα για σκοπούς χρηματοδότησης των βραχυπρόθεσμων αναγκών ρευστότητας της Κυβέρνησης. Η πρακτική αυτή έχει τερματισθεί από τις 5 Ιουλίου 2002, αφού, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου που τέθηκε σε ισχύ την ημερομηνία αυτή, δεν επιτρέπεται η χρηματοδότηση της κυβέρνησης από την Τράπεζα.

10.2 Κρατικά χρεόγραφα

	2002 £'000	2001 £'000
Κρατικά Ονομαστικά Χρεόγραφα		
Αναπτύξεως	59.146	69.337
Ομολογίες Αποταμιεύσεως	1.067	2.440
Σύνολο	60.213	71.777

11. Λοιπά στοιχεία

	2002 £'000	2001 £'000
Επιταγές προς εκκαθάριση	21.833	14.344
Τόκοι για τα Ταμεία υπό διαχείριση	0	6.432
Δάνεια προς το προσωπικό	10.677	10.490
Δεδουλευμένοι τόκοι	14.535	0
Λοιποί λογαριασμοί	390	287
Σύνολο	47.435	31.553

Οι δεδουλευμένοι τόκοι αναφέρονται στο μακροχρόνιο δάνειο προς την κυβέρνηση.

12. Καταθέσεις

	2002 £'000	2001 £'000
Καταθέσεις Τραπεζών	1.451.116	934.268
Λογαριασμοί Κατωτάτων αποθεμάτων	511.111	466.341
Άλλες καταθέσεις σε Κυπριακές λίρες	615.585	248.064
Καταθέσεις σε ξένα νομίσματα	324.420	219.863
Κυβερνητικοί λογαριασμοί όψεως	61.749	35.862
Άλλοι Κυβερνητικοί Λογαριασμοί και Λογαριασμοί Οργανισμών	68.847	1.080
Δημοσίου Δικαίου		
Χρεολυτικά Ταμεία	477.800	508.137
Εξωτερικός Δανεισμός	302	15.912
Κρατικά Ονομαστικά Χρεόγραφα Αναπτύξεως	468.483	481.240
Ομολογίες Αποταμιεύσεως	8.427	10.454
Χρεόγραφα εγγυημένα από την Κυβέρνηση	588	531
Ασφαλιστικές Εταιρείες	1.991	1.738
Διεθνείς Οργανισμοί	1.737	2.141
Σύνολο	2.063.240	1.483.226

13. Λοιπές υποχρεώσεις και άλλοι λογαριασμοί

	2002 £'000	2001 £'000
Λογαριασμός Διάθεσης Καθαρού Κέρδους	5.118	14.365
Πρόβλεψη για το Σχέδιο Σύνταξης και Φιλοδωρημάτων	31.323	29.129
Ανεξαργύρωτες Ομολογίες Αποταμιεύσεως	6.948	4.897
Αξήτητα ποσά από αληρωθείσες Ομολογίες Αποταμιεύσεως	1.626	1.671
Απονομισματοποιηθέντα τραπεζογραμμάτια και κέρματα	3.387	3.392
Δεδουλευμένοι τόκοι	466	1.225
ΔΝΤ - Λογαριασμός Ειδικών Τραβηγτικών Δικαιωμάτων	14.493	15.948
Ταμεία υπό διαχείριση	0	60.791
Λοιποί λογαριασμοί	7.333	5.442
Σύνολο	70.694	136.860

14. Ειδικοί λογαριασμοί για την ανατίμηση του εις χρυσόν και ξένα νομίσματα καθαρού ενεργητικού/παθητικού

Οι λογαριασμοί αυτοί, που τηρούνται βάσει του άρθρου 57(2) του Νόμου, κατά το 2002 διαμορφώθηκαν ως εξής:

	Ξένα		
	Χρυσός £'000	Νομίσματα £'000	Σύνολο £'000
Υπόλοιπο 1/1/2002	74.700	162.562	237.262
Επανεκτίμηση για το έτος που έληξε την 31/12/2002	(1.459)	(64.202)	(65.661)
Υπόλοιπο 31/12/2002	73.241	98.360	171.601

15. Συνταξιοδοτικά ωφελήματα

Η Τράπεζα διατηρεί Σχέδιο Σύνταξης και Φιλοδωρημάτων το οποίο παρέχει συνταξιοδοτικά ωφελήματα στους αφυπηρετούντες υπαλλήλους με βάση τον τελικό συντάξιμο μισθό τους. Οι υπάλληλοι δεν καταβάλλουν εισφορές, πλην για σκοπούς μεταβίβασης της σύνταξής τους στο χήρο ή τη χήρα και τα ορφανά τέκνα τους. Η εν λόγω υποχρέωση της Τράπεζας αναφορικά με τη συντάξιμη υπηρεσία των υπαλλήλων υπολογίζεται κατά τακτικά διαστήματα από Οίκο αναλογιστών. Η πιο πρόσφατη αναλογιστική μελέτη έγινε κατά την 31η Δεκεμβρίου, 2001 και έδειξε αναλογιστικό έλλειμμα £2.654.000 κατά το έτος της μελέτης. Τα ποσά που έχουν αναγνωριστεί κατά την ημερομηνία του ισολογισμού είναι ως εξής:

	2002 £'000	2001 £'000
Σημερινή Αξία της Υποχρέωσης	33.977	31.783
Μη-αναγνωρισμένο Έλλειμμα προηγούμενης Υπηρεσίας	2.491	2.654
Αναγνωρισμένο Έλλειμμα προηγούμενης Υπηρεσίας	163	-
Καθαρή Υποχρέωση στον Ισολογισμό	31.323	29.129

Με βάση την εισήγηση των αναλογιστών γίνεται εισφορά για το μη αναγνωρισμένο έλλειμμα προς 3% επί των ετήσιων μισθών των μελών για τα επόμενα 21 χρόνια που έχει υπολογιστεί ως ο μέσος όρος εργάσιμης ζωής των υπαλλήλων κατά την ημερομηνία της μελέτης των αναλογιστών. Οι πληρωμές συντάξεων κατά το 2002, όπως και σε προηγούμενα χρόνια, χρεώθηκαν απ' ευθείας στο λογαριασμό πρόβλεψης του Σχεδίου Σύνταξης και Φιλοδωρημάτων.

16. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση σχετικά με την αγωγή κατά της Τράπεζας που κίνησαν αρχιτέκτονες οι οποίοι έλαβαν μέρος στο σχεδιασμό του κτηρίου της Τράπεζας με την οποία επιβάλλεται η πληρωμή στους ενάγοντες του ποσού των £152.198,73 πλέον νόμιμοι τόκοι από 29.11.96, πλέον έξοδα. Η Τράπεζα έχει εφεσιβάλει την πιο πάνω απόφαση. Ως εκ τούτου δεν έχει γίνει οποιαδήποτε πρόνοια στις οικονομικές καταστάσεις.

17. Κυβερνητικά ταμεία υπό τη διαχείριση της Κεντρικής Τραπέζας της Κύπρου

Η διαφορά μεταξύ του εγγυημένου τόκου, που καταβάλλεται από την Τράπεζα επί των διαθεσίμων των πιο πάνω ταμείων και των τόκων από επενδύσεις σε Γραμμάτια Δημοσίου, ανήλθε σε £11.249.000 (2001: £6.211.000). Βάσει συμφωνίας με το Υπουργείο Οικονομικών, το ποσό αυτό βαρύνει το Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας και γι' αυτό δεν συμπεριλαμβάνεται στο λογαριασμό Αποτελεσμάτων Χρήσεως της Τράπεζας.

**ΕΚΘΕΣΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ**

Έχω ελέγξει τις οικονομικές καταστάσεις στις σελίδες 62 μέχρι 72 και έχω πάρει όλες τις πληροφορίες και εξηγήσεις που θεώρησα αναγκαίες. Την ευθύνη για την ετοιμασία αυτών των οικονομικών καταστάσεων έχει η διεύθυνση της Τράπεζας. Η δική μου ευθύνη είναι να εκφράσω γνώμη πάνω σ'αυτές, με βάση τον έλεγχό μου.

Έχω διενεργήσει τον έλεγχό μου σύμφωνα με Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα Πρότυπα αυτά απαιτούν όπως προγραμματίζω και διενεργώ τον έλεγχο για να πάρω λογικές διαβεβαιώσεις κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις δεν έχουν ουσιώδη λάθη. Ένας έλεγχος περιλαμβάνει την εξέταση, πάνω σε δειγματοληπτική βάση, αποδεικτικών στοιχείων που υποστηρίζουν τα ποσά και άλλες πληροφορίες στις οικονομικές καταστάσεις. Ένας έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση των λογιστικών αρχών που χρησιμοποιήθηκαν, των σημαντικών υπολογισμών που έγιναν από τη διεύθυνση, καθώς και την αξιολόγηση της γενικής παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων. Πιστεύω ότι ο έλεγχος μού παρέχει μια λογική βάση για τη γνώμη μου.

Κατά τη γνώμη μου έχουν τηρηθεί τα κατάλληλα λογιστικά βιβλία και οι οικονομικές καταστάσεις, που συμφωνούν με αυτά, δίνουν αληθινή και δίκαιη εικόνα της οικονομικής κατάστασης της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου στις 31 Δεκεμβρίου, 2002 και του πλεονάσματος για το έτος που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με την πρακτική που ακολουθείται από Κεντρικές Τράπεζες και τις πρόνοιες του περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμου του 2002, με εξαίρεση το άρθρο 57(2) του Νόμου, όπως αναφέρεται στη σημείωση (1) επί των οικονομικών καταστάσεων.

**ΧΡΥΣΤΑΛΛΑ ΓΙΩΡΚΑΤΖΗ
Γενικός Ελεγκτής της Δημοκρατίας**

Λευκωσία, 9 Μαΐου, 2003